

(79)

คุณชาย

ผู้เขียน ว.วินิจชัยกุล

ผู้พิมพ์ สำนักพิมพ์ดอกหญ้า พิมพ์ครั้งแรก พ.ศ. 2537

นวนิยายเรื่องคุณชาย ของ ว.วินิจชัยกุล เป็นเรื่องราวของผู้ชาย 3 คน ที่มีความเป็น “คุณชาย” ในแง่มุมต่าง ๆ กัน

คุณชายคนแรกคือตาแหลม ชายชราที่คนทั่วไปกล่าวหาว่าสติบ้า ๆ บอ ๆ พอร้องลิเก เล่นทั้งวัน ชี้เหล่าเมายา และชี้เกียจท่ามาหากินเลี้ยงตัวเอง ตาแหลมมีชีวิตแบบบอดมือกินมือ อาศัยข้าวกันบาตรพระ และการเจือจางจากชาวบ้าน ตาแหลมเป็นคนโดดเดี่ยว ไร้ครอบครัว ไร้ญาติ ไร้บ้าน และสิ้นชีวิตอย่างคนอนาถา แต่ในความเป็นจริงตาแหลมมีชาติกำเนิดเป็นเชื้อพระวงศ์ มีชื่อว่า ม.ร.ว. ทินภาค หรือคุณชายทินภาค มีพระญาติวงศ์ร่ำรวยและสถานะสูงในสังคมอีกมากมายหลายคน แต่คุณชายจะทิ้งบ้านและชาติตระกูลของตน เพราะความเหลวไหล ไม่เอาถ่านตั้งแต่เด็ก และเป็นคนหนักไม่เอาเบาไม่สู้ตั้งแต่หนุ่มจนแก่ คุณชายทินภาคหรือตาแหลมจึงมีชะตากรรมผิดพีผิดน่อง ชีวิตที่ตกต่ำของ ม.ร.ว. ทินภาคเกิดจากอุปนิสัยและการกระทำของตนเองโดยแท้

อย่างไรก็ตาม ตาแหลมหรือคุณชายทินภาคก็ยังไม่ใช้ชีวิตที่ไร้ค่าเสียทีเดียว เพราะในขณะที่ปล่อยชีวิตให้เลื่อนไหลไปอย่างไร้ความหมาย ตาแหลมมีสิ่งยึดเหนี่ยวอยู่อย่างหนึ่ง คือ โด่ง เด็กกำพร้าที่ตาแหลมฝากฝังให้อาศัยใบบุญครอบครัวยุคคุณมหาและคุณสุภาหลังจากที่ยายของโด่งเสียชีวิต ตาแหลมห่วงใยรักใคร่และผูกพันอยู่กับโด่งอย่างจริงจัง รวากับโด่งเป็นสมบัติล้ำค่าชิ้นเดียวในชีวิต และเป็นชีวิตที่ตนปรารถนาจะปั้นแต่งให้สมบูรณ์เท่าที่จะทำได้ ดังนั้น ในขณะที่ดูเหมือนว่าตาแหลมเลื่อนเปื้อนไม่ได้สติ ตาแหลมกลับเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ และความคิดดี ๆ แก่โด่งเสมอ รวมทั้งเป็นเพื่อน เป็นญาติผู้ใหญ่ที่ปลุกปลอบใจโด่งในยามทุกข์ และเป็นผู้เหนี่ยวรั้งให้โด่งไม่ตัดสินใจกระทำการสิ่งผิด ๆ ไปตามแรงวู่วามของเด็กวัยรุ่น

ตาแหลมจึงน่าจะเป็นภาพที่ ว. วินิจชัยกุล ตั้งใจเสนอให้เห็นว่าชาติตระกูล ไม่ได้เป็นเครื่องกำประกันบุคคลใดบุคคลหนึ่งเสมอไปว่าเขาจะประสบความสำเร็จในชีวิต หากบุคคลนั้นไม่ได้ชวนชววยสร้างอนาคตที่ดั่งงามของตนเอง ชีวิตของบุคคลคนนั้นก็อาจจะดำเนินไปอย่างไร้ทิศทาง และไร้เป้าหมาย เหมือนอย่างที่ตาแหลมพูดเสมอว่า ตนเองนั้น “เอาชีวิตรอด แต่เอาตัวเองไม่รอด” เพราะอย่าว่าแต่จะเป็นที่พึ่งพาของผู้คนอื่นเลย แม้แต่พึ่งตัวเองก็ยังไม่ไหว ชาติกำเนิดสูงของ ม.ร.ว. ทินภาคจึงสร้างความเป็น “คุณชาย” แต่เปลือกนอก และซ้ายังเป็นเครื่องถ่วงแห่งศักดิ์ศรีจนไม่อาจบากหน้าไปขอความช่วยเหลือจากญาติพี่น้องคนอื่น ๆ ม.ร.ว. ทินภาค

จึงต้องมีชีวิตในนามของตาแหยมโดยไม่อาจปริปากบอกใครถึงชาติกำเนิดของตนเอง และต้องหลีกเลี่ยงการพบปะญาติพี่น้องทุกคน

คุณชายคนที่สอง คือ เต๋ย ซึ่งเป็นลูกชายของคุณมหาและคุณสุภา เต๋ยเป็น “คุณชาย” จากการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว ความเป็นลูกคนเดียว ทำให้เต๋ยได้รับความรักและการตามอกตามใจอย่างล้นเหลือ แม้พ่อแม่จะมองเห็นข้อบกพร่องของเต๋ยอยู่บ้าง แต่ก็ละเลยไปเสีย ยามพ่อดุ แม่ก็ออกปรับแทน ยามแม่ดุ พ่อก็จะแก้ตัวให้ เต๋ยจึงไม่เคยได้รับการชี้แจง ตักเตือน ให้รู้ข้อบกพร่องและความผิดพลาดของตนเองอย่างจริงจัง ดังนั้น แม้พ่อแม่และแม่ของเต๋ยจะเป็นชนชั้นกลางผู้มีการศึกษา แต่ทั้งสองก็ไม่เฉลียวใจเลยว่าความรักที่มากเกินไปจะเป็นสิ่งทำลายลูกชายคนเดียวของตนในเวลาต่อมา

เต๋ยเป็นภาพจำลองของเด็กยุคใหม่ในสังคมไทยที่ถูกครอบงำด้วยความคิดผิด ๆ ว่าเป็นคนเก่งคือความสำเร็จในชีวิต เต๋ยจึงมุ่งมั่นว่าต้องเรียนเก่งเป็นที่หนึ่ง การเรียนเก่งทำให้เต๋ยสนใจแต่ตนเอง ไม่สนใจสิ่งอื่นหรือคนอื่นรอบตัว ประกอบกับพ่อแม่ใช้การทรมานท่อนักหนังสือของเต๋ยเป็นข้ออ้างว่าเต๋ยไม่มีเวลาสำหรับสิ่งอื่น เต๋ยจึงมีโลกทัศน์คับแคบ รู้แต่วิชาการ แต่ไม่รู้จักรักชีวิต รู้แต่บทเรียนในหนังสือแต่ทำอะไรไม่เป็น ยิ่งมีโด่งเป็นเด็กมาอาศัยในบ้าน โด่งจึงเป็นผู้รับภาระหน้าที่ภายในบ้านแทนเต๋ยทุกอย่าง เต๋ยจึงเป็น “คุณชาย” ของบ้านอย่างแท้จริง

เต๋ยภูมิใจในการเป็นคนเรียนเก่ง เช่นเดียวกับคุณมหาและคุณสุภาก็ภูมิใจในคุณสมบัติข้อนี้ของลูกชายมาก แต่เต๋ยเป็นบุคคลที่น่าสงสารที่สุดในเรื่อง เพราะเต๋ยแพ้ไม่เป็น ตั้งแต่เป็นเด็ก เต๋ยเคยชินกับเสียงแซ่ซ้องสรรเสริญของผู้คนรอบข้าง เต๋ยจึงไม่รู้จักว่าความไม่สำเร็จเป็นอย่างไร นอกจากนี้ การที่พ่อแม่ตามใจทุกอย่าง เต๋ยจึงเคยชินแต่การรับ โดยไม่รู้จักการให้ เคยแต่ได้ ไม่เคยเสีย เต๋ยจึงยอมรับความพ่ายแพ้ไม่ได้เลย เมื่อเต๋ยไม่ได้รับเลือกให้เป็นเยาวชนดีเด่น เพราะกรรมการผู้สัมภาษณ์เห็นว่าเต๋ยมีทัศนคติเชิงวัตถุนิยมเกินไป เต๋ยระแคะระคายใจแคบ แสดงความก้าวร้าว อวดอำนาจ หยาบกระด้างและไร้น้ำใจออกมาให้เห็น คนอย่างเต๋ยจึงไม่มีน้ำใจเป็นนักกีฬา และไม่เป็นสุภาพบุรุษ น่าสงสารที่เต๋ยมองไม่เห็นภาพอุปนิสัยด้านนี้ของตนแม้แต่บ่อย

เรื่องราวของเต๋ยทำให้นึกถึงบทกวีเรื่อง “พ่อแม่รังแกฉัน” ของพระยาอุปกิตศิลปสาร เพราะการที่ชีวิตของเต๋ยเป็นเช่นนี้ เกิดจากการกระทำของพ่อแม่ ความรักลูกมากเกินไปทำให้คุณมหาและภรรยาตามอดต่อข้อบกพร่องของเต๋ย จนลืมไปว่าการเลี้ยงลูกก็เหมือนกับการปลูกต้นไม้ จะใช้ความรักเป็นเสมือนการรดน้ำพรวนดินอย่างเดียวหาได้ไม่ เจ้าของต้นไม้ต้องเอาใจใส่ ตัดกิ่งริดใบที่เกินต้องการออกเพื่อให้ต้นไม้เติบโตอย่างสวยงามด้วย นอกจากนี้ พ่อแม่สมัยใหม่มักคิดเพียงว่าให้ลูกเป็นคนเก่ง โดยใช้การเรียนหนังสือเป็นเครื่องวัด และมุ่งหวังว่าให้ลูกมีความสามารถในการแข่งขันในโลกแห่งวัตถุนิยมได้ แต่พ่อแม่ไม่ได้ตระหนักว่ายังมีอีกสิ่งหนึ่งที่ต้องให้

ความสำคัญด้วย นั่นคือการอบรมบ่มนิสัย ชัดเกล้าให้ลูกเป็นคนดี มีคุณธรรม และมีน้ำใจ เพราะคนเก่งจะมองเห็นแต่ตัวเอง ในขณะที่คนดีจะมองเห็นคนอื่น ความสำเร็จระดับสูงในวิชาชีพการงานของเต๋ยจึงไม่อาจเรียกได้เต็มปากว่าเป็นความสำเร็จของชีวิต เพราะเต๋ยได้รับความสุขทางวัตถุมากกว่าทางจิตใจ

ตัวละครที่เป็นคู่เปรียบเทียบกับเต๋ย คือ โด่ง โด่งเป็นเด็กกำพร้า อาศัยอยู่กับยาย เมื่อยายตาย ตาเหยมนำมาฝากให้คุณมหาอุปการะ โด่งไม่มีชาติตระกูล เพราะเป็นลูกเมียเซากับทหารอเมริกัน โด่งไม่มีครอบครัวญาติพี่น้อง ยากจน และเรียนหนังสือไม่เก่ง แต่คุณสมบัติที่โด่งมีคือมีน้ำใจ มีความรู้คิดในความควรไม่ควร มีความอ่อนน้อมถ่อมตน และกตัญญูรู้คุณ คุณสมบัติเหล่านี้เจียรไนชีวิตของโด่งให้กลายเป็นเพชรที่ส่งประกายแวววาวไม่ว่าจะตกอยู่ในที่ใด

คุณลักษณะต่าง ๆ ในตัวโด่ง เกิดจากคำสอนของคุณมหาซึ่งนำเสียตายที่เต๋ยซึ่งเป็นลูกแท้ ๆ ไม่ได้เอาใจใส่ และเกิดจากการขัดเกล้าอบรม ชี้นำของตาเหยมซึ่งผูกพันรักใคร่โด่งราวกับเป็นลูก ตาเหยมมองเห็นโด่งเป็นตัวแทนของตน ความล้มเหลวของอดีตและปัจจุบันทำให้ตาเหยมพยายามวางอนาคตที่สวดยงามไว้ให้โด่ง ความเหลวไหลของตาเหยมทำให้แกพยายามดักเตือนให้โด่งเป็นคนใฝ่ดี มีความทะเยอทะยาน และการหลงผิดใช้ชีวิตเหลวแหลกในวัยคะนอง ทำให้แกพยายามชักจูงให้โด่งมีแนวทางชีวิตที่ถูกต้อง นอกจากนี้ความขาดไร้ในชีวิตของโด่ง ไม่ว่าจะเป็นชาติกำเนิด ฐานะ ความอบอุ่น ทำให้โด่งเป็นคนอดทน อดกลั้น ยอมรับและเข้าใจความจริงของชีวิต คุณความดีที่บ่มเพาะในตัวโด่งทำให้ชีวิตของโด่งซึ่งไม่มีรากฐานอะไรเลยกลับมีความมั่นคง ได้รับความรัก ความเชื่อถือน้อมรับ และไม่ไร้ผู้อุปถัมภ์ค้ำชู

กล่าวได้ว่า ตาเหยมเป็นคุณชายโดยชาติกำเนิด เต๋ยเป็นคุณชายโดยการอบรมเลี้ยงดู และโด่งเป็นคุณชายโดยการยกย่องนับถือของคนทั่วไป ตัวละคร 3 ตัวนี้จึงชวนให้ผู้อ่านคิดเปรียบเทียบว่าความเป็นคุณชายที่แท้จริงคืออย่างไร

นอกจากนี้ ตัวละครอื่น ๆ ในนวนิยายเรื่องนี้ยังสะท้อนภาพของเด็กวัยรุ่นที่มีบุคลิกลักษณะต่าง ๆ กัน เช่น “เกดกมล” ผู้ไม่เชื่อมั่นในตนเอง “บัว” ผู้สนใจแต่ความโก้หรูรำรวย และ “รวงข้าว” เด็กซี้เหงาที่มองโลกในแง่ดี เป็นต้น

นวนิยายเรื่อง **คุณชาย** ของ ว.วินิจฉัยกุล จึงเป็นนวนิยายที่สะท้อนให้เห็นว่าครอบครัวเป็นพื้นฐานที่สำคัญที่สุดของสังคม การอบรมเลี้ยงดูลูกเพื่อให้เติบโตเป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพของสังคม และเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจเป็นเรื่องละเอียดอ่อนที่พ่อแม่ต้องเอาใจใส่ และให้ความสำคัญอย่างยิ่งยวด

รินฤทัย สัจจพันธุ์

ประวัติผู้เขียน

ว. วินิจชัยกุล เป็นนามปากกาของ คุณหญิงวินิตา ดิถียนต์ นักเขียนนวนิยายที่มีผลงานกว่า 60 เรื่อง เรื่องแปล 25 เรื่อง นวนิยายของ ว. วินิจชัยกุลมีทั้งนวนิยายเรื่องเชิงประวัติศาสตร์ นวนิยายสะท้อนสังคม นวนิยายเกี่ยวกับปัญหาครอบครัว และจินตนิยายที่ให้นามปากกา “แก้วแก้ว” ผลงานที่เด่น ๆ ได้แก่ น้ำใสใจจริง รัตนโกสินทร์ สองฝั่งคลอง นิรมิตดอกแก้วกระบุงหนึ่ง เป็นต้น

(80)

คำอ้าย

ผู้เขียน ยงค์ ยโสธร

พิมพ์ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2531

พิมพ์ครั้งที่ 3 สำนักพิมพ์มิ่งมิตร 2539

คำอ้าย เป็นนวนิยายที่สะท้อนเรื่องราวของชาวชนบทท้องถิ่นอีสานที่เล่าผ่านสายตาและมุมมองของ “ด.ช. คำอ้าย” ซึ่งเป็นตัวละครเอกของเรื่อง ผู้เขียนพรรณนาให้เห็นภาพชีวิตของชุมชนชาวนาบริเวณหมู่บ้านวังเดือ้นห้า ซึ่งมีสภาพธรรมชาติไม่แตกต่างจากดินแดนส่วนอื่น ๆ ในเขตที่ราบสูง นั่นคือฝนแล้ง ลมร้อน ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ ในบางช่วงเวลา ความแห้งแล้งของท้องถิ่นอีสานก่อความทุกข์ยากแก่ชีวิตชาวบ้านจนต้องอพยพย้ายถิ่นไปตั้งหลักแหล่งใหม่เป็นการชั่วคราว หรือหัวหน้าครอบครัวบางคนต้องเดินทางไปขายแรงงานในถิ่นอุดมสมบูรณ์อื่น ๆ ในยามหน้าแล้ง แต่ความรักท้องถิ่นดินแดนบ้านเกิดของตนฝังลึกในจิตใจของชาวบ้านทุกคน

นวนิยายเรื่องนี้แสดงความสัมพันธ์ระหว่างธรรมชาติกับการดำเนินชีวิตและความรู้สึกนึกคิดของผู้คน ผู้เขียนใช้ธรรมชาติทั้งเมฆ ฝน ลม แดด เสียงนก และพืชพันธุ์ ฯลฯ เป็นสิ่งบ่งชี้บรรยากาศ อารมณ์ความรู้สึก ตลอดจนกิจกรรมในฤดูกาลต่าง ๆ ของผู้คนในชุมชนแห่งนี้สำหรับชาวชนบท การงาน ชีวิต และธรรมชาติจึงประสานกลมกลืนเป็นหนึ่งเดียวกัน ในขณะที่ผู้อ่านรับรู้ปรากฏการณ์ตามธรรมชาติตามฤดูกาลต่าง ๆ ของดินแดนอีสาน ผู้อ่านก็ได้รับรู้ภาพชีวิตของชาวอีสานว่าเป็นคนขยัน มานะอดทน มีน้ำใจโอบอ้อมอารี มีวิถีชีวิตที่เรียบง่ายสมถะเรียบง่าย ยึดมั่นในชนบทประเพณีและเคารพศาสนา เด็ก ๆ ถูกฝึกให้รับผิดชอบการงานทั้งดักน้ำเลี้ยงควาย เล่าหาของกิน ฯลฯ ตามกำลังของตนตั้งแต่ยังเยาว์วัย แม้จะอดอยาก แต่เด็กได้รับการสั่งสอนว่าไม่ให้ลักขโมยข้าวของคนอื่น ต้องแบ่งปันอาหารที่หามาได้แก่เพื่อน ๆ โดยไม่เห็นแก่ตัว

นอกจากนี้เด็กในท้องเรื่องยังได้รับการปลูกฝังให้มีความรักในศักดิ์ศรีของตน มุ่งมั่นช่วยเหลือตนเอง โดยไม่เอาเปรียบเพื่อนพ้องญาติพี่น้อง ดังนั้น ความอดทนจึงเป็นคุณสมบัติเด่นของคนอีสาน และแม้จะต้องอดทนต่อภาวะของความยากลำบาก แต่คนอีสานก็ไม่ได้เจ็บแค้นกับความทุกข์เข็ญของชีวิต ผู้อ่านจึงสัมผัสได้ถึงความรื่นรมย์ของชีวิตที่คละคล้าอยู่ในวิถีของการดิ้นรนแสวงหาอาหารเพื่อเลี้ยงชีวิตวันต่อวัน เหมือนดังที่แม่ใหญ่ของคำอ้ายค่อนข้างสาว ๆ ที่ร้องล่ำก้นระหว่างหาเหาเห่ยไข่มดแดงว่า “อดอยากปากแห้งก็ยังม่วนขึ้นอยู่น้อยสุขเอ๊ย” (หน้า 71)

นวนิยายเรื่องนี้ทำให้ผู้อ่านรู้สึกว่าเวลาส่วนใหญ่ในชีวิตของชาวอีสานหมดไปด้วยการทำมาหากิน นอกจากทำนาปลูกข้าว เก็บผัก จับปลา ล่าสัตว์แล้ว สิ่งมีชีวิตทั้งพืชและสัตว์

นานาชนิดไม่ว่าเป็นกบ เขียน อี้งู กิ้งก่า มดแดง แมงกูดจี แมงจิ้งจก ฯลฯ ล้วนเป็นอาหารที่ทำกินได้อย่างเอร็ดอร่อย การไล่ล่าเพื่อยังชีพ และการเบียดเบียนธรรมชาติ จึงเป็นครรลองของชีวิต ภาพชีวิตชาวอีสานที่สะท้อนอยู่ในนวนิยายเรื่องนี้จึงเป็นชีวิตที่เรียบง่าย มีความเป็นอยู่อย่างพึงพาธรรมชาติโดยแท้จริง ดังนั้น แม้จะมีฝนแล้งหรือลมหนาว ชาวนาที่ราบสูงเหล่านี้ก็ได้เคยดื่มน้ำเย็นชื่นใจของธรรมชาติ เพราะถือว่าธรรมชาติให้สรรพสิ่งแก่การดำรงชีวิต

นอกจากสีสันชนบท (local color) แล้ว นวนิยายเรื่องนี้ยังแสดงออกด้วยภาพธรรมชาติและภูมิทัศน์ของท้องถิ่น พร้อมด้วยภาษาถิ่นอีสานซึ่งถึงจะมากแต่ก็ไม่ยากแก่การเข้าใจจนเกินไปแล้ว วิถีชีวิตของชาวที่ราบสูงตั้งแต่เกิดจนตายก็ถูกถ่ายทอดลงในนวนิยายเรื่องนี้อย่างกลมกลืน งานบุญบั้งไฟ งานลอยโคมในวันออกพรรษา งานบุญข้าวจี งานบุญพระเวส ฯลฯ เป็นพิธีกรรมที่เป็นส่วนหนึ่งของชีวิต เช่นเดียวกับภาพของลานช่วงชิงเหล่าแม่บ้านมารวมกันนั่งทอดผ้า มีกองไฟให้ผิงแก้หนาว มีเมืงมะขามคว่ำไว้เคี้ยวกินเล่น หนุ่มสาวพูดคุยเกี่ยวพาราสีกันอยู่ในสายตาผู้ใหญ่ เด็ก ๆ เล่นสนุกกันในลาน เสียงแคนเสียงพิณไพเราะเสนาะหูไม่ขาดสายให้ภาพชีวิตที่เรียบง่าย รื่นรมย์ และมีวัฒนธรรม นอกจากนี้ ผู้เขียนยังแสดงให้เห็นว่าวรรณคดีกับชีวิตสัมพันธ์กันอย่างแนบแน่น เป็นทั้งความบันเทิงและภูมิปัญญาที่ถ่ายทอดส่งผ่านจากรุ่นพ่อสู่รุ่นลูกอย่างเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวัน ดังนั้น แม้ว่าชาวอีสานจะต่อสู้ฝ่าฝืนกับความร้อนแล้งของธรรมชาติ และบางครั้งต้องเดือดร้อนกับอำนาจรัฐ เช่น การจับไม้เถื่อน เหล้าเถื่อน แต่ผู้อ่านก็ได้ประจักษ์แจ้งว่าคนอีสานมีวิถีชีวิตอันละเอียดละไม ละเอียดอ่อน ไซ่หยาบกระด้างอย่างสภาวะแวดล้อมที่ต้องเผชิญ

ยงค์ ยโสธรรณานำเสนอเรื่องราวเหล่านี้ด้วยลีลาที่เรียบง่าย รวบรวมน้ำไหลเอื่อย แต่วิธีการนำเสนอเช่นนี้กลับเป็นเสน่ห์ของหนังสือที่ทำให้รู้สึกว่าการใช้ชีวิตของชาวอีสานเป็นไปตามวิถีชีวิตจริง ๆ ตามธรรมชาติ ผู้เขียนไม่ได้ร้องทุกข์แทนชาวอีสาน และไม่ได้แสดงความน้อยเนื้อต่ำใจในโชคชะตา ผู้เขียนให้เด็กชายคำอ้าย เป็นตัวแทนของชาวอีสานรวมทั้งชาวชนบทในท้องถิ่นต่าง ๆ ของไทย ที่เรียนรู้การใช้ชีวิตจากครอบครัว ชุมชนและสิ่งแวดล้อม สิ่งสำคัญที่คำอ้ายได้เรียนรู้คือรู้จักความเป็นไปของธรรมชาติเพื่อที่จะมีชีวิตอยู่กับธรรมชาติอย่างกลมกลืน และยอมรับความผันแปรไม่แน่นอนของสรรพสิ่ง ความยากลำบากของชีวิตเป็นเบ้าหลอมให้คำอ้ายเติบโตขึ้นอย่างแข็งแกร่ง คำอ้ายจึงยอมรับความผิดหวังที่ไม่มีโอกาสเรียนหนังสือต่อในระดับสูง เพราะพ่อไม่มีเงินส่งเสียให้เรียน ด้วยความอดทนและเข้าใจ ทั้ง ๆ ที่เจ็บปวดอย่างยิ่ง ดังที่ผู้เขียนพรรณนาไว้อย่างสะท้อนอารมณ์ว่า "คำอ้ายรู้สึกผิดหวังมาก แต่จำรับหนทางชีวิตที่พ่อเลือก แม่เองก็คล้อยตามพ่อ สภาพความแร้นแค้นของครอบครัว เป็นสิ่งที่คำอ้ายรู้เห็นมาแต่เล็กแต่น้อย มันฝังอยู่ในจิตใจโดยไม่จำเป็นต้องบอกกล่าว แม้จะรู้สึกเสียใจจนต้องแอบร้องไห้ คำอ้ายก็ไม่ทิ้งหนังสือ บางคำคืบ หยาดน้ำตาหยดต้องตัวอักษรโดยตนเองไม่รู้สึกรู้หาย ความผิดหวังครั้งนี้

เจ็บลึกและรวดร้าวเหลือเกิน" (หน้า 277) คำอ้ายบวชเป็นสามเณรตามหนทางที่พ่อเลือกให้ อันเป็นทางออกที่จะได้มีโอกาสศึกษาเล่าเรียนต่อไป คำถามที่คำอ้ายถามแม่ในตอนจบเรื่องว่า "ซ้อยโตเป็นผู้ใหญ่แล้วไซ้ไหม" (หน้า 279) จึงเป็นสิ่งยืนยันว่าตัวละครเด็กน้อยผู้นี้บรรลุนิติภาวะทางความคิดและอารมณ์อย่างสมบูรณ์

นวนิยายเรื่องคำอ้ายจึงเป็นวรรณกรรมที่น่าส่งเสริมให้เยาวชนได้อ่าน เพราะนอกจากเป็นหนังสือที่อ่านสนุกอย่างเพลิดเพลิน จะทำให้มองเห็นวิถีชีวิตและภาพชนบทท้องถิ่นที่ขึ้นชื่อว่าแห้งแล้งที่สุดของประเทศไทยด้วยความเข้าใจ นอกจากนี้ พลังแข็งแกร่งของชาวอีสานที่ไม่ย่อท้อต่อความยากเข็ญในชีวิตน่าจะสร้างกำลังใจ และปลูกจิตสำนึกทางสังคมแก่ผู้อ่านได้อย่างดีด้วย

รีนฤทัย สัจจพันธุ์

ประวัติผู้เขียน

ยงค์ ยโสธร นามปากกาของ **ประยงค์ มูลสาร** เป็นชาวจังหวัดยโสธร เคยศึกษาคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง จบนิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมัยหลังเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 ผลงานที่เขียนได้แก่ คำอ้าย นวนิยายรางวัลวรรณกรรมบัวหลวง พ.ศ. 2532 นอกจากนี้มีหนังสือรวมบทกวี 2 เล่ม คือ รอยเวลา และนิราศแม่

(81)

เจ้าพ่อ-เจ้าเมือง

ผู้เขียน อาจินต์ ปัญจพรรค์

พิมพ์ครั้งแรกเป็นตอน ๆ ในนิตยสารฟ้าเมืองไทย พ.ศ. 2529-2531

พิมพ์รวมเล่มครั้งแรก สำนักพิมพ์มิกจีน พ.ศ. 2533

เป็นนวนิยายเกี่ยวกับชีวิตของคน 3 ตระกูล ในลุ่มน้ำสุพรรณ (นครปฐม สุพรรณบุรี ไปจนถึงชัยนาท) ในช่วงเวลา 3 ชั่วคน ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 6 มาจนถึงยุคปัจจุบัน สะท้อนประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ประวัติศาสตร์สังคม อย่างหาอ่านได้ยาก ขณะเดียวกันก็เป็นนวนิยายที่มีตัวละครที่มีเลือดเนื้อ มีพล็อตเรื่องที่โดดเด่นชวนติดตาม มีทั้งความรัก ความขัดแย้ง ทั้งเรื่องส่วนตัว และสังคม ที่ผู้เขียนซึ่งเป็นนักเขียนเรื่องสั้น และบรรณาธิการผู้มีชื่อเสียง ได้เขียนอย่างมีศิลปะ เป็นงานชิ้นเอกชิ้นหนึ่ง ที่เราเห็นว่าเยาวชนไทยน่าจะได้อ่าน เพื่อจะได้รู้จักประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมไทยท้องถิ่นของไทย ซึ่งเป็นรากเหง้าของสังคมไทยในปัจจุบัน

นวนิยายเล่มนี้เป็นหนังสือขนาด 2 เล่ม แบ่งเป็น 2 ภาค คือ **เจ้าพ่อ** และ **เจ้าเมือง** หากแรกเริ่มตั้งแต่ พ.ศ. 2461 ในยุคสมัยที่การเดินทางจากกรุงเทพฯ ไปสุพรรณบุรียังต้องใช้เรือเป็นหลัก เริ่มจากฉากของตัวละครสำคัญ 6-7 คนในเรือเมล์ที่แล่นจากจี่วราย (นครปฐม) ไปสุพรรณบุรี ประกอบไปด้วย **ขุนเขียนสุพรรณเก่า** ข้าราชการเกษียณ อดีตนายอำเภอกับลูกสาววัยเริ่มสาว 3 คน **บรรจง** ชายหนุ่มวัย 22 เสมียนผู้สอบบรรจุเป็นปลัดอำเภอสำรอง อำเภอบางปลาม้า และกำลังเดินทางไปรับตำแหน่ง, **พรหม** หนุ่มวัย 27 ลูกกำนันฉัน เจ้าพ่อ เป็นครูอยู่ไม่นานก็ลาออกมาเป็นนายตรวจเรือเมล์เพราะชอบทางนักเลง, **นายดำ** นายตำรวจสายสืบซึ่งปลอมตัวมาสืบเรื่องโจรผู้ร้าย หลังจากนั้นเรื่องก็พัฒนาไป โดยมีตัวละครสำคัญ 2 คนคือ **นายพรหม** ผู้สร้างชื่อด้วยการเป็นนายตรวจเรือเมล์ และผู้ลงทุนสร้างตลาดใหม่ที่ทุ่งทอง กลายเป็นเจ้าพ่อท้องถิ่น และ **บรรจง** ผู้ทำงานอย่างตั้งอกตั้งใจ จนได้รับความดีความชอบขึ้นตามลำดับจนได้เป็นเจ้าเมือง (ข้าหลวงประจำจังหวัดในบั้นปลายของชีวิต) และคนทั้งคู่ก็ยังสัมพันธ์กัน ในแง่ได้เป็นลูกเขยของขุนเขียนสุพรรณเก่า อดีตนายอำเภอ และบรรจงยังได้มีความสัมพันธ์ลับ ๆ กับแม่ผาด พี่สาวของนายพรหมในช่วงหนึ่งอีกด้วย

นิยายเรื่องนี้ค่อนข้างยาว และมีโครงเรื่องซับซ้อนพอสมควร ถ้าได้อ่านเองจะสนุกกว่าที่จะสรุปเรื่องย่อให้ฟัง กล่าวโดยรวมแล้วก็คือ นอกจากผู้อ่านจะได้รู้เรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่นอย่างละเอียด เพราะผู้เขียนค้นคว้าอย่างดีแล้ว ยังจะได้่านนิยายที่มีทั้งเรื่องรักใคร่ การเสียสละ การผจญภัย การสอบสวนคดี ความเป็นนักเลงแบบไทยโบราณ ความตั้งใจทำงานจริงของข้าราชการมหาดไทยยุคเก่าบางคน ฯลฯ อย่างน่าเพลิดเพลินอีกด้วย ตัวละครที่เด่นอีกคนคือ **แม่**

ผาด ลูกสาวคนโตของกำนันผ่น ผู้เข้มแข็ง และมีความรักแบบเป็นผู้ยอมเสียสละ เพื่อเปิดทางให้บรรจงได้ก้าวไปสู่ตำแหน่งสูงในวงราชการ

แม้นิยายเรื่องนี้จะป็นเรื่องแบบจินตนาการ ที่ผู้เขียนผูกเรื่องให้มีรสชาติของความบังเอิญ ความตื่นเต้น ความขัดแย้งแบบขาวดำ ที่น่าติดตาม ตามศิลปะการประพันธ์นวนิยาย แต่ก็ป็นนวนิยายที่มีบรรยากาศความสมจริงอยู่มาก สิ่งที่คนรุ่นหลังน่าจะสังเกตคือ คนรุ่นก่อนของไทยนั้น ป็นคนจริงจัง จริงใจกับความคิดความเชื่อของตน นักเลงก็ป็นนักเลงจริง (รักพวกพ้อง พูดคำไหนเป็นคำนั้น) ข้าราชการที่ตั้งใจทำงานก็ตั้งใจทำงานจริง บุคลิกแบบนี้จะพบได้น้อยในปัจจุบัน ตั้งแต่หลังยุคการพัฒนาเศรษฐกิจให้ทันสมัยแบบตะวันตก ในสมัยจอมพลสฤษดิ์ (2501-2506) เป็นต้นมา คนไทยรุ่นหลังได้เปลี่ยนแนวคิดไปป็นแก่งแย่งแข่งขันเห็นแก่เงินมากขึ้น และพร้อมที่จะปรับตัวเพื่อค่านิยมใหม่ ซึ่งต่างจากทัศนคติของคนยุคก่อนอย่างสำคัญ การอ่านนวนิยายเรื่องนี้ จะทำให้คนไทยคิดถึงสิ่งดี ๆ สดงามในอดีตได้ ทำนองเดียวกับที่คนอเมริกันติดอกติดใจ หนังสือชุด บ้านเล็กในป่าใหญ่ ของลอรา ไวล์ อิงเกิล

วิทยากร เชียงกูล

ประวัติผู้เขียน

อาจันต์ ปัญจพรรค์ เกิดเมื่อ 11 ตุลาคม 2470 ที่อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม บิดาเป็นข้าราชการกระทรวงมหาดไทย เขาสนใจนิทานจากแบบเรียนไฉ เพลงพื้นบ้าน อ่านเรื่องจักร ๆ วงศ์ ๆ มาตั้งแต่เด็ก เรียนชั้นประถมที่โรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย แล้วมาต่อมัธยมที่โรงเรียนอำนวยการศิลปากรคลองตลาด โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา และเข้าเรียนต่อในคณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย แต่ถูกรีไทร์ จึงไปสมัครเข้าเรียนที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์อยู่พักหนึ่ง แล้วไปทำงานในเหมืองแร่ที่จังหวัดพังงา ระหว่างปี 2492 ถึง 2496 จึงกลับมากรุงเทพฯ ะเริ่มเขียนละครวิทยุเรื่องดอกฟ้าร่วง ให้กับซุ่ม ปัญจพรรค์ นวนิยายเรื่องแรกคือ บ้านแร่ เขียนบทกลอนลงในสตรีสารบ้าง และเขียนเรื่องยาวสี่ตอนจบ ชื่อ เหมืองแร่มนิยาย ลงในวารสารรายสัปดาห์ จ.ส.ช.

กลางปี 2497 สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ ฉบับปฐมฤกษ์ลงสัญญาต่อหน้าเหล่า ของอาจันต์ โดยใช้นามปากกา "จินตเทพ" ปีถัดมาเริ่มงานอาชีพป็นคนเขียนบทประจำสถานีโทรทัศน์แห่งแรกและต่อมาก็รับหน้าที่ป็นบรรณาธิการนิตยสารไทยโทรทัศน์รายเดือน และเขียนบทละครและเรื่องสั้น

ประมาณ ปี 2508 สร้างตำนานให้กับวงการหนังสือไทยด้วยการเริ่มขบวนการ "เขียนเอง-พิมพ์เอง-ขายเอง" จากการพิมพ์หนังสือรวมเรื่องสั้นชุด เหมืองแร่ ชื่อ **ตะลุยเหมืองแร่** เป็นหนังสือปกอ่อนขายในราคา 5 บาท ซึ่งเท่ากับราคาไอเลียง 5 แก้ว ในขณะนั้นหนังสือนวนิยายสมัยนั้นนิยมพิมพ์ปกแข็งและขายกันเล่มละ 20-30 บาทขึ้นไป

อาจินต์ยังแต่งเพลงไว้มากมาย เช่น **สวัสดิบางกอก** ที่ขึ้นด้วย "อย่าไปเลยบางกอกจะบอกให้ / พี่เคยไปมาแล้วน้องแก้วเอ๋ย" ม.ร.ว.ถนัดศรี สวัสดิวัตน์ ขับร้อง

อาจินต์ออกนิตยสาร**ฟ้าเมืองไทย** รายสัปดาห์เมื่อปี 2512 รวมงานของนักเขียนรุ่นเก่าที่มีชื่อเสียงแล้ว และนักเขียนรุ่นหนุ่มสาว เป็นหนังสือรายสัปดาห์ที่จัดว่าขายดี ในช่วงปี 2522 เคยมียอดพิมพ์ถึง 6 หมื่นฉบับ ในปี 2519 ก็ออก **ฟ้าเมืองทอง** รายเดือน และมี **ฟ้าอาชีพ** ตามมาอีกเล่ม เมื่อยุคสมัยเปลี่ยนไปนิตยสารชุดฟ้าของอาจินต์ก็มาถึงจุดสิ้นสุดเมื่อปี 2531 รวมเวลาเกือบ 20 ปี

อาจินต์ได้รับเลือกเป็นศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ ในปี 2534 และ ได้รับ รางวัล **ศรีบูรพา** ประจำปี 2535 งานเขียนของอาจินต์ที่รวมพิมพ์เป็นเล่มแล้ว คือ **ร่ายยาวแห่งชีวิต** (2535), **เจ้าหนู** (2533), **บอมบ์กรุงเทพฯ** (2539), **แม่น้ำยามศึก** (2535), **นิลิตเดือน** (2535), **เหมืองแร่ ฉบับสมบูรณ์** (2536), **ยักษ์ปากเหลี่ยม** (2533), **ตะลุยอเมริกา** **ผ่าตัดรัสเซีย** (2534)

(82)

ชีวิตของฉัน...ลูกกระทิง

ผู้เขียน บุญส่ง เลขะกุล

ผู้พิมพ์ สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์ พิมพ์ครั้งแรก 2504 พิมพ์ครั้งที่สอง 2520

นวนิยายเรื่องนี้เป็นเรื่องแบบสารະบันเหิงเกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสัตว์ป่า ที่ผู้เขียนได้นำประสบการณ์ที่เคยเที่ยวป่าและข้อเท็จจริงที่มีอยู่ในสมัยนั้น มานำเสนอผ่านตัวละครที่เป็นสัตว์ต่าง ๆ ผู้เขียนใช้ลูกกระทิงเป็นตัวละครเอก และใช้ภาษาสำนวนง่าย ๆ ในการบรรยายภาพแต่ละฉาก ทำให้เห็นภาพสัตว์ต่าง ๆ อย่างมีชีวิตชีวา เหมือนได้ท่องเที่ยวในทุ่งหญ้าใหญ่แห่งหนึ่ง ที่สมบูรณ์ไปด้วยธรรมชาติและสัตว์ป่านานาพันธุ์

เค้าโครงเรื่อง เป็นเรื่องเกี่ยวกับการผจญภัยของลูกกระทิงที่เพิ่งเกิดใหม่ ด้วยความเยาว์วัยของลูกกระทิง จึงจำเป็นต้องได้รับการดูแลและคุ้มครองจากแม่กระทิง ไปจนกว่าลูกกระทิงจะเติบโตพอที่จะป้องกันภัยด้วยตัวเองได้ ความเยาว์ต่อโลกและสรรพสัตว์นี้เอง ลูกกระทิงจึงต้องติดตามแม่ของเขาไปหากินในป่าหลายแห่งด้วยกัน ทั้งทุ่งหญ้า ลำธาร ดินโป่ง รวมทั้งผลไม้บางชนิดที่กระทิงและสัตว์อื่นชอบกิน

การติดตามแม่กระทิงไปหากินยังแหล่งต่าง ๆ เหล่านี้ ทำให้ลูกกระทิงได้พบกับสัตว์ป่านานาชนิด ซึ่งสัตว์ป่าแต่ละชนิดที่ลูกกระทิงพบนั้นมีลักษณะที่แตกต่างกัน ทั้งพันธุกรรม และการดำเนินชีวิต ทำให้ลูกกระทิงสนใจที่จะเรียนรู้ชีวิตของสัตว์อื่น ๆ ลูกกระทิงได้เรียนรู้จากการสังเกตและสนทนาแบบตั้งคำถามกับสัตว์ต่าง ๆ ที่เขาพบ และบางครั้งแม่กระทิงก็เป็นผู้อธิบายด้วยตัวเองให้เขาเข้าใจในชีวิตของสัตว์แต่ละชนิด

การที่ลูกกระทิงได้สัมผัสชีวิตสัตว์ป่าต่าง ๆ นั้น ทำให้เขาเข้าใจในกฎของธรรมชาติบางอย่าง ที่มีความสัมพันธ์ในลักษณะเกี่ยวพันระหว่างกัน และเอาเปรียบซึ่งกันและกัน สิ่งเหล่านี้ทำให้การเรียนรู้ชีวิตในป่าของลูกกระทิงเป็นไปอย่างสนุกสนานร่าเริง ขณะเดียวกันก็มีความตื่นเต้นน่าหวาดกลัวจากการต้องคอยระวังภัยจากการถูกล่าโดยเสือโคร่งและมนุษย์

นอกจากภัยที่มาจากการถูกล่าเป็นเหยื่อของเสือโคร่งแล้ว เขาและแม่ยังต้องคอยหลบหนีจากการล่าของมนุษย์อีกเช่นกัน ซึ่งเป็นศัตรูที่หวาดกลัวยิ่งกว่าเสือโคร่งเสียอีก และบางครั้งเขาเห็นสัตว์อื่น ๆ ถูกมนุษย์ใช้ปืนยิงจนบาดเจ็บล้มตายมาแล้ว ถึงแม้แม่กระทิงจะรอดชีวิตจากการล่าของเสือโคร่งมาได้ แต่สุดท้ายก็ต้องตายด้วยกระสุนปืนที่มนุษย์ใช้เป็นเครื่องมือในการล่านั่นเอง

ผู้เขียนบรรยายภาพชีวิตของลูกกระทิงได้อย่างตื่นเต้นเร้าใจ เห็นการดิ้นรนเอาชีวิตรอดของสัตว์เล็ก ๆ ได้เป็นอย่างดี นอกจากจากการไล่ล่าของคน และเสือโคร่งแล้ว ผู้เขียนยังได้

บรรยายภาพความสัมพันธ์ของสัตว์ต่าง ๆ ซึ่งเห็นความสัมพันธ์ของธรรมชาติชัดเจน เช่น จากที่ลูกกระต๊อว่านกเค้าแมวว่าใจร้ายคอยจับหนูกิน เพราะลูกกระต๊อเข้าใจว่าหนูไม่ได้จับสัตว์อื่นกินเป็นอาหาร จึงไม่ได้สร้างความเดือดร้อนให้ใคร แต่นกเค้าแมวโต้ตอบว่า ที่นกเค้าแมวจับหนูกินเพราะว่าหนูชอบไปกัดกินเมล็ดพืชผัก รวมทั้งข้าวที่คนปลูกไว้ แต่คนนี่แหละชอบตัดไม้จนทำให้นกเค้าแมวไม่มีที่อยู่อาศัย หนูก็เลยมีมากขึ้น และงูเห่าที่ชอบกินหนูก็เลยมีจำนวนเพิ่มขึ้นเป็นสิ่งที่ตามมา

อีกฉากหนึ่งที่คุณเขียนได้สะท้อนให้เห็นความรักและข้อสัจธรรมต่อครอบครัวของนกกาฮัง โดยคุณเขียนภาพช่วงเวลาที่คุณแม่นกกาฮังต้องวางไข่ในรัง ซึ่งทำรังอยู่ในโพรงไม้ เมื่อวางไข่เสร็จแล้ว พ่อนกกาฮังจะเป็นผู้หาดินมาให้คุณแม่นกกาฮังผสมกับมูลปิดปากโพรงเอาไว้ เหลือไว้เป็นช่องเล็ก ๆ พอปากโผล่ออกมาได้เท่านั้น ในช่วงที่คุณแม่นกกาฮังกกไข่ คุณแม่นกกาฮังก็จะอดทนจนหมดจึงไม่สามารถบินได้ ในระหว่างที่คุณแม่และลูกนกกาฮังต้องอยู่ในรังนี้เอง พ่อของนกกาฮังต้องเป็นฝ่ายหาอาหารมาให้แม่และลูกนกกาฮัง พ่อนกกาฮังก็จะได้อินอาหารน้อยลงจนตัวผอม หากพ่อนกกาฮังต้องถูกสัตว์อื่นกิน หรือถูกคนยิงตาย แม่กับลูกนกกาฮังก็ต้องอดอาหารและตายในที่สุด เป็นภาพที่เห็นตัวอย่างถึงความเสียสละ และมีความรับผิดชอบในครอบครัวได้น่าประทับใจ

นอกจากนั้นคุณเขียนยังได้หยิบยกแง่มุมแปลก ๆ ของชีวิตสัตว์บางอย่าง มาบรรยายได้อย่างเห็นภาพของความน่ารัก และมีอารมณ์ขัน อย่างเช่น ภาพที่หมีแอบเข้าไปกินข้าวโพดที่ชาวบ้านปลูกไว้ ในขณะที่หมีกินข้าวโพด หมีก็จะหาขอนไม้ นั่งหย่อนขาทิ้งลงข้างขอนไม้ สองมือก็จะจับฝักข้าวโพดหมุนแทะกินไปจนรอบฝัก ลักษณะท่าทางคล้ายกับคนหรือ แมงดาที่มีปากเป็นกรวยแหลมเล็ก แต่สามารถจับปลาเป็นอาหารได้ แต่เวลาหายใจกลับไม่ได้หายใจทางจมูกหรือเหงือกเหมือนสัตว์อื่น แต่กลับใช้ท่อเล็ก ๆ ที่อยู่บริเวณก้นของมันหายใจ และอย่างจิ้งหรีดที่มีหูแตกต่างกับสัตว์ทั่วไป ที่มักจะมีหูอยู่ข้างหัว สำหรับจิ้งหรีดนั้นกลับมีหูอยู่ที่หน้าแข้งของสองขาหน้า เป็นต้น

คุณเขียนยังสะท้อนให้เห็นเรื่องการอนุรักษ์สัตว์ป่าในสมัยนั้นของประเทศไทยที่ล้าหลังกว่าบางประเทศอย่างพม่าและอินเดีย ซึ่งรัฐบาลทั้งสองประเทศได้จัดพื้นที่ป่าของเขาให้มีเขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่า ในขณะที่รัฐบาลไทยยังไม่มีกำหนดพื้นที่ป่าให้เป็นเขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่า เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ป่าไม้ถูกทำลาย และสัตว์ป่าบางชนิดถูกล่าจนสูญพันธุ์ไปอย่างน่าเสียดาย ส่งผลให้ระบบนิเวศน์เสียความสมดุล และเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้วิถีชีวิตของคนไทย โดยเฉพาะผู้ประกอบอาชีพเกษตรกรรมต้องเปลี่ยนแปลงมาจนถึงปัจจุบัน

หนังสือเล่มนี้เหมาะสำหรับเยาวชนที่จะได้อ่าน เป็นหนังสือที่ให้เนื้อหาสาระในเรื่องธรรมชาติวิทยาได้เป็นอย่างดี อ่านแล้วจะทำให้เยาวชนเห็นคุณค่าของธรรมชาติและสัตว์ต่าง ๆ มีความรักในวิถีชีวิตของผู้อื่น เข้าใจในระบบนิเวศน์ดีขึ้น ซึ่งปัจจุบันนี้ยังมีคนอีกจำนวนไม่น้อยที่รักสัตว์ แต่ไม่ได้เข้าใจในธรรมชาติของสัตว์บางชนิดที่จะมีชีวิตรอยู่ได้อย่างมีความสุขเขาจะต้องอยู่

ร่วมกับธรรมชาติเท่านั้น ดังจะเห็นได้จากการที่นำสัตว์ป่าต่าง ๆ มากักขังในกรง หรือหลายคนทีเวลาไปเที่ยวตามอุทยานต่าง ๆ มักจะซื้ออาหารไปให้สัตว์ป่าบางชนิดกิน อย่าง ลิง หมูป่า หรือ กวาง ฯลฯ แล้วเข้าใจว่าเป็นเรื่องที่ถูกต้อง แต่แท้จริงแล้วกลับเป็นตัวกระตุ้นให้เสียความสมดุลของธรรมชาติอีกทางหนึ่ง

ผู้เขียนยังเขียนหนังสือเกี่ยวกับธรรมชาติและสัตว์ต่าง ๆ ที่น่าอ่านอีก อย่างหนังสือธรรมชาตินานาชาติ ซึ่งมีรายชื่ออยู่ในหนังสือ สารานุกรมแนะนำหนังสือดี 100 เล่มที่คนไทยควรอ่าน ที่ได้รับการคัดเลือกหนึ่งในจำนวนร้อยเล่ม ให้เป็นหนังสือดีที่คนไทยควรอ่านเช่นกัน

สุคนธ์ ศรีสำราญ

ประวัติผู้เขียน

บุญส่ง เลขะกุล (2450-2535) เป็นผู้ใช้นามปากกาว่า ปู่เจ้าสมิงไพร เป็นชาวสงขลา จบแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย นอกเป็นนายแพทย์ที่รักษาผู้ป่วยแล้ว ยังเป็นผู้ที่สนใจงานด้านอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างตั้งใจอีกด้วย และเป็นนักเขียนบทความ สารคดี และนิยาย เรื่องที่รู้จักกันแพร่หลายนอกจากชีวิตของฉัน...ลูกกระทิง และ ธรรมชาตินานาชาติ แล้ว ยังมีงานระดับคลาสสิกอย่างเช่น Bird Guide of Thailand งานเขียนของเขาส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และเรื่องราวเกี่ยวกับสัตว์ต่าง ๆ อย่างเช่น ช้าง, พบนกระเบื่อง, แมวผีเสื้อ, วงศ์เหลื่อมงูหลาม, วัวแดง, สัตว์ก๊อบ, สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม, เสียงตาย, ปาดงดิบ ปักขี้ไต้, หากป่ายังอยู่ยัง ยืนยง ฯลฯ

บุญส่ง เลขะกุล เป็นผู้ก่อตั้งนิคมไพรสมาคม เมื่อ พ.ศ. 2495 ปัจจุบันคือ มูลนิธิอนุรักษ์พืชพรรณและสัตว์ป่าในเมืองไทย เป็นประธานคนแรกของมูลนิธิคุ้มครองสัตว์ป่าและพันธุ์พืชแห่งประเทศไทย ผู้ก่อตั้งชมรมพิทักษ์นกแห่งประเทศไทย ในพ.ศ.2505 และได้รับรางวัลด้านอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมหลายรางวัลด้วยกัน

(83)

เชิงฆาติมพานต์

ผู้เขียน สุชีพ ปุญญานุภาพ

ผู้พิมพ์ สำนักพิมพ์สยามจัดพิมพ์ใหม่ พ.ศ.2536, 2537 พิมพ์รวมเล่มครั้งแรก พ.ศ. 2505

เชิงฆาติมพานต์ เป็นหนังสือแนวจินตนิยาย อิงหลักธรรมในพุทธศาสนา เขียนโดย สุชีพ ปุญญานุภาพ (2460-2543) ผู้เป็นนักศึกษาและนักเผยแพร่หลักธรรมทางพุทธศาสนาคนสำคัญ ท่านผู้นี้เขียนหนังสือเกี่ยวกับพุทธศาสนาไว้มากมาย เฉพาะที่เป็นนวนิยายก็มีหลายเรื่อง เช่น ไตรัมกาสาวพัสตร์ กองทัพธรรม ลุ่มน่านมมทา ฯลฯ

เราได้เลือกเรื่อง "เชิงฆาติมพานต์" มาให้เป็นหนังสือดีที่เยาวชนไทยควรอ่าน เพราะเห็นว่าเป็นเรื่องราวระหว่างอาจารย์กับศิษย์ที่ให้คติสอนใจแบบง่าย ๆ แต่ลึกซึ้ง คำโครงเรื่องก็กระชับ สนุกสนาน น่าติดตาม มีศิลปะการเขียนที่มีความงามทางวรรณศิลป์ ไม่ใช่ภาษาที่ยากจนเกินไป หรือมีบทสนทนาที่มุ่งสอนปรัชญายืดยาวจนเกินไป เมื่อเทียบกับนวนิยายเรื่องอื่น ๆ ของท่านผู้นี้

ตัวละครเอกของเรื่อง คือ "ฉันทสุภะ" เป็นเจ้าชายลิจฉวีพระองค์หนึ่ง ในแคว้นวัชชี ยุคพุทธกาล คือ เมื่อสองพันห้าร้อยปีที่แล้ว แคว้นวัชชีสมัยนั้นมีระบบการปกครองแบบสภาของกษัตริย์จากหลายเมือง โดยสภาจะเลือกกษัตริย์องค์ใดองค์หนึ่งให้เป็นประมุขในช่วงเวลาหนึ่ง ผลัดเปลี่ยนกันไป คำโครงเรื่องของนิยายเรื่องนี้เป็นการเล่าชีวิตย้อนหลัง ของฉันทสุภะ อาจารย์ที่สำนักศึกษาวิศวามิตร ให้ศิษย์ซึ่งส่วนใหญ่เป็นลูกหลานกษัตริย์ฟัง

ช่วงแรกบรรยายถึงบรรยากาศการเรียนการสอนในสำนักวิศวามิตร กล่าวถึงการทะเลาะเบาะแว้งแก่งแย่งแข่งขันกันในหมู่ศิษย์ และวิธีการที่อาจารย์สอนให้ศิษย์เห็นประโยชน์ของการสามัคคีกันมากกว่าการทะเลาะกัน รวมทั้งการเล่าเรื่องเพื่อสอนคติธรรมที่เป็นแนวคิดสำคัญแนวหนึ่งของเรื่อง คือ การฝึกให้เป็นคนใจสูง ยอมเป็นคนอยู่หลังในการได้รับ (รู้จักอ่อนน้อมต่อผู้อื่นเป็น ทำตัวเล็กลงเป็น) และกล้าที่จะอยู่ข้างหน้า เมื่อถึงคราวจะต้องเสียสละ

ชีวิตของฉันทสุภะอาจารย์แห่งสำนักวิศวามิตรเอง เป็นชีวิตที่ผ่านประสบการณ์ต่าง ๆ อย่างโลดโผน ผ่านความยากลำบาก อุปสรรคต่าง ๆ แต่ก็สามารถเอาชนะได้ด้วยการศึกษาหาความรู้ ด้วยการทำความดี ใช้สติปัญญา สมาธิ การมองการณ์ไกลในการแก้ปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ แม้บางเรื่อง เช่น การใช้วิธีสกดจิตฝ่ายศัตรูที่มีกำลังมากกว่าทั้งกองทัพได้จะดูเป็นจินตนาการที่เกินความจริงอยู่บ้าง แต่ถ้ามองว่านี่คือหนังสือนวนิยาย ก็พอยอมรับว่ามีเค้าความจริงได้ หรือมีเหตุผลความเป็นไปได้ที่จะเขียนออกมาทำนองนี้

โครงเรื่องย่อย ๆ บางตอนเป็นเรื่องที่มีแนวคิดริเริ่มสร้างสรรค์สนุก น่าตื่นเต้น เช่น การที่เศรษฐีผู้ไม่มีลูกสืบสกุล สร้างข่าวว่าตนล้มละลาย และทำตัวเป็นขอทานเพื่อจะดูว่าใครจะมีจิตใจดีพอที่จะช่วยเหลือตน เพื่อที่ตนจะได้ยกทรัพย์สินสมบัติให้ เรื่องการที่กษัตริย์ลิจจวิผู้ทะเยอทะยานคนหนึ่ง ยกทหารมาล้อมเมืองไพศาลเมืองหลวงของแคว้น เพื่อให้สภากษัตริย์ลิจจวิมอบตัวฉันทสุภา ผู้ที่เขาผูกใจเจ็บแค้นให้ และฉันทสุภาตัดสินใจออกไปมอบตัวตามลำพัง เพื่อไม่ให้ต้องเกิดสู้รบเสียเลือดเนื้อกัน เป็นฉากที่ตื่นเต้นเร้าใจว่าจะลงเอยอย่างไร ชีวิตของฉันทสุภาเคยรุ่งเรืองถึงกับได้รับเลือกจากสภากษัตริย์ลิจจวิให้เป็นพระราชอาชญากรของแคว้นผู้มีอำนาจเต็ม แต่เขาได้รับตำแหน่งเพียงแค่ช่วงเวลาหนึ่ง และสละตำแหน่งเพื่อมาทำหน้าที่อาจารย์สั่งสอนเยาวชน ซึ่งเขาถือว่าเป็นเรื่องสำคัญ ช่วงท้าย ๆ เรื่องเป็นการเล่าถึงบทบาทของพระอานนท์พระพุทธรูปสาวกคนสำคัญของพระพุทธเจ้า

แม้ว่านวนิยายเรื่องนี้มุ่งจะเผยแพร่ศีลธรรมจากพุทธศาสนา แต่ผู้เขียนผูกเค้าโครงเรื่องให้อ่านสนุก น่าติดตาม บทสนทนาบางครั้งอาจจะฟังดูเป็นการสอน ดุยิดยาดไม่ทันใจเยาวชนหนุ่มสาวรุ่นใหม่อู้อย่าง เนื่องจากผู้เขียนมุ่งให้คนทั่วไปอ่าน ไม่ได้เน้นที่เยาวชน แต่หนุ่มสาวที่เริ่มคิดแสวงหาหรือเริ่มเป็นนักอ่านพอสมควร น่าจะชอบ ถ้าใครตั้งใจที่จะอ่าน ก็จะพบว่าในนวนิยายเล่มนี้มีทั้งความจริง ความงาม ที่มีคุณค่าต่อชีวิต ที่คุ้มค่ามาก ดังจะขอยกข้อความบางตอนมาเป็นตัวอย่าง

"การครองชีวิตอยู่ในโลกก็เช่นกัน ถ้าไม่หัดทำจิตใจให้เบาสบายไว้บ้าง มัวมุ่งแต่จะหอบสูมสิ่งทีเรียกกัันว่า หน้าตา ชื่อเสียง หรือเกียรติยศ จนไม่ยอมอยู่หลังใคร ไม่ยอมลดหน้าหน้าใน การแบกหามลงไป ผู้นั้นเองย่อมเดือดร้อน กระวนกระวายหาความสุขมิได้"

"คนธรรมดา ทำอะไรคิดอะไร โดยส่วนใหญ่ก็ต้องเพ่งประโยชน์ของตนเอง ด้วยการเอาตนเองออกหน้า แต่คนที่ปลงใจดำเนินปฏิบัติของผู้ประเสริฐ จะต้องเก็บตนเองแอบไว้ ต้องอดทน ต้องเสียสละ ต้องนึกถึงความสุขของคนอื่นไว้ก่อน ปฏิบัตินี้ ใครจะเห็นว่าเป็นการโง่เป็นการมองข้ามตนเองไป แต่ผู้บำเพ็ญจะมีความรู้สึกสดชื่นมั่นคง รู้ดีว่าไม่ได้มองข้ามตนเองเลย แต่เป็นการทำตนเองให้สูงขึ้นทางคุณงามความดีต่างหาก"

เมืองไทยในปัจจุบัน ซึ่งมีปัญหาทั้งวิกฤติเศรษฐกิจตกต่ำ คนรายได้ลดลง เป็นหนี้สินมากกว่างานมาก วิกฤติทางการเมืองและสังคม รุมเร้า ขณะที่นักการเมือง ข้าราชการ นักธุรกิจชนชั้นนำทั้งหลาย ต่างก็แก่งแย่งกันหาผลประโยชน์ให้ตัวเองและพรรคพวกอย่างน่ามึดตามัว ทำให้เยาวชนจำนวนมากพลอยหลงยกย่องคนรวยคนมีอำนาจไปกับเขาด้วย หนังสือเรื่องเชิงผาหิมพานต์เล่มนี้ น่าจะเป็นแสงสว่างให้เยาวชนของเราเกิดแรงบันดาลใจ ที่จะฝึกฝนตนให้เป็นคนฉลาด เป็นคนดี เพื่อแก้ปัญหาสังคม ช่วยเหลือคนส่วนใหญ่ได้ในโอกาสต่อไป

วิทยากร เชียงกุล

ประวัติผู้เขียน

สุชีพ ปุญญานุภาพ เกิดพ.ศ.2460 ตำบลบางไทรป่า อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม บิดามารดามีอาชีพค้าขาย การศึกษาวิชาสามัญ เมื่อเยาว์วัย เรียนจบชั้นประถมปีที่ 5 ต่อมาได้บรรพชาและอุปสมบท ที่วัดกันมาตุยาราม จึงศึกษาพระปริยัติธรรม สอบไล่ได้นักธรรมเอกและเปรียญ 9 ประโยค ภายหลังลาสิกขาเมื่อ พ.ศ. 2495 รับราชการเป็นเลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม และเป็นกรรมการสภาวัฒนธรรมแห่งชาติ เมื่อลาออกจากกระทรวงวัฒนธรรม ไปทำงานองค์การส่งเสริมการท่องเที่ยว เริ่มจากตำแหน่งที่ปรึกษา แล้วก้าวไปสู่ตำแหน่งผู้ช่วยผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการโดยลำดับ และเกษียณอายุราชการ เมื่อกลางเมษายน 2520

หน้าที่พิเศษ เป็นอาจารย์พิเศษในบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร อาจารย์พิเศษมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อาจารย์และที่ปรึกษาในสภาการศึกษา มหาวิทยาลัย และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ สภาการศึกษาของคณะสงฆ์เคยไปประชุมและการศึกษาดูงานทั้งในยุโรป สหรัฐอเมริกา รวมทั้งในเอเชีย เช่น ญี่ปุ่น จีน อินเดีย เป็นต้น

รับพระราชทานปริญญาดุษฎีบัณฑิต กิตติมศักดิ์ สาขาปรัชญาจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และมหาวิทยาลัยรามคำแหง

ผลงานด้านหนังสือ มีผลงานทางวิชาการและวรรณกรรมทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ผลงานทางวิชาการได้แก่ ศาสนาเปรียบเทียบ ประวัติศาสนา พจนานุกรมศัพท์พระพุทธศาสนาไทย - อังกฤษ และอังกฤษ - ไทย, วัฒนธรรมวิทยา คุณลักษณะพิเศษแห่งพระพุทธศาสนา Buddhism and the World Peace, Buddhism In Thailand, Thai Culture in Brief หนังสือพระไตรปิฎก ฉบับสำหรับประชาชน (ได้รับการคัดเลือกให้เป็นหนังสือดี 100 ชื่อเรื่องที่คนไทยควรอ่าน) เป็นต้น ทางด้านวรรณกรรม มีผลงานธรรมนิยายที่มีชื่อเสียงเป็นที่ชื่นชอบของนักอ่านหลายเล่ม เช่น กองทัพธรรม ไตรัมกาสาวพัสตร์, ลุ่มน้ำนันทา, นันทะ - ปชาบดี อาทิตยขึ้นทางตะวันตก

ถึงแก่กรรมใน พ.ศ. 2543

(84)

ดอกไม้บนภูเขา

ผู้เขียน สองขา

ผู้พิมพ์ สำนักพิมพ์ชมรมเด็ก พิมพ์ครั้งแรก พ.ศ. 2541

หนังสือเล่มนี้เป็นเรื่องเล่าเขียนเป็นเชิงนวนิยายเกี่ยวกับประสบการณ์ของครูจากในเมืองและนักเรียนชั้นประถม 2 ในหมู่บ้านชาวกระเหรี่ยง ชายแดนกาญจนบุรี เป็นนวนิยายแนวสมจริงที่มีเนื้อหาสาระ มีความงดงาม มีเสน่ห์น่าประทับใจ มากเรื่องหนึ่ง แม้แนวเรื่องทำนองนี้จะมีคนเขียนกันมาก แต่งานชิ้นนี้ก็โดดเด่นในแง่เป็นนวนิยายที่ตั้งใจที่จะเรียนรู้จากชาวกระเหรี่ยงด้วยหัวใจที่เปิดกว้าง และสามารถหยิบแง่มุมต่าง ๆ ที่ผู้เขียนได้พบ มานำเสนอในเชิงเปรียบเทียบให้ผู้อ่านเห็นความในข้อบริสุทธิ์ ความรู้ความสามารถในเรื่องธรรมชาติและ การหาเลี้ยงชีพของเด็กชาวกระเหรี่ยงได้อย่างมีชีวิตชีวา มีแง่คิด และความสะเทือนอารมณ์

นวนิยายเล่มนี้แบ่งเป็นบทสั้น ๆ ดำเนินเรื่องไปเรื่อย ๆ เหมือนเรื่องราวในชีวิตประจำวันแต่เป็นชีวิตที่มีสีสัน มีความหลากหลายในแง่ประสบการณ์และอารมณ์ความรู้สึก มีทั้งอารมณ์ขัน การมองโลกในแง่ดี ขณะเดียวกันก็ไม่ได้มองข้ามความจริงที่โหดร้าย เช่น ความตายและการสูญเสีย การที่คนบางคนเอาเปรียบธรรมชาติและเอาเปรียบคนที่ด้อยกว่า ชาวบ้านถูกไล่ที่ทำกิน ฯลฯ อย่างยอมรับว่าสิ่งเหล่านี้เป็นเรื่องปกติวิสัยส่วนหนึ่งของชีวิตคนเรา

ผู้เขียนคงจะเขียนมาจากประสบการณ์จริงเป็นส่วนใหญ่ เพราะเรื่องที่เล่าดูเหมือนชีวิตจริงมาก แต่ผู้เขียนก็นำเสนอได้อย่างมีสีสัน มีบรรยากาศแปลกใหม่ที่ชวนให้ติดตาม ผู้เขียนเขียนแบบเรื่องเล่าง่าย ๆ จริงใจ ใช้ถ้อยคำน้อย กระชับรัดกุมไม่เยิ่นเย้อ ไม่ฟุ้งฟาย มีท่วงทำนองของกวีแทรกอยู่ ผู้เขียนสามารถหยิบยกความรู้สึกนึกคิดของชาวกระเหรี่ยงจากคติความเชื่อ, วิถีชีวิต, บทเพลง ฯลฯ มานำเสนอได้อย่างมีความหมายสำหรับคนอ่านยุคปัจจุบันที่เราต่างเฝ้าการพัฒนาทางวัตถุจนสูญเสียธรรมชาติและควมบริสุทธิ์บางอย่างไป

จะยกตัวอย่างบทที่คมคายบทหนึ่งคือ "เรื่องไม้ธรรมดา" (หน้า 193-201) เล่าเรื่องที่ทางการส่งตำรวจทหารชุดใหญ่เดินทางทั้งรถจี๊ปและเฮลิคอปเตอร์มาจับผู้ชายในหมู่บ้าน 3 คน ด้วยข้อหาปลูกกัญชาจำนวนมากเพื่อการค้า แม้ว่าจริง ๆ แล้วชาวบ้านจะปลูกไว้ใช้เพียงเล็กน้อยเพื่อให้วัวกินจะได้มีแรงทำงานหนัก และให้หมูกินตอนก่อนขายเพื่อกระตุ้นน้ำย่อยให้หมูกินได้มาก ๆ น้ำหนักจะได้ขึ้นเร็วในช่วงเวลาอันสั้น ผู้เขียนเล่าเรื่องทั้งหมดอย่างเรียบ ๆ ไม่ได้วิจารณ์อะไรเข้ากับบรรยากาศของเรื่อง และเป็นปรัชญาที่คมคายว่า

"ความทุกข์ ความสุขไม่มีประตู่

อยู่ ๆ ก็ไป อยู่ ๆ ก็มา

“ไม่มีเวลาจะเคาะประตู”

บทที่น่ารักอีกบทหนึ่ง คือ “พูดน้อย ต่อยหนัก” เรื่องที่เด็กผู้ชาย 2 คนทะเลาะแล้วต่อยกัน แล้วครูพยายามห้าม แต่พ่ลั้งปากไปบอกว่าให้เก็บไว้ต่อยกันหลังเลิกเรียนเพียง 3 นาที ห้ามตอยที่หน้า ห้ามกัด ห้ามเตะ พอถึงเวลาที่กำหนดให้ต่อยกันจริง ครูก็อดสงสารเด็กที่ตัวเล็กกว่าไม่ได้ จึงยกเลิกการตอย ทำให้เด็กโตโกรธ ค่าครูที่ผิดสัญญา ครูก็เสียใจ นักเรียนทั้งชั้นก็รู้สึกอึดอัด ครูปอนักเรียนทั้งชั้นว่า

“ถ้าครูทำผิดอะไร ครูขอโทษด้วย ผู้ใหญ่ก็ทำผิดได้เหมือนกัน ถ้าใครมีอะไรจะบอกครูก็เชิญนะจ๊ะ” ชั้นเรียนเงียบ เพราะมีความขัดแย้งเกิดขึ้น ทำให้คนอื่นทำตัวไม่ถูกไปด้วย

กล่าวโดยรวมแล้ว หนังสือเล่มนี้เป็นหนังสือที่น่าอ่านทั้งเยาวชนและผู้ใหญ่ทั่วไปที่สนใจเรื่องของเด็กและชีวิตคนในชนบท เป็นเรื่องเล่าแบบอ่านสนุก มีอารมณ์ขัน ขณะเดียวกันก็มีความสวยงาม มีแง่คิด มีความสะเทือนใจ หนังสือเล่มนี้นอกจากจะเขียนได้อย่างมีศิลปการประพันธ์ให้ชวนอ่านติดตาม แล้วยังจะช่วยให้คนในเมืองได้รู้จักมองเด็กชาวกระเหรี่ยง หรือเด็กชนบททั่วไปอย่างใจกว้าง ให้การยอมรับนับถือในความรู้ความสามารถ (ในท้องถิ่น) และความบริสุทธิ์ใจของพวกเขา และได้หันคิดถึงชีวิตที่สวยงามสงบสุขในชนบท ซึ่งกำลังถูกทำลายด้วยชนชั้นนำผู้ถูกครอบงำด้วยความรู้แบบทุนนิยมอุตสาหกรรมตะวันตกที่มุ่งพัฒนาประเทศโดยเน้นการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ การหากำไรส่วนตัว และการบริโภคทางวัตถุมากเกินไปในปัจจุบัน

วิทยากร เชียงกุล

(85)

เด็กชายจากดาวอื่น

ผู้เขียน วาวแพร

ผู้พิมพ์ สำนักพิมพ์เยาวชน พิมพ์ครั้งแรก 2531

เด็กชายจากดาวอื่นเป็นนวนิยายเกี่ยวกับชีวิตของเด็กกำพร้า 50 คนในอุปการะของคุณหมอเพ็ญ เด็กกำพร้าเหล่านี้คิดว่าคุณหมอเพ็ญเป็นแม่แท้ ๆ จนเมื่อเติบโตรู้ความ คุณหมอจึงบอกความจริงให้รับรู้ เด็กที่คุณหมอเพ็ญอุปการะไว้มีหลายวัย ตั้งแต่เด็กแรกเกิดซึ่งคุณหมอทำคลอดด้วยตนเองทุกคน จนถึงเด็กโตที่สุดซื้อแก้วตา ทำงานแล้ว เป็นพยาบาลอยู่ที่โรงพยาบาล

ผู้เขียนให้ปานเป็นตัวละครเป็นตัวละครที่เล่าเรื่อง ปานเป็น "ลูก" คนที่ 25 ของคุณหมอเพ็ญ เป็นเด็กกำพร้าที่มีความผิดปกติในร่างกายหลายอย่าง คือ พุดติดอ่าง มีนิ้ว 11 นิ้ว และมีปานสีแดงน่าเกลียดที่แก้มซ้าย "วาวแพร" ผู้เขียนกล่าวไว้ในคำนำตอนหนึ่งว่า ความยุ่งยากประการแรกของการเขียนวรรณกรรมเยาวชน คือต้องตอบคำถามว่า "เด็กคิดอะไร" ให้ได้มากที่สุด ชัดเจนและถูกต้องที่สุด และจากนั้นก็ต้องพยายามเรียบเรียงระบบความคิดของเด็กแต่ละคน แต่ละกลุ่มที่แตกต่างกัน ทำความเข้าใจว่า ทำไมเขาคิดอย่างนั้น เมื่อพิจารณาจากคำกล่าวข้างต้น จะเห็นว่าวาวแพรใส่ใจในมุมมองและวิถีคิดของเด็ก จึงทำให้ตัวละครเด็กของเขามีอารมณ์ความรู้สึกหรือพฤติกรรมอย่างที่เด็กควรจะเป็น อย่างปานไม่เข้าใจเวลาคนถ่ายรูปทำไมต้องยิ้ม ทำไมช่างภาพนับเลขได้แค่สาม หรือตอนอายุ 3 ขวบ ปานตกใจกลัวเล็บสีแดงเหมือนเลือดของคุณพรีมเพรามาก จึงไม่ยอมให้กัดหรือจับแก้ม นอกจากนี้ เด็กจะไม่เข้าใจสำนวนภาษาที่ผู้ใหญ่พูดกัน เช่น "แบ่งเงินคนละครึ่ง" ปานก็คิดว่าต้องใช้เลื่อยผ่าเหรียญ หรือ "ลูกเค้าเหล่าใครก็ไม่รู้ มาออกไข่เสียที่นี่" ปานก็เข้าใจว่าพุดถึงไก่ออกไข่ เป็นต้น

วาวแพรเสนอเรื่องราวของคุณหมอเพ็ญ ผู้ทำหน้าที่ "แม่" ให้แก่เด็กกำพร้าเหล่านี้ด้วยความรักอย่างจริงใจ คุณหมอมีวิธีสอนเด็กเหล่านี้ให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ มีสุขภาพแข็งแรง มีจินตนาการ มีความหวัง และมีความเอื้ออาทรกัน อย่างการที่คุณหมอเพ็ญมีกลยุทธ์ในการฝึกนิสัยให้เด็กตื่นแต่เช้า โดยชักชวนให้ลงปนาของที่ "เทวดานางฟ้า" ทำตกหล่นไว้บนสนามหญ้า เพื่อให้เด็กได้เหยียบย่ำบนพื้นดิน ได้สัมผัสกับสนามหญ้าชื่นน้ำค้าง ได้สูดอากาศบริสุทธิ์ยามเช้า และได้เรียนรู้จักชีวิตธรรมชาติ อีกทั้งยังได้ความปิติสมหวังเล็กน้อย ๆ จากการเก็บดินสอแท่งยาว ยางลบสีสวย หรือเศษสตางค์ ที่ถูกทำตกหล่นไว้พอให้ความหวัง ความฝันของเด็กเหล่านี้เป็นจริง ดังที่คุณหมอเพ็ญบอกกับเด็ก ๆ ว่า "เทวดานางฟ้าอยากแจกของให้เด็ก ๆ ต่างหาก แต่มีของไม่พอสำหรับเด็กทุกคน จึงต้องเลือกเด็กดีที่ตื่นเช้า"

เด็กกำพร้าในวัยเดียวกันปานยังได้รับมอบหมายให้มี "น้องส่วนตัว" ได้ 1 คน พอถึงเวลาที่ คุณหมอเพ็ญพาพี่ ๆ ขึ้นไปเยี่ยมน้องสัปดาห์ละครั้ง ใครเป็นพี่ของน้องคนไหนก็จะเข้าไปพูดคุย เล่นด้วยที่ข้างเตียงซึ่งกันเป็นคอก และช่วยคุณพี่เลี้ยงเอาขวดนมให้น้องดูด กิจกรรมนี้น่าจะเป็น การปลูกฝังหน้าที่ความรับผิดชอบ ให้เด็กรู้จักแบ่งปันความรักและความเอื้ออาทรให้แก่เพื่อน มนุษย์ในสังคมเล็ก ๆ ได้หลังคาบ้านหลังนี้ด้วยกัน เมื่อพวกเขาออกไปสู่สังคมที่ใหญ่ขึ้น ความรัก และเมตตาแต่เพื่อนมนุษย์จะเป็นพื้นฐานจิตใจที่ติดตัวต่อไปจนโต

ปานได้เป็นเพื่อนของแทน น้องที่ไม่มีใครเลือกอาจจะเพราะปานมีนิ้วมือไม่ครบมีเพียง 9 นิ้ว และมีขาสั้นข้างหนึ่งยาวข้างหนึ่ง ตอนแรกปานไม่ค่อยเต็มใจได้แทนเป็นน้องส่วนตัว แต่คุณ หมอเพ็ญก็พูดให้ปานฟังว่าแทนเป็นเด็กพิเศษเช่นเดียวกับปาน แทนมีนิ้วขาดไป 1 นิ้ว ส่วนปานก็ มีนิ้วเกินมา 1 นิ้ว คำพูดของคุณหมอสอนให้ปานรู้จักแบ่งปันความรักให้คนอื่น โดยเฉพาะคนที่ไม่ มีใครเหลียวแล ไม่มีใครต้องการ

"สิ่งของที่เหลือจากคนอื่นเลือก อาจเป็นสิ่งที่ดีที่สุดก็ได้ ถ้าหากปานอยากโตขึ้นเป็นคนดี จะต้องรู้ว่า ทุกคนต้องการความรัก และคนที่ไม่ไม่มีใครรักเลยนั่นแหละ คือคนที่เราต้องรักให้ มาก ๆ"

ดังนั้น ยามที่น้องแทนเอื้อมมือมาไขว่คว้าบริเวณใบหน้าของปาน แล้ว "ปานยื่นมือข้างที่ มี 6 นิ้วไปให้แทน...มือเล็ก ๆ ที่คว้ามือของปานไปจับไว้มีเพียง 4 นิ้ว แต่เมื่อรวมกันเข้ากับมือ ของปานแล้ว ก็นับได้ 10 นิ้วพอดี!" มือสองข้างที่มีขนาดต่างกัน และนิ้วที่จับกันแน่นเหมือนไม่ ยอมแยกจากกันอีกแล้ว ทำให้ปานเกิดความรักความอบอุ่นที่มีพลังมหาศาล และเกิดความปิติ ล้นเหลือเมื่อรู้ว่าตนเป็นฝ่ายถ่ายทอดความรักให้แก่น้องส่วนตัว เป็นความรู้สึกใหม่ที่ทำให้ปานมี ความสุขอย่างไม่เคยรู้สึกมาก่อน

ผู้อ่านจะได้รับถ่ายทอดความรู้สึกดี ๆ เช่นนี้ผ่านความรู้สึกของตัวละครเช่นปานไปด้วยนวน นิยายเรื่องนี้จึงมิได้ใช้กระบวนการโดยตรงที่จะบอกผู้อ่านว่าควรทำความดี หรือต้องแบ่งปันความ รักความเมตตาแก่ผู้อื่น ฯลฯ หากแต่ให้ผู้อ่านตระหนักจากพฤติกรรม ความรู้สึก และอารมณ์ ของตัวละคร ผู้อ่านสามารถมีอารมณ์ร่วมและเชื่อมโยงประสบการณ์ของตัวละครเข้ากับประสบ การณ์ของตนได้อย่างดีมีค่า

นอกจากเสนอเรื่องราวของคุณหมอเพ็ญผู้ใจบุญ วาวแพรยังเสียดสีผู้ที่ทำบุญเอาหน้าทำ การกุศลเพื่อหวังเหรียญตรา ด้วยเรื่องราวของคุณพริ้มเพรา ซึ่งจะมาเยี่ยมเด็ก ๆ ที่บ้านคุณหมอ เพ็ญวันเว้นวันทุกสัปดาห์ ครั้งละ 3 ชั่วโมงในตอนเช้า ทุกครั้งที่มาจะมีของมาแจกให้เด็ก ๆ พร้อม กับคุณพริ้มเพราจะมีช่างภาพคอยตามถ่ายรูปกิจกรรมการกุศลของคุณพริ้มเพราเพื่อนำไปลงตี พิมพ์ในหนังสือและนิตยสารต่าง ๆ เป็นประจำ ลุงชมและป้า ๆ น้า ๆ ในครัวต่างนิทนาถว่าคุณ พริ้มเพราอยากได้เหรียญ ลุงชมจึงเอาฝาขวดน้ำอัดลมมาทำเป็นเหรียญมีโบว์ผูกสองข้าง ให้ปาน

ไปแอบหย่อนไว้ในกระเป๋าของคุณพริ้มเพรา หลัง ๆ คุณพริ้มเพราหายหน้าไป แต่มีเด็กสาวหน้าตาเหมือนลูกสาวคุณพริ้มเพราในรูปถ่ายครอบครัวที่ตีพิมพ์ในนิตยสารมาอาศัยพักอยู่ในบ้านของคุณหมอเพ็ญ ปานพยายามจะพิสูจน์ความจริงข้อนี้ด้วยความตื่นเต้นระทึกใจ เพราะคาดใหลูกสาวคุณพริ้มเพราจริง ปานจะได้ฝากไปบอกให้คุณพริ้มเพรากลับมาเยี่ยมเด็ก ๆ ในบ้านคุณหมอเพ็ญเหมือนเดิม คุณหมอเพ็ญจึงชี้แจงให้ปานรู้ว่าเด็กสาวผู้นั้นอุ้มท้องแทนหมอเพ็ญ และจะมาช่วยออกน้องคนใหม่ ซึ่งจะเป็นคนที่ 50 พอดี ปานดีใจที่จะได้น้องคนใหม่ แต่ยังคงงงใจอยู่ว่าผู้หญิงสาวสวยคนนั้นเกี่ยวข้องกับคุณพริ้มเพรา ในขณะที่สำหรับผู้อ่านได้คำตอบไปเรียบร้อยแล้ว

การที่ปานไปแอบดูน้องคนใหม่คลอด ทำให้ปานได้รับรู้ความจริงว่าเด็กในบ้านคุณหมอเพ็ญ ล้วนเป็นเด็กกำพร้าที่แม่มาคลอดทิ้งไว้ เหตุการณ์ตอนนี้เป็นจุดไคลแมกซ์ของเรื่องที่พลิกผันความรู้สึกของปาน จากเด็กน้อยที่มองโลกอย่างรื่นรมย์มีความสุข ไปสู่เด็กกำพร้าไร้พ่อขาดแม่ที่ต้องทำใจยอมรับความจริงของชีวิตอย่างเจ็บปวด ปานซึ่งรับรู้ความจริงกระหันทันพาลโกรธและเสียใจสุดขีด แต่คุณหมอเพ็ญมีวิธีพูดที่ทำให้ปานรู้สึกว่าตนเองไม่มีปมด้อย หากแต่มีปมเด่นที่แตกต่างจากคนอื่นอย่างน่าชื่นชม คุณหมอเพ็ญบอกกับปานว่า

"...เด็กที่ไม่เหมือนคนอื่นจะต้องมีอะไรพิเศษ ไม่ใช่ธรรมดาที่เกิดในโลกนี้ แต่ต้องมาจากดาวอื่น...เด็กจากดาวอื่นก็คือเด็กที่จะเติบโตเป็นเด็กดี มีความรัก ความเมตตา คอยช่วยเหลือผู้อื่น คนที่ช่วยเหลือคนอื่นนั้นนับว่าเป็นคนพิเศษ คนที่ทำความดีมาก ๆ ก็ไม่ใช่คนธรรมดา ลูกของแม่หลายคนเป็นเพียงเด็กธรรมดา แต่มีบางคนพิเศษ คนธรรมดามักจะคิดถึงเรื่องของตนเอง แต่คนพิเศษคิดถึงเรื่องของคนอื่นก่อนเสมอ"

การที่ปานรู้ว่าตนเป็นเด็กดาวอื่นเช่นเดียวกับพี่แก้วตา และเช่นเดียวกับคุณหมอเพ็ญ ซึ่งเป็นคนที่ปานรักมากที่สุด ทำให้ลบร้าวรอยบาดแผลในใจของปานได้สนิท และทำให้ปานเผชิญหน้ากับความจริงเช่นเดียวกับเด็กกำพร้าที่โตแล้วคนอื่น ๆ ได้โดยไม่เจ็บปวดมากนัก ปานพยายามคิดหาว่าใครเป็นแม่ที่แท้จริงของตน แต่ก็ไม่ได้คำตอบ ในเวลาต่อมาเมื่อปานรู้ความลับว่าที่แท้คุณหมอเพ็ญคือนางฟ้าผู้นำของมาตกหล่นไว้ที่สนามหญ้าให้เป็นรางวัลแก่เด็กที่ตื่นเช้า และ "แม่" บอกกับปานว่า "ทุกครั้งที่เราทำความดีเพื่อคนอื่น ก็เท่ากับว่าเราเป็นเทวดานางฟ้า เมื่อเราช่วยเหลือคนอื่น ให้สิ่งของ ให้ความรัก และให้สิ่งใดก็ตามที่เรามีแก่คนที่ต้องการเมื่อนั้นเราก็คือเทวดานางฟ้า..." ปานจึงได้เล่นเป็น "เทวดา" ร่วมกับคุณหมอเพ็ญ ซึ่งเป็น "นางฟ้า" อย่างสนุกสนาน ปานจึงเป็นเด็กที่มีความสุข สัมผัสเรื่องเศร้าหมองจนหมดสิ้น มีความเชื่อมั่นในการทำความดีของตน และหายจากโรคติดอ่างในที่สุด

เด็กกำพร้าในบ้านของคุณหมอเพ็ญค่อย ๆ ทอยจากไป ไปอยู่กับแม่แม้จริงบ้าง ไปอยู่กับแม่บุญธรรมบ้าง เช่นเดียวกับหมาจูดและแมวดำที่มีคนมาขอลูก ๆ ไปเลี้ยงจนหมด บ้านเงียบ

เหงา แม้แมวกับหมาก็นอนหมอบหงอย ๆ ด้วยท่าทางและแววตาที่บ่งบอกความคิดถึงลูก ๆ คุณหมอเพ็ญเหลืออยู่แต่ลูกที่เป็นเด็กพิการไม่กี่คน แต่เขาก็มีชีวิตรอด เติบโตขึ้นมาได้ แม้คุณหมอเพ็ญจะสร้างความภาคภูมิใจให้แก่เด็กเช่นปาน ว่าพวกเขาเป็นเด็ก "พิเศษ" เป็น "เด็กที่มาจากดาวอื่น" แต่ใครเล่าจะรู้ว่าในสังคมของเรายังมี "เด็กจากดาวอื่น" อีกมากมายแค่ไหนที่ไม่มีคุณหมอเพ็ญสร้างชีวิตและให้กำลังใจพวกเขาเพื่ออยู่สู้กับโลกและความจริงอันโหดร้าย

นวนิยายเรื่อง เด็กชายจากดาวอื่น เป็นนวนิยายเยาวชนที่วาวแพรวอุทิศให้แก่แพทย์หญิงคุณเพ็ญ เวชบุล เป็นปัญหาในสังคมไทยที่มีมาเนิ่นนาน และนับวันก็จะมากยิ่งขึ้น ในวันนี้ไม่มีคุณหมอเพ็ญ เวชบุล แต่ก็มีองค์กรของรัฐและเอกชนที่ทำงานเช่นเดียวกับที่คุณหมอเพ็ญเคยทำ หากแต่สิ่งที่เราจะต้องตระหนักก็คือการอุปการะเด็กกำพร้าเป็นเพียงการแก้ปัญหาที่ปลายเหตุ ทำอย่างไรเล่าเราจึงจะระงับต้นเหตุแห่งปัญหา ด้วยการให้ความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องเพศศึกษา และเพศสัมพันธ์ ตลอดจนสร้างสำนึกในด้านศีลธรรม จริยธรรม คุณธรรม และความรับผิดชอบ เพื่อมิให้มี "เด็กจากดาวอื่น" เกิดมาเผชิญกับความเจ็บปวด และความทุกข์อันไม่อาจเยียวยาได้อีกต่อไป

รินฤทัย สัจจพันธุ์

ประวัติผู้เขียน

วาวแพรว เป็นนามปากกาของ มกฏ อรฤดี นักเขียนวรรณกรรมเยาวชนที่มีผลงานเด่นหลายเรื่อง เด็กชายจากดาวอื่น ได้รับรางวัลจากคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ พ.ศ. 2532 ถูกสร้างเป็นภาพยนตร์โทรทัศน์ พ.ศ. 2537 นอกจากนี้ วาวแพรวยังมีผลงานอีก เช่น พรราวแสงรุ่ง เด็กน้อย เพลงดวงดาว ส่วนผลงานที่ใช้นามปากกาว่านิพนพาน เช่น ปีกความฝัน และผีเสื้อและดอกไม้ ซึ่งเป็นงานเขียนอีกเรื่องหนึ่งที่ได้รับคัดเลือกเป็น 1 ใน 100 เรื่องที่เด็กและเยาวชนควรอ่าน ปัจจุบัน มกฏ อรฤดี เป็นบรรณาธิการสำนักพิมพ์ผีเสื้อ

(86)

เด็กชายชาวเล

ผู้เขียน พนม นันทพฤษ

พิมพ์ครั้งแรก 2524 พิมพ์ครั้งที่ 4 พ.ศ. 2537 โดยสำนักพิมพ์มิ่งมิตร

นวนิยายเชิงสมจริงสะท้อนชีวิตของเด็กวัยรุ่นชาวมุสลิมแถวชายฝั่งทะเลตะวันตกทางภาคใต้ เป็นเรื่องราวของลูกคนจนผู้ไม่มีโอกาสได้เรียนต่อชั้นมัธยม และมีความตั้งใจที่จะช่วยพ่อแม่ทำมาหากิน โดยเรียนรู้จากประสบการณ์ ซึ่งให้ทั้งผลตอบแทน และความสนุกสนาน นับเป็นวิถีชีวิตที่น่าสนใจต่างจากวัยรุ่นอีกจำนวนมากในปัจจุบันที่ใช้ชีวิตแบบหาความสุขหรือล่องลอยไปวัน ๆ

ตัวละครเอก คือ เด็กชายวัยรุ่นที่เพิ่งจบจากชั้นประถมวัยประมาณ 13-14 ปี 2 คน รอฮีม และหมาด ทั้งคู่ ไม่มามัวนั่งคิดเสียใจที่ไม่ได้เรียนต่อ แต่หาอะไรทำได้อยู่เสมอ ๆ บางวันออกไปจับปู บางวันออกไปช่วยพ่อของเด็กคนหนึ่งตัดและขนไม้โกงกางไปขายหลุมถ่าน บางวันรอฮีมได้ออกไปหาปลาในทะเลกับญาติของเขา ซึ่งเป็นความใฝ่ฝันของเด็กชายในท้องถิ่นนั้น

ผู้เขียนบรรยายให้เห็นภาพการทำกิจกรรมเหล่านี้ได้อย่างชัดเจนและน่าสนใจ มีบรรยากาศของการต้องเสี่ยงภัย การต้องเผชิญกับอะไรใหม่ ๆ ของเด็กวัยที่กำลังจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ความรู้สึกห่วงใยของพ่อแม่เวลาลูกชายออกทะเล หลังจากที่พวกเขาเคยเสียลูกชายคนหนึ่งไปแล้ว แต่พวกเขาก็ยอมรับว่าเป็นวิถีชีวิตที่จำเป็น

ผู้เขียนได้สะท้อนวิถีชีวิตที่เรียบง่าย เอาการเอางานเอื้อเพื่อเผื่อแผ่ ความเป็นธรรมของชาวประมงขนาดเล็ก รวมทั้งวิถีชีวิตของชาวมุสลิมในสังคมชนบทแบบพึ่งตนเองได้อย่างเห็นภาพพจน์ และตัดกับวิถีชีวิตแบบทุนนิยมอุตสาหกรรม เมื่อมีการตั้งโรงงานปลาป่นในหมู่บ้าน ได้อย่างชัดเจน เด็กวัยรุ่นและชาวบ้านบางส่วนที่ไม่มีทางเลือก จำเป็นต้องมาทำงานในโรงงาน ขณะที่รอฮีมซึ่งได้เคยลิ้มรสชาติของการออกทะเลไปจับปลา ยอมมาทำงานที่โรงงานเพื่อหาเงินระยะหนึ่ง แต่ในตอนท้ายเขาคิดสนใจไปทำงานเป็นชาวประมงที่อิสระกว่า

รอฮีมเลือกการดำเนินชีวิตอย่างที่เขายากทำ และเห็นว่าดีงามโดยไม่ได้อะไรจากชีวิตจริงมากนักแต่เขาก็ได้ตั้งข้อสงสัยอยู่บ้างว่า การที่โรงงานสามารถปั่นปลาสารพัดชนิด ทั้งตัวใหญ่ ตัวเล็กนั้นได้วันละแสนกิโลเช่นนี้ จะทำให้ปลาหมดทะเลหรือ และชาวประมงกลางทะเลเล็กที่ใช้เบ็ดเป็นเครื่องมืออย่างน้ำแบนของเขา จะยังมีเวลาสำหรับการทำมาหากินเหลืออยู่ อีกสักเท่าใด

โดยส่วนใหญ่แล้ว ผู้เขียนเล่าเรื่องแบบเรียบง่าย แสดงความนึกคิด อารมณ์ความรู้สึกผ่านตัวละครเด็กชายอย่างเป็นธรรมชาติ บทสนทนาค่อนข้างสมจริงเรื่องราวและบทสนทนาจะบอกผู้อ่านเอง โดยไม่ใส่ความคิดของผู้เขียนเข้าไปอย่างเห็นชัดนัก เป็นนิยายสั้น ๆ ที่อ่านได้

เพลิดเพลิน เห็นวิถีชีวิตกลุ่มคนที่ต่างออกไป และให้ข้อสังเกตต่อสภาพสังคมที่เปลี่ยนจากสังคมหมู่บ้านในชนบทแบบพึ่งพาตนเอง ไปเป็นสังคมทุนนิยมอุตสาหกรรมได้ดี แม้ว่าผู้เขียนจะจบเรื่องอย่างให้ความหวังว่า รอฮีมจะยืนหยัดอยู่กับวิถีชีวิตชาวประมงขนาดเล็กที่อิสระมากกว่าจะทำงานในโรงงานที่มีกลิ่นเหม็น และเคร่งเครียด แต่เราก็รับรู้ว่าคุณส่วนใหญ่ในหมู่บ้านคงไม่ได้มีเลือกอย่างที่รอฮีมมากนัก

วิทยากร เชียงกุล

ประวัติผู้เขียน

พนม นันทพฤกษ์ เป็นนามแฝงของสภาพร ศรีสัจจัง กวี นักเขียน และนักวิชาการด้านไทยคดีศึกษา ชาวพุทธ ผู้มีผลงานรวมบทกวี นิยาย และเรื่องสั้นแนววรรณกรรมสะท้อนภาพชีวิตหลายเล่ม รวมทั้งวรรณกรรมเยาวชนเล่มอื่น ๆ ที่น่าสนใจ เช่น ดงคนดี บองหลา

(87)

บึงหญ้าป่าใหญ่

ผู้เขียน เทพศิริ สุขโสภา

ผู้พิมพ์ ห้องสมุดเด็ก ศูนย์ศิลปเชียงใหม่ พิมพ์ครั้งแรก ธันวาคม 2522

เทพศิริ สุขโสภาเริ่มต้นเรื่องบึงหญ้าป่าใหญ่ ด้วยวันแรกที่ “ผม” ไปเข้าโรงเรียน “ผม” เรียนรู้อะไรต่าง ๆ มากมาย โดยเฉพาะชีวิตในโลกกว้างตามธรรมชาติ โดยมีกลุ่มเด็กเกเร อันมี “โทน” ซึ่งเป็นหัวโจกเป็นผู้สอนให้ จนกระทั่งก่อนการอำลาหมู่บ้านเพื่อไปเรียนต่อในกรุงเทพฯ “ผม” ขอให้โทนพาไปที่บึงหญ้าป่าใหญ่อันเป็นที่หวงห้ามสำหรับเด็ก ๆ “ผม” ก้าวไปสู่โลกที่กว้างขวางกว่าเดิม ธรรมชาติแวดล้อมเต็มไปด้วยสิ่งที่ท้าทายกลุ่มเด็ก ๆ อย่างเขา และทำให้เขาประจักษ์ในความรอบรู้ของ “โทน” ในเรื่องการเลี้ยงชีวิตและการใช้ชีวิตกับธรรมชาติยิ่งขึ้น

นวนิยายเรื่องจบลงตรงที่ “ผม” ได้กลับคืนสู่เหย้าอีกครั้งหนึ่ง เขาได้พบว่าหมู่บ้านของเขาเปลี่ยนไป เมืองเริ่มรุกเข้ามากอบโกยทรัพยากรของหมู่บ้าน เพื่อนฝูงที่เรียนหนังสือด้วยกัน กระจัดพลัดพรายหายหน้าไปหมด “ผม” ได้พบโทนอีกครั้งที่บึงหญ้าป่าใหญ่ มีความอึดอัดขัดเคืองระหว่างกัน จนดูเหมือนสายสัมพันธ์แน่นแฟ้นและความอบอุ่นเก่า ๆ จะไม่กลับคืนมาสู่เขาทั้งสองอีกแล้ว “ผม” รู้ดีว่าถึงเวลาบอกลา้วยเด็ก และขณะเดียวกัน “ผม” ก็ตื่นตันใจที่พบว่า “โทน” เพื่อนรักยังเก็บความฝันวันเยาว์ไว้ได้อย่างไม่เสื่อมคลาย ในขณะที่วัยฝันของเขาผ่านเลยตัวเขาไปจนไม่อาจเรียกคืนกลับมาได้อีกแล้ว ดังที่ผู้เขียนพรรณนาว่า “โทน แกยังเห็นอย่างนั้นได้อีกหรือ เก็บความคิดฝันของแกไว้ ในโลกนี้แม้สักคนเดียวก็แทบไม่มี ที่จะรักษาการมองเห็นอย่างวัยเด็กไว้ได้ ดวงตาฉันแข็งกระด้าง เพราะว่าฉันเป็นผู้ใหญ่มากขึ้นทุกที ฉันอยากมีการมองเห็นอันอ่อนโยนแห่งวัยเยาว์ชั่วกาลนาน” (หน้า 364 - 367)

นวนิยายเรื่องนี้นำเสนอมิตรภาพแน่นแฟ้นระหว่าง “ผม” และ “โทน” “ผม” เป็นเด็กเรียนเก่ง ยึดมั่นในกฎระเบียบความถูกต้อง แต่อ่อนแอ จึงถูกเด็กอื่นรังแกอยู่เสมอ “โทน” เด็กโคงที่เรียนช้าแล้วช้าขึ้นอีก ค่อยช่วยปกป้องดูแล รวมทั้งรับโทษแทนจากไม้เรียวของคุณครู มิตรภาพระหว่าง “ผม” กับ “โทน” จึงดำเนินไปโดยที่ “ผม” พบว่าการเรียนรู้ได้อยู่ในห้องเรียนเท่านั้น “ผม” เรียนรู้โลกธรรมชาติเป็นโรงเรียนชีวิตอันยิ่งใหญ่ผ่านโทนเพื่อนรักต่างวัยของเขา

โทน เด็กยากจนที่พ่อแม่ทิ้งหายให้ใช้ชีวิตอยู่ตามลำพังได้พลังชีวิตจากธรรมชาติที่หล่อเลี้ยงให้เขาเติบโตใหญ่ ดังที่เขารู้สึกว่ “น้ำทุกแห่งเป็นเพื่อนฉัน มันเลี้ยงฉัน มันเป็นแม่ฉัน...เออ ไข่ฉันโตมาด้วยน้ำ บึงหญ้าป่าใหญ่ของฉัน มันเลี้ยงนกเลี้ยงปลาให้ฉัน ปลาอยู่ได้น้ำตรงไหนฉันมองเห็นหมด ไม่ต้องถึงกับโผล่หน้าขึ้นมาให้ฉันดู ฉันก็รู้ว่ามันกำลังหลบอยู่ตรงโคนอ้อหรือหลบอยู่ตรงรากบัว” (หน้า 178) บึงหญ้าป่าใหญ่จึงเป็นตัวแทนของธรรมชาติที่ให้ความกล้า สร้างความ

แกร่ง เสริมความแข็งแรงแก่เด็กน้อยที่ผจญโลกตามลำพัง ดังที่ผู้เขียนบอกว่า "จากที่นี่ไซ้ใหม่ที่เขามาเอาความมั่นใจ เอาความเข้มแข็งและกล้าหาญไป ไซ้ จะยังมีที่อื่นไหนอีกเล่า ถ้ามีไซ้โคลนเหนียว ๆ แฉวนี้ที่ช่วยให้เขาแข็งแรงตอนย่ำ ป่ารกก็สอนให้เขาหลุดไปข้างหน้าตอนที่จะหลง และบึงกว้างก็สอนให้เขาทรหดอดทนตอนเขาพายเรือได้คลื่นข้ามไป (หน้า 324) ขณะเดียวกันธรรมชาติทำให้โทนมีความละเอียดอ่อน มีความบริสุทธิ์ใจ มีสัมผัสประณีตกับสรรพสิ่งรอบตัว ความรักและละเอียดอ่อนทำให้โทนมีความฝัน นิยายมหัศจรรย์หลังไหลออกจากปากของเขาด้วยจินตนาการที่ไร้ขีดจำกัด สร้างความคิดฝันให้แก่เพื่อน ๆ ช่วยกันแต่ง ช่วยกันเติม ช่วยกันขัดเกลา และเพื่อนบางคนอย่าง "ผม" ก็เริ่มถกทอนนิยายฝันของตนเองบ้าง ชีวิตในวัยเด็กจึงบรรเจิดพิสดารด้วยความฝัน ความหวัง ประสบการณ์ทั้งสุขและทุกข์ที่ต่างเรียนรู้จากกันและกัน

นั่นทำให้ โทนเป็นตัวละครที่โดดเด่นในนวนิยายเรื่องนี้ เขาเป็นเด็กเกรในสายตาของผู้ใหญ่และครู เพราะเขามัวแต่หนีโรงเรียนไป "ดักนกดักหนู" มักทำดีทำต่อยกับเด็กเกรคนรุ่นโตกว่า และมักเข้าแหย่เด็กอื่น ๆ ตามประสาเด็กชน แต่แท้ที่จริงโทนเป็นคนรักคนอื่น เขาปกป้องเด็กเล็กและผู้อ่อนแอ เขาเก็บผลไม้ น้ำผึ้งและของป่าในสวนของหญิงชราไปเลี้ยงดูเด็ก ๆ ที่อดโอดตามพื้นที่หญิงชราราวณา เขาเก็บฟืนให้ยายแม่น เอาของป่าไปแลกข้าวสารให้ปู่ปิง ชายชราที่ไม่เคยออกจากบึงหญ้าใหญ่ไปไหนเลย โทนมุ่งมั่นจับปลาหาของป่าไปแลกกับไฟฉายจากเจ้าแก็ด้วยความอดทนนานปี แต่เขายินดีสละไฟฉายที่แลกมาได้เพียงถ่านกับตัวกระบอก ยังขาดดวงไฟ ให้ "ผม" ซึ่งกำลังจะเดินทางไปเรียนต่อในกรุงเทพฯ เป็นที่ระลึก น้ำใจของโทนจึงกว้างขวางยิ่งใหญ่นักชีวิตของโทนจึงประหนึ่งเป็นตัวแทนของความบริสุทธิ์ ความละเอียดประณีต และจิตใจอันงดงามเปี่ยมรักของมนุษย์ เป็นดังธรรมชาติอันสะอาดสวยงามไม่แปดเปื้อนด้วยมลพิษของสังคมวัตถุ เป็นความใฝ่ฝันที่คนปัจจุบันรำร้องโหยหา

นวนิยายเรื่อง**บึงหญ้าป่าใหญ่** ยังคงงามด้วยภาษาที่มีวรรณศิลป์ เทพศิริ สุขโสภาพรรณนาธรรมชาติด้วยกวีโวหารแบบบุคคลาวัต (personification) นั่นคือให้ธรรมชาติมีชีวิต มีความเคลื่อนไหว มีการกระทำ และความรู้สึกราวกับเป็นมนุษย์ ธรรมชาติและมนุษย์จึงกลมกลืนเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน อย่างเช่นที่พรรณนาไว้ตอนหนึ่งว่า "อย่างเข้าฤดูฝน ต้นอะไร ๆ ก็พากันรีบออก แดกใบอ่อน ๆ ออกมาจนดินไม่มีที่ว่าง หลังจากฝนเทเมิดเคาะพื้นกราว ๆ ปลูกเมล็ดพันธุ์ต่าง ๆ ที่นอนฝังดินอยู่ให้ตื่นขึ้นมาโป่งหน่อแตกใบ ทุกหนทุกแห่งเต็มไปด้วยลูกพืชแย่งกันขึ้น พวกลูกมะขามเทศ ทั้งมะขามเปรี้ยวก็เขียวพริ้วเป็นลานอยู่เต็มใต้ต้นแม่ของมัน ต่างพากันหยั่งรากใส ๆ ลงไปให้ลึกตอนที่ดินยังอ่อนนุ่มอยู่ด้วยน้ำฝน แล้วม้วนตัวอวบ ๆ ขึ้นมาชูเมิดเปิด เหมือนปึก" (หน้า 15) ข้อความบางตอนก็มีลีลาราวร้อยกรอง เช่น ตัวอย่างที่ยกมานี้มีทั้งโวหารบุคคลาวัต สัมผัสสระ และสัมผัสอักษร

"พื้นดินเคยแข็งแห้งขาว ก็อ่อนละมุนนุ่มเหนียว บ้นต้นไม้เขียว ๆ ขึ้นมา

อากาศมักจะอบอ้าว เมฆครึ้มก็เข้าคลุมฟ้า กิ่งไม้เปลือกหยาบเปิดอ้า ออกปุ่มอ่อน ๆ สีเขียว

ควายที่ยวนอนคลุกทำปลักโคลนทิ้งไว้ คางคกขรุขระรีบเข้าวางไข่ เม็ดกลม ๆ มีจุดดำ กลางใจ ร้อยเรียงเป็นสายเรียบร้อยเหมือนสร้อยวุ้น

ต้นอะไร ๆ ก็เตรียมตัวประดับดอก พวกคันคลี่คลายใบออก เมล็ดแข็ง ๆ ค่อย ๆ งอก พวกหนอนเร้นกายเป็นดักแด้เงียบ ๆ อย่างเป็นผีเสื้อ" (หน้า 121)

บึงหญ้าป่าใหญ่ เป็นวรรณกรรมทั้งเยาวชนและผู้ใหญ่ควรอ่าน เพราะนอกเหนือจากจะได้สัมผัสชีวิตและมิตรภาพวัยเด็กที่สนุกสนาน และความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติอันสะอาดบริสุทธิ์แล้ว นวนิยายเล่มนี้ยังน่าจะสะกิดเตือนให้ผู้ใหญ่ตระหนักว่าเราจะรักษาความบริสุทธิ์ดั้งเดิมของธรรมชาติ และความละเอียดอ่อนของจิตใจมนุษย์ไว้ได้อย่างไร เพื่อประโยชน์แก่ลูกหลานของเราเองในวันข้างหน้า

รินฤทัย สัจจพันธุ์

ประวัติผู้เขียน

เทพศิริ สุขโสภา จบจากคณะจิตรกรรม มหาวิทยาลัยศิลปากร เป็นจิตรกร ขณะเดียวกันก็เป็นนักเล่นนิทานและผู้สร้างงานวรรณกรรมสำหรับเด็กและเยาวชนอย่างต่อเนื่อง นอกจาก **บึงหญ้าป่าใหญ่** แล้ว เขายังมีงานเขียนอีกหลายเล่ม ได้แก่ **คนเดินทาง คนหกคน** ของเล่นเดินทาง และ **เรือกับรั้ว** เป็นต้น

(88)

บูโน่ คนกลืนหญ้า

ผู้เขียน ภาคภูมิ ศิริอาชาวัฒนา

ผู้พิมพ์ สำนักพิมพ์ประพันธ์สาส์น พิมพ์ครั้งแรก 2537

เมื่อเราขังผู้คนไว้ในเมืองใหญ่อันซับซ้อน เมื่อเราใช้เข็มนาฬิกาพันธนาการชีวิตของคนเอาไว้ และเมื่อเราใช้อำนาจเงินควบคุมบงการทุกสิ่งทุกอย่าง ผู้คนก็จะค่อยๆ สูญเสียคุณค่าและความหมายแห่งการมีชีวิตอยู่ กิจกรรมทุกประการจะหมุนไปสู่ความไร้สาระ แต่แม้กระนั้นก็จะมีบางคนดิ้นรน ไม่ยินยอม และแหวกกรงขังออกมาจนได้ คนอย่าง “บูโน่” เป็นคนบ้านหรือคนดีก็ไม่สำคัญเท่าไร เพราะเขาไม่สำคัญต่อใครเลยอยู่แล้ว ดังนั้น สิ่งที่น่าสนใจมากกว่าก็คือ บูโน่คิดอะไรอยู่ และเขายืนอยู่ได้อย่างไร โดยไม่ถูกระแสหลักของสังคมพัดพาไป

ภาคภูมิ ศิริอาชาวัฒนา เป็นนักเขียนหน้าใหม่ แต่เขียนหนังสือได้ดีเหมือนกับฝึกฝนมาช้านาน เรื่องราวของบูโน่เป็นเรื่องราวของคนหนึ่ง ซึ่งผิดหวัง ล้มเหลว เจ็บปวด และแปลกแยกกับสังคมอย่างเต็มที่ เขาเข้ากับอะไรไม่ได้ทั้งนั้น รวมทั้งไม่เข้าใจด้วยว่าเหตุใดผู้คนรอบๆ เขาสามารถยอมรับสังคมในแบบนี้ สำหรับบูโน่ เขาผูกพันอยู่กับธรรมชาติอย่างใกล้ชิด เกือบจะเป็นเนื้อเดียวกัน ดังนั้น ทุกอณูของธรรมชาติเขาคิดว่าเขาต้องดูแล ทุนถนอม อากาของบูโน่ไม่ใช่ลักษณะของนักธรรมชาตินิยมธรรมดา แต่ก้าวเลยไปถึงขั้นที่ว่า หญ้าต้นหนึ่งเขาก็เหยียบลงไปไม่ได้ มดตัวหนึ่งเขาก็จะไม่ทำร้าย ดังนั้นแล้วผู้อ่านคงจะจินตนาการได้ว่า เขาเห็นจะมีชีวิตอยู่ได้ยากเป็นแน่แท้

ด้วยเหตุนี้ บุคลิกภาพของบูโน่จึงต้องเป็นเช่นนี้ คือ เขาเป็นชายหนุ่มที่เหม่อลอย พุดซ้า อารมณ์เย็นจนดูเฉื่อยชา และสับสน เมื่อบูโน่ต้องสัมพันธ์กับคนอื่นและสิ่งอื่น เขาก็จะยิ่งดูเก้งก้าง วุ่นวายใจ ตรงกันข้ามกับเมื่อเขาอยู่กับต้นไม้ใบหญ้า สระน้ำ ดอกไม้ และผีเสื้อ เมื่อนั้นบูโน่ก็ดูปกติดีอยู่ทุกประการ

บูโน่มาจากที่ไหนไม่รู้ เขามาอาศัยอยู่ในหมู่บ้านไก่ขัน โดยที่ผูกสัมพันธ์กับผู้อื่นน้อยมาก บูโน่สร้างบ้านป่าของเขาขึ้นมา ให้ดูเป็นป่าและโดดเดี่ยวจากผู้อื่น สมกับบุคลิกภาพของเขา และก็ค่อยๆ แสดงภาพให้ผู้อ่านเห็นว่า ป่ารอบๆ บ้านของเขานี้เป็นอาณาจักรของชีวิต ที่ทุกชีวิตล้วนมีความสำคัญ ผู้ที่ใช้ชีวิตอยู่อย่างลวกๆ ตามคลื่นของเวลา ย่อมจะสะดุดใจถึงตกใจเมื่ออ่านหนังสือเล่มนี้ และบางทีจะช่วยให้ทบทวนดูว่า แล้วตัวเราผู้อ่านแล้ว วันนี้กำลังทำอะไรอยู่

ภาคภูมิ เล่าเรื่องราวของบูโน่ผ่านสิ่งเล็กๆ อันเป็นรายละเอียดของชีวิต เช่น บูโน่กับตักแตน บูโน่กับกล้วยสุก เมื่อบูโน่ไปซื้อของ บูโน่คิดจะปลุกผัก บูโน่ไปสมัครงาน จนกระทั่งวันหนึ่งในที่สุดความเจริญหรือความเสื่อมของความเป็นเมืองก็เข้าครอบงำหมู่บ้านไก่ขัน และบ้านซึ่งเป็น

“อาณาจักรส่วนตัว” ของบูโนก็ถูกแปรสภาพเป็นพื้นที่ก่อสร้างตึกหรือสูงลิบไปแล้ว นี่ก็คงจะเป็นเหมือนกับที่อื่นที่บูโนเคยหนีจากมาแล้วนั่นเอง

หนังสือเล่มนี้เด่นที่การบรรยายความรู้สึกขัดแย้งระหว่างสภาพชีวิต และระบบคุณค่าที่มนุษย์จะพึงมีพึงเป็น กับโลกและสภาพชีวิตจริงที่ตรงกันข้าม เป็นความรู้สึกของผู้เขียนที่หลังไหลออกมาจากแรงกดดันภายใน อารมณ์ของเขาแล้วจะนึกถึงหนังสือของใครบางคน เช่น นึกถึงบางอย่างในตัว ชาร์ลี บราวน์ การ์ตูนชุดสนูปี้ ซึ่งเขามักจะล้มเหลวที่จะทำสิ่งต่างๆ ให้เข้ากับระบบ และผู้คนที่เขากินอยู่ นึกถึงสเตปเปนวูล์ฟ ของเฮอร์มาน เฮสส ซึ่งแปลกแยกกับวิญญาณหมาป่าในตัวของเขา เป็นต้น

วันหนึ่งบูโนได้พบกับมาดาซายี ซึ่งเป็นคนเดียวที่พอจะเข้าใจเขา ภาคภูมิใจ ผู้เขียนได้อธิบายความคิดของมาดาซายีไว้ชัดเจนเพื่อชี้ให้เห็นว่า แม้กระทั่งคนที่วิพากษ์สังคมได้เฉียบแหลมเช่นมาดาซายีนี้ ก็ยังต้องตัดสินใจยอมตามกระแสสังคมเหมือนกัน

“เมื่อถึงวันที่หล่อนออกจากระบบการศึกษา หล่อนได้เรียนรู้ถึงเล่ห์เหลี่ยมชั้นเชิงต่างๆ มากมาย วิธีที่จะปล้นเอาเงินจากคนอื่นมา โดยที่เจ้าตัวเองก็ยินดีบริดาที่จะหยิบยื่นให้ วิธีที่จะทำให้ความผิดของตนกลายเป็นความถูกต้อง หล่อนรู้จักที่จะใช้คำพูดตบหน้าใครสักคน ให้เหมือนกับว่าหล่อนเอาน้ำเย็นไปลูบแก้ม หล่อนเอ๋ยได้ไพบรียกว่าคำชมเสียอีก เล่ห์เหลี่ยม ความปล้น ปล้นทั้งหลายแหล่ที่เคยมีมาและถูกกลบกลอกขึ้นใหม่ หล่อนรู้ได้รู้พุงเสียหมด คงเป็นเพราะว่าหล่อนมีสายตาที่เฉียบแหลมดังเหยี่ยวที่จิกลงไปกลางใจ แล้วมันก็จิกลงกลางใจของหล่อนด้วย ความรู้สึกทุกอย่างชัดเจนในหัวคิด หล่อนเห็นและสะอิดสะเอียน ทั้งในการกระทำของตัวเอง หรือการกระทำของผู้คนรอบด้าน”

ระหว่างมาดาซายีกับบูโน ต่างกันตรงที่ว่า มาดาซายียังคงตัดสินใจจะยืนอยู่กับระบบเก่า แม้ว่าหล่อนจะรู้สึกเจ็บปวดแสนสาหัสกับความไร้สาระนี้ ส่วนบูโนนั้น เขายืนอยู่นอกระบบเก่า เกือบสิ้นเชิง การไปมาหาสู่และการอยู่ร่วมกับ “ระบบเก่า” นั้น เขาทำไม่ได้ และทำไม่สำเร็จ เขาจึงดูเป็น “คนบ้า” ของสังคม ขณะที่มาดาซายียังดูเป็นคนปกติดีอยู่

ความน่าสนใจของ “บูโน คนกลืนหญ้า” อยู่ที่การบรรยายรายละเอียดของความรู้สึกของคนต่อสิ่งต่างๆ การขี้มอมองที่ผู้คนอาจจะผ่านเหตุการณ์ต่างๆ ทุกวันแบบ “เฉยชา” ทั้งๆ ที่มันอาจจะเป็น “อาชญากรรม” ก็ได้

จุดอ่อนของบูโน คนกลืนหญ้า น่าจะอยู่ที่การวางบุคลิกของบูโน ซึ่งยังไม่สมน้ำสมเนื้อนัก เริ่มต้นดูเขาเป็นคนแปลก และแปลกแยก จนเกือบจะไม่น่าอยู่ในสังคมคนหมู่มากได้ การสื่อสารจากเขาก็มีน้อยจนมองไม่เห็นว่ วันหนึ่งเขาจะเข้าไปทำงานในเมืองได้ แต่แล้ววันหนึ่ง เขาก็ได้พยายามหางานทำ-ทำงาน และดูท่วงทีกิริยาและการพูดของเขาผิดไปจากบุคลิกแรกเริ่มที่เรารู้จัก ดูพูดจา “รู้เรื่อง” และ “ปรับตัว” ได้มากกว่าที่น่าจะเป็น

หนังสือเล่มนี้วางรูปร่างหน้าตาและภาพประกอบคล้ายหนังสือเด็กเล็ก จึงอาจทำให้เข้าใจว่าเป็นหนังสือเด็กเล็ก แต่ที่จริงไม่ใช่ ผู้อ่านควรเป็นเด็กโตระดับมัธยมขึ้นไป จะอ่านได้รสชาติมากกว่า

พรพิไล เลิศวิชา

(89)

ปูนปิดทอง

ผู้เขียน กฤษณา อโศกสิน

ผู้พิมพ์ สำนักพิมพ์รวมสาส์น พิมพ์ครั้งแรก พ.ศ. 2525

ปูนปิดทอง นวนิยายของกฤษณา อโศกสิน เป็นเรื่องสะท้อนปัญหาสำคัญของสังคม คือ ปัญหาครอบครัวหย่าร้าง อันเป็นเรื่องสลับซับซ้อน เปราะบางอย่างยิ่ง และมีผลกระทบอันหนักหน่วงต่อปัญหาอื่น ๆ ที่ตามกันมาเป็นลูกโซ่ อันได้แก่ปัญหาทางจิตใจของเด็กบ้านแตก ปัญหาเยาวชนกับยาเสพติด ปัญหาโสเภณีเด็ก ปัญหาความสับสนทางเพศ ฯลฯ

ปูนปิดทอง ดำเนินเรื่องด้วยเรื่องราวชีวิตคู่ของสองครอบครัว ครอบครัวของนายบุรี วนเลข และครอบครัวของนายทวิ มธรา นายบุรีและนายทวิต่างเป็นคนเจ้าชู้ ทำให้ภรรยาเจ็บช้ำน้ำใจ จนต้องหย่าร้างกัน ต่างฝ่ายต่างมีคู่ชีวิตใหม่ ปัญหาจึงตกอยู่กับลูกที่ได้รับผลกระทบจากภาวะการหย่าร้างและมีครอบครัวใหม่ของพ่อแม่

สองเมือง เป็นบุตรของนายทวิกับภรรยาคนที่สอง ส่วนบาลีเป็นบุตรสาวของนายบุรีและภรรยาคนแรก ทั้งคู่ต่างชิงชิงพ่อแม่ของตนและแสดงออกโดยไม่ปิดบังเพราะความล้มเหลวในชีวิตคู่ของพ่อแม่ทำให้ชีวิตของพวกเขาทนทุกข์อยู่กับความมิดหวัง ความว้าเหว่ และความเสื่อมศรัทธา เด็กบ้านแตกเหล่านี้กลายเป็นคนหิวความรัก แต่ขณะที่หิวหาความรักก็หวาดกลัว ความสูญเสีย เมื่อไม่มีศรัทธาต่อความรัก พวกเขาจึงเห็นว่าการสมสู่ทางเพศก็เป็นการชดเชยทางอารมณ์ที่เพียงพอแล้ว เพราะไม่ใช่ความรู้สึกผูกมัด ไม่ต้องกลัวการสูญเสีย บาลีและสองเมืองจึงต่างใช้ชีวิตสำล่อนทางเพศโดยคิดว่าเป็นเรื่องธรรมดา แต่ในที่สุดบาลีก็ตระหนักว่าเธอทำลายชีวิตของตนเองให้เสื่อมลงไปอย่างไร้เกียรติ ไร้ศักดิ์ศรี และรู้สึกว่าตนเอง “โศโครก” ขึ้นทุกวัน จากการที่มีประสบการณ์ครอบครัวแตกแยกเหมือนกัน รับรู้ปัญหาครอบครัวด้วยความรู้สึกละเอียดอ่อนประสาธมาเหมือนกัน ทำให้บาลีและสองเมืองตัดสินใจอยู่นานกว่าจะลงเอยแต่งงานกัน เพราะต่างคนต่างก็กลัวชีวิตคู่จะล้มเหลวเหมือนเช่นชีวิตของพ่อแม่ บาลีกลับตัวกลับใจได้ในที่สุดเรื่องการใช้ชีวิตคู่ สองเมืองซึ่งก็ใช้ชีวิตทางเพศอย่างไขว่ไขว่เช่นกัน ยอมรับบาลีเป็นคู่ครองด้วยความรัก ความเต็มใจและเข้าใจ บาลีจึงรู้สึกขอบคุณเขา กล้าลองเริ่มต้นชีวิตใหม่ที่ใสสะอาด และเริ่มมีศรัทธาในความรักจนเธอคิดว่าจะใช้ความอดทนและความเข้าใจให้มากที่สุด และตั้งใจว่าจะไม่ยอมหย่าเป็นอันขาด จนกว่าจะไม่มีทางเลือกอื่น

นอกจากสองเมืองและบาลีแล้ว บุตรชายหญิงคนอื่น ๆ ของครอบครัวทั้งสองก็ได้รับผลกระทบจากการที่พ่อแม่หย่าร้างกันไม่น้อย ต่างคนต่างมีพฤติกรรมและชะตากรรมต่างกันไป สรรพบุตรชายคนโตของนายบุรีกับภรรยาคนแรก เกลียดพ่อจนเป็นปมฝังใจ เขากลายเป็นคน

ติดเหล้าจนถูกคร่ำชีวิตไปในที่สุด ยามปลอดและเรืองราม บุตรของนายทวิซึ่งเกิดกับภรรยาที่เป็นคนใช้ในบ้าน ร่วมกันปล้นทรัพย์สินในบ้านของสองเมืองที่ชายต่างแม่ จับนายทวิผู้เป็นพ่อมัดขังไว้ในห้องน้ำโดยไม่มีความรู้สึกเคารพภักดีในฐานะเป็นพ่อบังเกิดเกล้าเลย ทั้งสองกลับรู้สึกสะใจที่ได้แก้แค้นพ่อที่ทำให้ชีวิตของพวกเขาเกิดมาอย่างโชคร้าย มีปมด้อย และไม่เท่าเทียมคนอื่น

กฤษฎา อโคกสิน พยายามสะท้อนให้เห็นว่าพ่อแม่มี 2 แบบ แบบหนึ่งเป็นปูชนียบุคคลที่ลูก ๆ เคารพบูชาด้วยความรักศรัทธาราวกับเป็น “พระ” ในใจของลูก ส่วนอีกแบบหนึ่งเป็นเสมือนปูชนียปิดทองไว้ภายนอกให้ดูสวยงาม ไม่มีค่าควรแก่ความเคารพศรัทธา ผู้เขียนชี้ให้เห็นว่าพ่อแม่ต่างแบบนี้มีผลกระทบต่อลูกต่างกันไป นายลำพู แม่ของสภาซึ่งเป็นเพื่อนของสองเมือง เป็นแม่ที่เป็นปูชนียบุคคลที่นอกจากจะทำให้ลูกรู้สึกอบอุ่น เข้มแข็งแล้ว ยังเผื่อแผ่ความรักมาสู่ลูก ๆ ของเพื่อน ในขณะที่บุพการีของสองเมืองและบาลีซึ่งสักแต่ว่าเป็นผู้ให้กำเนิด แต่ขาดความรับผิดชอบ ล้วนทำให้ลูก ๆ กลายเป็นเด็กมีปัญหา สองเมืองมีนิสัยเป็นคนดิบกะด้าง ไร้น้ำใจกับแม่ ในขณะที่บาลีทำทุกอย่างตามใจตนเอง ไม่สนใจความรู้สึกของผู้ให้กำเนิด เรืองรามเป็นคนโกหกปลิ้นปล้อนเอาตัวรอด ยามปลอดติดยาเสพติด มีจิตใจโหดร้าย แข็งกร้าว และไม่เหลือเยื่อใยความรู้สึกระหว่างพ่อลูกแม้แต่หย่อนิด ส่วนสกรรจ์เป็นคนมีจิตใจเปราะบาง อ่อนแอ ไม่เชื่อมั่นในตนเอง และไม่สามารถควบคุมตนเองได้ กลายเป็นคนติดเหล้าจนเสียชีวิต จะเห็นได้ว่าสิ่งที่ตัวละครผู้เป็นลูกเหล่านี้มีเหมือนกัน คือ ความเคียดแค้นชิงชังพ่อแม่ผู้ให้กำเนิด ความว่าเหวโศกเดียว และขาดแคลนความรัก แม้กระทั่งตัวเองก็ไม่รัก จึงทำร้ายตัวเองด้วยวิธีการที่แตกต่างกันไป เพื่อเป็นการแก้แค้นพ่อแม่

นวนิยายเรื่องปูชนียปิดทอง เป็นนวนิยายที่ใช้ตัวละคร 2 กลุ่ม คือกลุ่มพ่อแม่ และกลุ่มลูก โดยให้ตัวละครสองกลุ่มนี้แสดงความขัดแย้งกันเองและขัดแย้งระหว่างกัน แล้วคลี่คลายลงในตอนจบ แม่นวนิยายเรื่องนี้จะเป็นเรื่องชีวิตครอบครัวที่มีความซับซ้อนและละเอียดอ่อน แต่คงไม่ยากที่ผู้อ่านที่อยู่ในวัยรุ่นจะทำความเข้าใจปัญหาของตัวละครกลุ่มลูกซึ่งได้รับผลกระทบจากความแตกร้างในครอบครัว ตัวละครเหล่านี้ก็น่าสนใจแต่ในขณะเดียวกันผู้เขียนก็ได้ชี้ให้เห็นว่าการแก้ไขปัญหาวิตชีวิตของเด็กที่ผิดหวังในพ่อแม่บุพการีของตน โดยการใช้ชีวิตอย่างประชดประชัน หรือทำร้ายตัวเองด้วยวิธีการใดก็ตาม ไม่ใช่หนทางที่ถูกต้อง การพยายามเข้าใจปัญหา ไม่มองทุกสิ่งจากแง่มุมของตนเองแต่ฝ่ายเดียว รู้จักให้อภัยคนอื่น เป็นวิธีที่ดีที่สุดที่จะคลี่คลายปัญหาให้เบาบางลงได้ พร้อมกันนั้น กฤษฎา อโคกสินก็แสดงให้เห็นว่าผู้ที่เป็นพ่อแม่ เมื่อวัยสูงขึ้นก็มีความเข้าใจและยังคิดมากขึ้น และมองเห็นว่าตนสร้างบาดแผลในใจของลูก ๆ ไว้อย่างไร ดังนั้นผู้เป็นพ่อแม่จึงเจ็บปวด ขมขื่นไม่น้อยไปกว่าลูก เมื่อตระหนักว่าการกระทำของตนเป็นสาเหตุแห่งความแตกสลายในจิตใจและความล้มเหลวในชีวิตของลูก ๆ ดังนั้น การแก้ไขปัญหาใน

ครอบครัวจึงต้องเกิดขึ้นทั้งสองทาง ทั้งพ่อแม่และลูกต้องประสานรักเป็นหนึ่งเดียวจึงจะสร้างครอบครัวที่อบอุ่นขึ้นได้

นับวันปัญหาความแตกแยกในครอบครัวในสังคมไทยจะมีมากขึ้น จะด้วยสาเหตุที่เกิดจากการหย่าร้างเพราะผู้นำครอบครัวนอกใจ หรือเกิดจากการที่ฝ่ายชายเลี้ยงดูภรรยาหลายคนในเวลาเดียวกัน หรือเกิดจากฝ่ายชายเสพสมด้วยอารมณ์สนุกโดยไม่รับผิดชอบกับลูกที่เกิดมา ฯลฯ ก็ตาม ผู้ที่ได้รับแบ่งการกระทำนั้นคือบรรดาลูก ๆ ซึ่งยังไร้เดียงสา ไม่มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ และปัญญามากพอที่จะเข้าใจและยอมรับสิ่งที่เกิดขึ้นได้ เด็กบ้านแตกเหล่านี้จึงกลายเป็นปัญหาใหญ่ของสังคมที่แก้ไขได้ยากยิ่งขึ้น เพราะเมื่อเด็กเหล่านี้ขาดความอบอุ่นในครอบครัว ก็จะแสวงหานอกบ้าน ซึ่งล้วนเต็มไปด้วยอันตรายที่พร้อมจะทำลายเด็กไร้เดียงสาเหล่านี้ ไม่ว่าจะเป็นอาชญากรรม ยาเสพติด เพศสัมพันธ์ ฯลฯ ปัญหาครอบครัวที่กฤษฎา อโศกสิน นำเสนอใน ปูนปิดทอง จึงเป็นเรื่องเตือนสติทั้งฝ่ายพ่อแม่ และฝ่ายลูก ให้มีสติยั้งคิดก่อนกระทำสิ่งที่เป็ผลเสียต่อตนเองและคนรอบข้าง และให้มีปัญญามองเห็นทางออกของปัญหาอันมีตนได้โดยไม่สายเกินการ

นวนิยายเรื่องนี้ได้รับรางวัลซีไรต์ เมื่อปี พ.ศ. 2528

รีนฤทัย สัจจพันธุ์

ประวัติผู้เขียน

กฤษฎา อโศกสิน เป็นนามปากกาของสุภัฏญา ชลศึกษ์ เป็นนักเขียนผู้หนึ่งที่ได้รับความนิยมสูงสุดคนหนึ่งในวงวรรณกรรม มีผลงานนวนิยายจำนวนกว่า 100 เรื่อง เรื่องสั้นอีกจำนวนหนึ่ง ผลงานจำนวนไม่น้อยได้รับรางวัลระดับชาติ เช่น เรือมนุษย์ ตะวันตกดิน รากแก้ว ไม้ผลัดใบ ลมที่เปลี่ยนทาง บ้านชนบท บุษบกใบไม้ กระเช้าสีดำ ภมร ไฟหนาว ไฟทะเล ข้ามสีทันดร และจำหลักไว้ในแผ่นดิน กฤษฎา อโศกสินได้รับยกย่องเป็นศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ พ.ศ. 2531 และได้รับแต่งตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2539 - 2543

(90)

ผีเสื้อและดอกไม้

ผู้เขียน นิพนพานฯ

ผู้วาดภาพประกอบ ชวง มูลพินิจ

ผู้พิมพ์ครั้งแรก สำนักพิมพ์ดอกไม้ พ.ศ. 2521 พิมพ์ครั้งที่ 13 - ปัจจุบัน โดยสำนักพิมพ์ผีเสื้อ

ผีเสื้อและดอกไม้ เป็นนวนิยายที่ได้รับรางวัลหนังสือแห่งชาติ ประจำปี 2522 ต่อมาได้รับคัดเลือกให้เป็นหนังสืออ่านนอกเวลาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา หลังจากนั้นมูลนิธิโตโยต้าแห่งประเทศไทยได้เลือกให้เป็นหนังสือแปลในโครงการรู้จักเพื่อนบ้าน ได้ตีพิมพ์เป็นภาษาญี่ปุ่นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2524 ต่อมาได้รับการแปลเป็นภาษาจีนในปี พ.ศ. 2528 นวนิยายเรื่องนี้ถูกนำไปสร้างเป็นภาพยนตร์เมื่อปี พ.ศ. 2528 โดยคุณยุทธนา มุกดาสนิท ภาพยนตร์เรื่องนี้ได้รับรางวัลตุ๊กตาทองถึง 7 รางวัล และยังได้รับรางวัลภาพยนตร์สร้างสรรค์สังคมดีเด่น จากสมาคมสื่อมวลชนคาทอลิก และรางวัลภาพยนตร์ยอดเยี่ยมจากการประกวดภาพยนตร์นานาชาติครั้งที่ 6 ที่ฮาวาย สหรัฐอเมริกาอีกด้วย เกียรติคุณมากมายที่ได้รับเป็นส่วนหนึ่งที่ยืนยันความดีเด่นของนวนิยายเรื่องนี้

นิพนพานฯ เริ่มเรื่องผีเสื้อและดอกไม้จากวันที่สุยัน ลูกกรรมกรรับจ้างรายวัน นักเรียนผู้สอบได้ที่ 1 ตลอดมา เข้าสอบไล่ปลายปีของการศึกษาภาคบังคับ เป็นครั้งสุดท้ายตามคำขอร้องของครู หลังจากเขาตัดสินใจลาออกจากโรงเรียนไปเป็นพ่อค้าขายไอติมแท่งเพื่อแบ่งเบาภาระของพ่อและเปิดโอกาสให้น้องเล็ก ๆ อีกสองคนได้เรียนหนังสือ ในช่วงที่สุยันกำลังอวอร์ดห้องเรียนที่เขาไม่มีโอกาสกลับคืนไปอีกแล้ว ผู้เขียนเปรียบเทียบการรับความรู้จากหนังสือเรียนของสุยันกับการเรียนรู้ชีวิตจากประสบการณ์ของ둔ญา น้องชายแสนซนของสุยันไว้อย่างน่าสนใจ เช่น เมื่อสุยันไปตกปลากับ둔ญา เขาพบว่าตนเองจะอะไรทำอะไรไม่ถูก แม้เมื่อปลาติดเบ็ดก็ไม่รู้ว่าจะปลดปลาออกจากเบ็ดได้อย่างไร ในขณะที่둔ญาคล่องแคล่ว ชำของ และเมื่อเด็กหญิงเล็ก ๆ ตกไปในน้ำ สุยันอยากช่วยแต่ก็ช่วยไม่ได้ เพราะว่ายน้ำไม่เป็น ในขณะที่둔ญากระโดดลงน้ำอย่างว่องไว และว่ายน้ำพาเด็กหญิงขึ้นฝั่งได้อย่างปลอดภัย ชีวิตในโลกแห่งความเป็นจริงทำให้สุยันเริ่มได้คิด

"สุยันดูเหตุการณ์เหล่านั้นตลอด เขาได้ความคิดมาอีกอย่างหนึ่ง สิ่งนี้ไม่ได้สอนที่โรงเรียน และเขาจำเป็นที่จะต้องเรียนจากน้องชาย เช่นเดียวกับบางสิ่งบางอย่างซึ่งได้เรียนไปแล้วในวันนี้ เพราะเมื่อถึงคราวคับขันขึ้นมาจริง ๆ ข้อความต่าง ๆ ที่ปรากฏในหนังสืออาจจะช่วยอะไรไม่ได้เลย" (หน้า 102 - 3)

การวิจารณ์ระบบการศึกษาว่าไม่สอดคล้องกับชีวิตจริง ก็ไม่ได้หมายความว่าผู้เขียนปฏิเสธคุณค่าของการศึกษาในระบบเสียโดยสิ้นเชิง เพราะการที่ฮูยันสามารถคำนวณกำไรขาดทุนจากการค้าขาย ตลอดจนสอนน้อง ๆ ให้รู้จักคิดเงินทองเงินลูกค้าที่มาซื้อไอศกรีมแท่ง ก็เป็นความรู้ที่มาจากวิชาเลขคณิตในห้องเรียน นอกจากนี้ปูนจา พ่อของฮูยันก็รู้สึกตลอดเวลาว่าการที่ลูกชายได้เรียนหนังสือทำให้เป็นคนมีความคิด และคิดได้คล่องแคล่วรวดเร็วกว่าตน ดังที่กล่าวไว้ว่า “เขาได้เห็นแล้วว่า ความคิดของคนที่เคยผ่านโรงเรียนมานั้นแล่นได้เร็วกว่าเขา ทุกคำพูดฟังดูมีเหตุผล มีน้ำหนักพอที่จะเชื่อถือได้มากกว่า” (หน้า 109) ดังนั้นปูนจางจึงยอมรับที่จะทำทุกอย่างให้ลูกอีกสองคนได้เรียนหนังสือตามที่ฮูยันลูกชายคนโตให้เหตุผลไว้

เมื่ออาชีพพ่อค้าขายไอศกรีมแท่งไม่ได้ผลกำไรมากเท่าที่ควร ฮูยันหาทางเปลี่ยนอาชีพใหม่ อันทำให้เขาก้าวออกจากชุมชนของตนไปสู่โลกกว้างมากยิ่งขึ้น และเป็นการเปลี่ยนแปลงจากวัยเด็กสู่วัยผู้ใหญ่ที่ต้องรับผิดชอบต่อครอบครัวอย่างเต็มตัว เพราะพ่อกลายเป็นคนหาพิการอาชีพใหม่ของฮูยันคือขนข้าวสารลักลอบเดินทางด้วยรถไฟไปขายที่ชายแดนมาเลเซีย ดังที่เรียกกันว่า “กองทัพนคร” เป็นการทำงานที่เสี่ยงทั้งชีวิตและกฎหมาย ฮูยันเรียนรู้วิธีการซุกซ่อนห่อข้าวสารตามมุมต่าง ๆ ในรถไฟ ศึกษาวิธีหลบเลี่ยงตำรวจและนายตรวจตัว และการเสี่ยงอันตรายขึ้นไปอยู่บนหลังคารรถไฟ ความชำนาญในอาชีพของฮูยันดำเนินไปพร้อมกับที่เขาเปลี่ยนจากนุ่งกางเกงขาสั้นเป็นขายาว หัดสูบบุหรี่ และเริ่มมีความรัก แล้ววันหนึ่งคำพูดของเพื่อนที่มาตัวตายและแรงบันดาลใจจากมิมปี เพื่อนสาวที่มักเป็นผู้แนะนำทางเดินชีวิตให้ฮูยันเสมอมา ทำให้ฮูยันคิดถึงการเปลี่ยนเส้นทางชีวิตอีกครั้งหนึ่ง นวนิยายเรื่องนี้จึงจบลงด้วยการที่ฮูยันตกลงใจจะทำไร่ปลูกดอกไม้มิให้มิมปีเป็นคนขาย มิมปีโปรดปรานผีเสื้อนกหน้า ผีเสื้อแสนสวยที่บินไปดอกดมดอกไม้นานาพันธุ์ได้อย่างร่าเริงใจ ผีเสื้อจึงเป็นสัญลักษณ์แห่งความเป็นอิสระ และสวยงาม อันเป็นชีวิตที่ฮูยันและมิมปีใฝ่ฝันตลอดมา

นวนิยายเรื่องนี้เล่าผ่านสายตาและการครุ่นคิดของฮูยัน เขาคิดถึงสิ่งต่าง ๆ อยู่ตลอดเวลา อย่างเช่นเขาคิดเปรียบเทียบระหว่างความหิวกับความอดอยาก ว่า

“ความอดอยากนั้นเป็นเรื่องร้ายแรงกว่า เพราะบางที ถ้าหิว เราอาจจะมียาอาหารกินที่บ้าน แต่ถ้าใครเกิดอดอยากขึ้นมาที่บ้าน และไม่มีอะไรกิน นับเป็นเรื่องร้ายแรงมากกว่า พวกขอทานอาจจะเป็นเพราะอย่างนั้น และนี่เองถึงได้มีคนบางคนในโลกนี้ลดเกียรติของตนลงมา ถึงกับยอมเหยียบมือขอเงินจากคนอื่นเพื่อซื้ออาหาร” (หน้า 61)

ฮูยันมีความคิดต่อสิ่งอื่น ๆ รอบตัว ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการทำมาหากินเพื่อแบ่งเบาภาระครอบครัว เรื่องการศึกษาที่ไม่สอดคล้องกับชีวิตจริง เรื่องบาปกับการหาอาหารเลี้ยงชีวิต เรื่องความซื่อสัตย์และความหยิ่งทะนงในเกียรติและศักดิ์ศรีของตนดังที่พ่อปลูกฝังสั่งสอนไว้ เรื่องความมีเมตตาและทำดีโดยไม่หวังผลตอบแทน เรื่องศีลธรรมจรรยาของคน การทุจริตของข้าราชการ

การ เรื่องความยุติธรรม เรื่องความแตกต่างระหว่างลูกพ่อค้าลูกข้าราชการและลูกชาวบ้าน ตลอดจนความไฝฝันและชีวิตในอนาคต เป็นต้น

การใช้มุมมองของช้อยันเพื่อเล่าเรื่อง ทำให้ผู้อ่านรับรู้ว่าคุณช้อยันมีวุฒิภาวะเติบโตขึ้นทีละน้อย จากสิ่งใหม่ ๆ ที่ทะยอยเข้ามาในชีวิตนับจากช้อยันพ้นจากโรงเรียน ช้อยันเป็นตัวละครที่มีธรรมชาติของความเป็นคนดี เช่นเดียวกับตัวละครที่เป็นชาวบ้านยากจนทุกคนในเรื่อง ลักษณะเช่นนี้อาจจะทำให้นวนิยายขาดความสมจริงไปบ้าง แต่ก็จุดอ่อนที่ไม่สำคัญนักเมื่อคำนึงถึงจุดมุ่งหมายของผู้เขียนที่ต้องการชี้ให้เห็นว่ามนุษย์คนจนด้วยกันมักเอื้อเฟื้อ มีน้ำใจ และสามัคคีกัน เพราะเห็นอกเห็นใจและเข้าใจในชะตากรรมของกันและกันเป็นอย่างดี

ผีเสื้อและดอกไม้เป็นเรื่องราวของคนยากจนในชุมชนเล็ก ๆ ภาคใต้ ซึ่งก็ไม่ได้แตกต่างไปจากชีวิตคนจนที่มีอยู่ทั่วผืนแผ่นดินไทย เด็กที่มาเรียนหนังสือโดยไม่มีเงินติดตัวมาซื้อข้าวกลางวัน “จึงปล่อยเวลาให้ผ่านไปด้วยการเล่นกับเพื่อน ๆ ดื่มน้ำจากคันโยกที่บ่อน้ำใกล้สนามหญ้า นานเข้ารู้สึกหิว ห้องร้องส่งเสียงดัง แล้วเพื่อนบางคนก็หัวเราะ พวกนั้นคงไม่เข้าใจว่าความหิวเป็นอย่างไร มีคนอีกมากเหมือนกันไม่เข้าใจชีวิตของคนอื่น” (หน้า 61) และเด็กที่ทำงานเสี่ยงอันตรายเป็น “กองทัพนวด” ก็เป็นเด็กจน ๆ เหมือนกัน “ฐานะทางบ้านของอาเตลกก็พอ ๆ กันกับช้อยัน และรวมทั้งเด็กอื่น ๆ อีกหลายคนทำงานอย่างนี้เหมือนกัน เกือบทุกคนเกิดมาในครอบครัวที่ยากจน หรือไม่เช่นนั้นก็เป็นเด็กกำพร้าทั้งพ่อและแม่” (หน้า 203) คนจนเหล่านี้ตั้งคำถามว่าเป็นความผิดของใคร เหตุใดเขาจึงเกิดมาจน แต่พวกเขาก็ไม่ได้รับคำตอบ นอกจากคำปลอบใจตนเองว่า “คนเราเลือกเกิดกันไม่ได้” (หน้า 190) แม้ว่าคุณพพานฯ จะมีได้มีน้ำเสียงเคียดแค้นแทนคนยากคนจนเหล่านี้ แต่ผู้อ่านก็ถูกกระตุ้นให้คิดตาม คิดต่อ และใคร่ครวญในประเด็นความคิดต่าง ๆ ที่ผู้เขียนกล่าวถึง

นวนิยายเรื่องนี้ดำเนินเรื่องไปอย่างเรียบง่าย ไม่มีปมขัดแย้งชนิดรุนแรง ไม่มีตัวละครเป็นคู่ปรปักษ์ให้ชวนตื่นเต้น ผู้เขียนใช้ภาษาที่สละสลวย เรียบง่าย แต่สามารถให้ภาพที่มีรายละเอียด มีสีสันและมีชีวิตชีวา อย่างพรรณนาสภาพบนรถโดยสารประจำทางว่า

“สองข้างทางเป็นทุ่งนาที่ยังว่างเปล่า อากาศเริ่มร้อน และเมื่อคนขึ้นจนเต็มรถ ที่นั่งทุกที่นั่งว่าง บางคนต้องยืนโหนราวกลางรถ ความอับอวยิ่งทวีมากขึ้น แม้ว่าจะมีลมพัดเข้ามาทางช่องหน้าต่างตลอดเวลาก็ตาม กลิ่นเหงื่อ กลิ่นตัว ไม่รู้ว่าของใครต่อของใครบ้างปะปนกันไม่หมด เป็นสิ่งธรรมดาสำหรับคนเหล่านั้น จะนี้รังเกียจกันไม่ได้เลย เพราะทุกคนก็อยู่ในฐานะที่เหมือนกัน สภาพการแต่งกายบอกอย่างนั้น และยิ่งเมื่อเด็กประจำรถเดินมาเก็บค่าโดยสารก็ยิ่งเห็นได้ชัด แต่ละคนเก็บซ่อนเงินของตนไว้อย่างดี ผู้หญิงจะขมก้นไว้ในเสื้อชั้นใน และสำหรับผู้ชายที่นุ่งโสร่งจะค่อย ๆ แทะชายพกของตนออกอย่างระมัดระวัง ธนบัตรแต่ละใบยับยู่ยี่” (หน้า 186)

แม้นิยายเรื่องนี้จะกล่าวถึงชีวิตของคนยากไร้ในสังคม แต่ผู้อ่านก็สัมผัสได้ลึกซึ้งถึงชีวิตที่สะอาด สว่าง มีความหวังความฝันสุขใสรออยู่เบื้องหน้า เรื่องราวความรักผูกพันระหว่างพ่อกับลูก พี่กับน้องในครอบครัวของสุยัน และมิตรภาพงดงามระหว่างเพื่อน ๆ เป็นจุดพลังชีวิตให้กล้าก้าวไปข้างหน้า และเลือกกำหนดเส้นทางชีวิตของตนเองโดยไม่ลังเล

รินฤทัย สัจจพันธุ์

ประวัติผู้เขียน

“นิพนพานฯ” เป็นนามปากกาของ มกุฏ อรฤดี ผู้ทำงานนิตยสารหลายฉบับยาวนานกว่า 18 ปี เป็นผู้ก่อตั้งสำนักพิมพ์ผีเสื้อ และเป็นบรรณาธิการจนปัจจุบันนี้ นอกจากนามปากกา นิพนพานฯ แล้ว ยังใช้ มกุฏ อรฤดี และ วาวแพร ในการเขียนหนังสืออีกด้วย นอกจากผีเสื้อและดอกไม้ ผลงานวรรณกรรมสร้างสรรค์เล่มอื่น ได้แก่ เพลงนกเหี่ยว (รวมเรื่องสั้น พ.ศ. 2519) หุ่นดอกไม้ (วรรณกรรมเยาวชน 2520) พรานแสงรุ่ง (รางวัลหนังสือแห่งชาติ พ.ศ. 2530) เด็กชายจากดาวอื่น (รางวัลหนังสือแห่งชาติ พ.ศ. 2532) ปีกความฝัน (หนังสือแห่งชาติ พ.ศ. 2535) ฯลฯ

(91)

พระจันทร์สีน้ำเงิน

ผู้เขียน สุวรรณิ สุขคนธา

สำนักพิมพ์ศิลปาบรรณาคาร พิมพ์ครั้งที่ 2 พ.ศ. 2540

เป็นนวนิยายเกี่ยวกับชีวิตครอบครัวของนักเขียนผู้หญิงกับลูกสี่คน ซึ่งเกือบจะเป็นอัตชีวประวัติของผู้เขียน เพียงแต่เขียนในลักษณะนวนิยายที่ใช้ชื่อตัวละครสมมติ ผู้เขียนใช้วิธีเล่าเรื่องมองจากสายตาของลูก ครั้งแรกมองจากสายตาของรอมลูกชายคนเดียว ตอนท้ายเรื่องมองจากสายตาของลูกสาว 3 คนแบบกล่าวรวม ๆ

ครึ่งก่อนเรื่องเป็นเรื่องเล่าเกี่ยวกับชีวิตครอบครัวแบบดำเนินไปเรื่อย ๆ สะท้อนให้เห็นการดิ้นรนเพื่อเลี้ยงลูกตามลำพังของแม่ หลังจากที่หย่าร้างกับพ่อที่มีเมียใหม่ แม่เคยเป็นอาจารย์คณะจิตรกรรม มหาวิทยาลัยศิลปากร และเป็นนักเขียนนวนิยาย มีอารมณ์แบบศิลปินแบบคำนิยมแบบคนต่างจังหวัดที่พอใจ และภูมิใจกับวิถีชีวิตชาวบ้านแบบไทย

เค้าโครงเรื่องเป็นเรื่องวิถีชีวิตของคนชั้นกลางรายได้น้อยในเมือง ที่ต้องทำงานหนักอาศัยบ้านเพื่อนอยู่ หรือต้องฝากลูกบางคนไปอยู่กับญาติบ้างบางช่วง แต่โดยทั่วไปก็เป็นชีวิตที่มีความสุข มีความรักความอบอุ่นในครอบครัว แม้จะขาดพ่อไป ภายหลังก็มีพ่อเลี้ยงมาทดแทน มีญาติ เพื่อนฝูงของแม่ที่สนิทสนมกัน ไปเที่ยวด้วยกัน นอกเรื่องความสัมพันธ์ของคนในครอบครัว และเพื่อนฝูงแล้ว ผู้เขียนซึ่งเป็นเสรีนิยมที่นิยมเป็นไทย ก็สะท้อนให้เห็นภาพสังคมรอบข้าง และทัศนะของผู้เขียนต่อสังคมไว้มากพอสมควร เค้าโครงเรื่องเป็นเรื่องเรียบ ๆ ไม่มีอะไรหวือหวามาก แต่ผู้เขียนเขียนบรรยายภาพอารมณ์ ความรู้สึก ได้เห็นภาพรายละเอียด มีอารมณ์ขัน ช่างสังเกต ช่างวิจารณ์ จึงทำให้ผู้อ่านอ่านได้ไปเรื่อย ๆ เหมือนได้ติดตามชีวิตของคนจริง ๆ

ตัวละครเอกของเรื่องคือ รอม ลูกชายวัยรุ่น ซึ่งมีเรื่องราวชีวิตที่มีสีสันมากกว่าคนอื่น คบกับเพื่อนเกเร สู้บนหรี กัญชา หนีโรงเรียน เพื่อนผู้หญิงบ้านแตกตามมาอยู่ด้วย จนเคยหนีไปต่างจังหวัดด้วยกัน ภายหลังกลับมา ก็ยังคบหากับเพื่อนกลุ่มเก่า ไปมั่วสุมที่บ้านเพื่อน และเอาของในบ้านไปขายตนถูกผู้ปกครองแจ้งจับ เป็นคดีความต้องขึ้นศาลเด็ก พยายามจะกลับตัวไปบวชและกลับไปเรียนใหม่ แต่ก็กลับมาติดยาเสพติดอีก จนนำไปสู่โศกนาฏกรรม

นวนิยายเรื่องนี้ ผู้เขียนเขียนแบบเล่าชีวิตครอบครัวของตนเองแบบสบาย ๆ ไปเรื่อย ๆ มีบรรยากาศของความสุข สนุกสนาน มีอารมณ์ขัน มีอารมณ์ศิลปิน และมีลักษณะเย้ยหยันวิพากษ์วิจารณ์คนบ้างบางช่วง แต่ก็กล่าวถึงปัญหาของวัยรุ่นลูกชายคนเดียวในกลุ่มผู้หญิง คือเป็นการปูพื้นฐานของเรื่องก่อนที่จะไปสู่จุดจบของเรื่อง คือการเสียชีวิตของรอมด้วยโรคหัวใจวายอย่างกะทันหัน และน่าสะเทือนใจ ผู้เขียนพยายามจะมองปัญหาแบบวิเคราะห์อยู่บ้าง ว่าที่

รอมไปติดยา อาจจะมีปัญหาว่าเหวเพราะพ่อแม่หย่าร้างกัน คิดว่าแม่ของตนไม่รักตนเท่าพี่สาว น้องสาว คิดว่าตนเรียนได้ไม่เก่ง ไม่เป็นคนดีอย่างที่แม่ต้องการ แต่ผู้เขียนก็ไม่ได้พยายาม วิเคราะห์ หรือสั่งสอนมากเกินไป เป็นการเล่าเรื่องไปเรื่อย ๆ อย่างที่ผู้เขียนคิดและเข้าใจ ซึ่งเทียบ กับนวนิยายที่นักเขียนผู้หญิงอาวุโสเขียนเกี่ยวกับวัยรุ่นแล้ว เรื่องนี้ก็เขียนได้ใกล้เคียงกับความจริง โดยไม่พยายามสอน โดยไม่พยายามสอน

แต่แม้กระนั้นก็ยังไม้อาจเข้าใจได้ทั้งหมดว่าทำไมรอมถึงได้ติดยาแบบเลิกไม่ได้ ทั้งที่ได้ เคยพยายามเลิกไปแล้ว ผู้เขียนเองก็เขียนแบบวิจารณ์ตัวเองหรือให้เพื่อนในเรื่องวิจารณ์ผู้เป็นแม่ ว่า เลี้ยงลูกแบบตามใจมากเกินไป หรือใช้อารมณ์แบบศิลปินมากเกินไปอยู่บ้าง แต่นั่นก็คงเป็นปัจจัย หนึ่งในหลาย ๆ ปัจจัยที่สัมพันธ์กันอย่างซับซ้อน ที่ผู้อ่านคงต้องไปตีความกันเอาเอง หนังสือที่โยง กันนิยายเรื่องนี้ คือ เรื่องน้ำพุ ซึ่งเป็นทิกของลูกชายผู้เขียน สมัยไปรับการบำบัดเพื่อเลิกติดยาที่ ถ้ำกระบอ ก ซึ่งเป็นหนังสือที่วัยรุ่นน่าจะได้อ่านอีกเล่มหนึ่ง

วิทยากร เชียงกุล

ประวัติผู้เขียน

สุวรรณี สุคนธา นามจริงคือ สุวรรณี สุคนธ์เที่ยง เกิดพ.ศ. 2475 ที่จังหวัดพิษณุโลก เรียนที่จังหวัดพิษณุโลก จบมัธยม 6 จึงเข้ามาศึกษาต่อที่โรงเรียนเพาะช่าง และคณะจิตรกรรม- ประติมากรรม มหาวิทยาลัยศิลปากร หลังจากจบแล้วเป็นอาจารย์อยู่ในคณะนั้นระยะหนึ่ง ก่อนที่จะออกมาเขียนหนังสือและเป็นบรรณาธิการนิตยสารลลนา เขียนเรื่องสั้นเรื่องแรกในปี 2506 หลังจากนั้นก็มีผลงานเรื่องสั้นและเรื่องยาวจำนวนมาก อาทิ ความรักครั้งสุดท้าย, พระจันทร์สีน้ำเงิน, ทะเลอาอิม, น้ำพุ ฯลฯ เสียชีวิตจากการถูกคนร้ายฆาตกรรมเพื่อแย่งชิงทรัพย์ในปี 2527 นับเป็นการสูญเสียที่สะท้อนให้เห็นความฉ้อฉลเลวร้ายของสังคมไทยในยุคที่เงินเป็นพระเจ้าที่ยัง ไม่ได้เปลี่ยนไปจากยุคสมัยของเขาชื่อ กานต์ ที่เธอเขียนถึงแต่อย่างใด

(92)

มหกรรมในท้องทุ่ง

ผู้เขียน อัคริ ธรรมโชติ

ผู้วาดภาพประกอบ เจริญ ชาชุมพร

ผู้พิมพ์ สำนักพิมพ์บุษยามัย ตีพิมพ์ครั้งแรก พ.ศ. 2530

มหกรรมในท้องทุ่ง เป็นวรรณกรรมเยาวชนเรื่องหนึ่งในหลายเรื่องที่อัคริ ธรรมโชตินำเอาเรื่องราวของเด็กน้อยในท้องถิ่นชนบทมาเล่า นวนิยายเรื่องมหกรรมในท้องทุ่งเป็นข้อเขียนเป็นตอน ๆ โดยใช้ตัวละครชุดเดียวกัน ตัวละครเอกของเรื่องคือเพชร เด็กชายลูกชาวนาที่มีชีวิตอบอุ่นในครอบครัวชนบทภาคกลาง หย่องคู่ เด็กกระเหรี่ยงที่วิ่งเร่ร่อนลมหัด นอกจากนั้นก็ยังมีลำดัดศรีนวล และเด็กอื่น ๆ เด็ก ๆ เหล่านี้มีความร่าเริง สนุกสนาน กับการละเล่นและกิจกรรมต่าง ๆ ในแผ่นดินบ้านเกิดของเขา แต่ยังไม่ทันที่พวกเขาเหล่านี้จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ก็ถูก "หลวง" ไล่ที่ ต้องอพยพย้ายถิ่นฐานไปอยู่ที่อื่น เนื่องจากมีการสร้างเขื่อน อันจะทำให้บ้านไร่และหมู่บ้านอีกหลายแห่งจมอยู่ใต้สายนํ้าชั่วคราวนาน ธรรมชาติอันบริสุทธิ์สวยงาม ความสนุกสนานในวัยเด็กและวิถีชีวิตแห่งความสัมพันธ์เกื้อกูลระหว่างธรรมชาติกับมนุษย์ล้วนจมหายอยู่ใต้พื้นน้ำอย่างไม่มีวันกลับคืน

ชีวิตชนบทที่สงบสุข เรียบง่าย และอุดมสมบูรณ์ที่น่าเสนอในนวนิยายเรื่องนี้จะทำให้ผู้อ่านที่เป็นผู้ใหญ่รู้สึกโหยหาชีวิตในวัยเด็ก ขณะเดียวกันผู้อ่านที่เป็นเด็กจะได้สัมผัสกับชีวิตที่ผูกพันอยู่กับธรรมชาติอันหาแทบไม่ได้แล้วในปัจจุบัน ส่วนผู้ที่มีประสบการณ์ร่วมก็ได้รื้อฟื้นความทรงจำ อีกครั้งหนึ่ง เด็กน้อยบ้านไร่ในสมัยก่อนมีของเล่นซึ่งหาเอาตามธรรมชาติ เช่น จิ้งหรีด ปลากัด ยิงนกตกปลา ในสายตาคนเมืองการเล่นเหล่านี้ดูเป็นการทรมานสัตว์ แต่ผู้เขียนตั้งใจแสดงให้เห็นว่าการไล่ล่า เบียดเบียนชีวิตสัตว์อื่นเช่นนี้เหล่านี้เป็นครรลองชีวิตตามธรรมชาติ เด็กชนบทเรียนรู้ชีวิตจากธรรมชาติรอบตัว โดยมีผู้ใหญ่ชี้แนะแต่ก็ไม่ให้เบียดเบียนรังแกธรรมชาติเกินสมควร ของเล่นเด็กส่วนมากก็ทำขึ้นจากวัสดุตามธรรมชาติ เช่น ว่าว ลูกข่าง ไม้ง่าม หนังสือไม้ไผ่ขึงและสัตว์ต่าง ๆ ซึ่งผู้ใหญ่จะประดิษฐ์ด้วยมือของตนให้ลูกหลานใช้เป็นของเล่น ของเล่นเด็กจึงเป็นสิ่งที่ผูกพันผู้ใหญ่กับเด็กด้วยความรักและความภาคภูมิใจอีกด้วย นอกจากนี้ ผู้เขียนยังเล่าเรื่องการละเล่นของเด็กไทยสมัยก่อนอีกหลายอย่าง ที่เด็กไทยสมัยนี้คงจะรู้จักกันแล้ว เพราะแม้แต่การเรียกชื่อก็เปลี่ยนไป อย่างเช่น เล่นกระโดดเชือก เล่นขี่ม้าหาเจ้าเมือง เล่นแม่ศรีสงกรานต์ เป็นต้น

นวนิยายเรื่องนี้ยังพรรณนาภาพชนบทภาคกลางที่ชาวบ้านอยู่กันด้วยความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีน้ำใจเกื้อกูลกัน เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน อย่างชาวบ้านช่วยกัน “ลงแรง” เกี่ยวข้าวยามที่ข้าวสุกได้ที่ ยามหน้าแล้งชาวบ้านช่วยกันแห่นางแมวเพื่อขอฝน ตลอดจนการร่วมทำบุญในเทศกาลงานบุญประจำปี ผู้เขียนพรรณนาบรรยากาศของงานวัดที่ชาวบ้านตั้งตาคอยให้เห็นภาพว่าเป็นงานที่ครึกครื้นสนุกสนาน มีลิเก ละครชาตรี หนังตะลุง ประชันความสนุกกับหนังกลางแปลง สาวน้อยตกน้ำรำวง และโรงจำเริญ ส่วนสำหรับเด็ก ๆ ไม่มีอะไรตื่นเต้นตื่นใจเท่ากับชิงช้าสวรรค์ และลูกโป่งสวย ๆ นอกจากนี้บรรยากาศของงานวัดยังอวลไอบัวด้วยกลิ่นหอมของอาหารนานาประเภท และยิ่งอลดด้วยเสียงแข่งขันเชิดชวนให้อุดหนุนสินค้าอุปโภคบริโภคต่าง ๆ สีล้นชนบทที่อัศจรรย์พรรณนาไว้อย่างละเอียดเห็นภาพอีกอย่างหนึ่งคือหนังตะลุงของครูจวง ซึ่งมีสัญญาอมตะว่าจะต้องมาเล่นให้เมียในโกศดูปีละครั้ง แม้จะเป็นการพรรณนาด้วยตัวอักษร แต่ผู้อ่านจะรู้สึกได้เห็นภาพตัวหนังตะลุงโลดเต้นอย่างมีชีวิตชีวา การแทรกข้อวิพากษ์วิจารณ์บ้านเมืองในบทสนทนาของตัวละครก็ทำได้แนบเนียน และกลมกลืนไปตามธรรมชาติของศิลปะการแสดงพื้นบ้าน

ผู้อ่านจะซึมซับบรรยากาศของความสุข แจ่มใส ของชีวิตชาวบ้านทั้งเด็กและผู้ใหญ่ในท้องทุ่งชนบท มองเห็นภาพธรรมชาติที่งดงามด้วยสีสันแห่งความอุดมสมบูรณ์ในแต่ละฤดูกาล และร่วมรับรู้และประทับใจในมิตรภาพอันอบอุ่นของเพชร หย่องคู่ ลำตัด และเพื่อน ๆ รวมทั้งอีกหลากหลายชีวิตในท้องทุ่งแห่งนี้ ผู้เขียนใช้ความเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติบอกความแปรเปลี่ยนของฤดูกาล สายฝน ลมหนาว อากาศร้อนแล้ง สายน้ำหลาก ลมคว้างกลางทุ่ง ล้วนแล้วแต่เป็นวัฏจักรแห่งฤดูกาลที่บอกกล่าวเล่าเตือนให้ชีวิตชนบทรับรู้ความเปลี่ยนแปลงที่คลเคล้ากันทั้งความยากลำบากและความสนุกสนาน สำหรับชาวไร่ชาวนา สายฝนเป็นนิมิตหมายแห่งความปิติร่าเริงและการเกื้อกูลของธรรมชาติ แต่ “ฝนมาฟ้าครึ้ม” ในตอนจบของเรื่องให้บรรยากาศของความหดหู่ รวากับฟ้าร้องให้ เพราะเป็นภาพสุดท้ายของหมู่บ้านท้องทุ่ง ที่ไม่ช้าจะกลืนหายไปกับสายน้ำของเขื่อนใหญ่ อันเป็นการเบียดเบียนชีวิตและธรรมชาติที่ร้ายกาจรุนแรงกว่าการยิงนก กัดปลา กัดจิ้งหรีด ของเด็ก ๆ มากมายหลายเท่าตัว

อัศศิริ ธรรมโชติ เป็นนักเขียนผู้หนึ่งที่มีเสน่ห์เรื่องการใช้ภาษา ภาษาของเขาเรียบง่ายแต่สื่อภาพชัดเจน และมีแสง สี เสียง อยู่ในถ้อยคำที่เขาเลือกสรรมาใช้อย่างเหมาะสม งดงาม นอกจากคุณค่าของเนื้อหาวรรณกรรมแล้ว ภาพประกอบนวนิยายเรื่องนี้โดยฝีมือของเตรียม ชูมพร ยังเป็นจุดเด่นสำคัญ เพราะเส้นสายในทุกภาพสื่อความรู้สึก มีความเคลื่อนไหว จึงเน้นคุณค่าทางอารมณ์ของนวนิยายเรื่องนี้ให้หนักแน่นขึ้น

รินฤทัย สัจจพันธุ์

ประวัติผู้เขียน

อัศศิริ ธรรมโชติ เป็นนักเขียนฟรีแลนซ์ เมื่อ พ.ศ. 2524 จากรวมเรื่องสั้นชุด ขุนทอง... เจ้าจะกลับเมื่อฟ้าสว่าง หลังจากนั้น อัศศิริ ธรรมโชติ มีผลงานเขียนทั้งเรื่องสั้นและเรื่องยาวอีกหลายเล่ม ได้แก่ เหมือนทะเลมีเจ้าของ (2524) ทะเลและกาลเวลา (2524) ดาราลับฟ้า (2526) โลกสีน้ำเงิน (2528) มหกรรมในท้องทุ่ง (2530) ขอทาน แมว และคนเมา (2531) เด็ก ผู้หญิง คนแก่ แมว และผม (2532) ทะเลร่ำลมโศก (2534) เป็นต้น

(93)

เมืองนิมิต

ผู้เขียน เรียมเอง

พิมพ์ครั้งแรก เป็นตอน ๆ ในนิตยสารสยามสมัย รายสัปดาห์ พ.ศ. 2496-2497

พิมพ์รวมเล่มครั้งแรก พ.ศ. 2529 โดยสำนักพิมพ์ถนนหนังสือ

หนังสือเล่มนี้เป็นนิยายเกี่ยวกับชีวิตคนกรุงเทพฯ ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ซึ่งโยงไปถึง ขบวนการใต้ดินต่อสู้ญี่ปุ่น ที่มายึดครองไทย ผู้เขียนคือ มาลัย ชูพินิจ (พ.ศ. 2449-2506) เป็น นักเขียนและนักหนังสือพิมพ์คนสำคัญ เขียนนิยายที่มีชื่อเสียง เช่น แผ่นดินของเรา ท่อง มหาราช (ได้รับการยกย่องจาก สกว. ให้เป็น หนังสือดี 100 เรื่องที่คนไทยควรอ่าน) ล่องไพร

เหตุที่เราเลือกนิยายเล่มนี้มาเป็นหนังสือดีสำหรับเยาวชนแทนที่จะเลือกนิยายเล่มอื่น ๆ ที่ คนรู้จักมากกว่า ของผู้เขียนคนเดียวกัน เนื่องจากเราเห็นว่า เมืองนิมิตเป็นนวนิยายที่สะท้อน บางส่วนของประวัติศาสตร์ช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ที่เยาวชนไทยน่าจะได้เรียนรู้ เป็นหนังสือที่มี ศิลปะการประพันธ์ในเกณฑ์ดี กล่าวถึงตัวละครที่มีลักษณะวีรบุรุษของสังคม ซึ่งเป็นเรื่องที่มีผู้ เขียนไว้น้อยมากในนวนิยายชั้นดีของไทย เราเห็นว่าเยาวชนคนหนุ่มสาวโดยทั่วไปชอบมองหา วีรบุรุษ วีรสตรี ที่จะเป็นแบบอย่างในใจของพวกเขา ถ้าหากเราไม่ชักชวนให้พวกเขาอ่านหนังสือ ดี ๆ พวกเขาก็มักจะมองหาวีรบุรุษจากพวกนักร้อง ดาราภาพยนตร์ นักกีฬาที่มีชื่อเสียง ซึ่งบ่อย ครั้งเป็นคนต่างประเทศ และส่วนใหญ่ไม่ได้ทำประโยชน์ให้กับสังคมมากนัก นอกจากเพื่อตัวเอง

คำว่า เมืองนิมิต ในหนังสือเล่มนี้หมายถึง สังคมในอุดมคติแบบโลกพระศรีอารีย์ ที่คน จะอยู่ด้วยกันอย่างมีความรักใคร่ เอื้ออาทรต่อกัน ที่ดีแรก ตัวละครตัวหนึ่งในนิยายเรื่องนี้ไผ่ผืนที่ จะเขียนถึง ต่อมาเขาก็ได้พบว่า สังคมที่มีลักษณะใกล้เคียงกับเมืองที่เขาฝันถึง คือ สังคมของผู้ อพยพหนีภัยจากการทิ้งระเบิดของฝ่ายสัมพันธมิตรที่กรุงเทพฯ ไปอยู่แถวสะพานคลองแสนแสบ มีนบุรี นั่นเอง เพราะ

“แสนแสบมิใช่เพียงแหล่งอพยพลบภัยของคนเรื้อนหมั่นเรื้อนแสนที่แสวงหาความสงบ สุขร่วมกันเท่านั้น มันเป็นเมืองของความปรารถนาดี เอื้ออาทร และเมตตาระหว่างกันต่อกันด้วย คำคลอง คือ ถนนสายเดียวของมันที่ทำให้ทุกครัวเรือนและทุกคนได้พบ ได้พูดจา หัวเราะ หรือ ร้องให้ร่วมกัน ในขณะที่อยู่ในพระนคร เราผ่านกันไปมาทุกเช้าเย็นเหมือนคนแปลกหน้า แม้ เพื่อนบ้านใกล้เคียงชั่วนาตาปีไม่เคยรู้จัก หรือเพียงพูดจาปราศรัยกัน”

ในชุมชนผู้อพยพที่คลองแสนแสบนี้เอง ที่รังสิตบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ ผู้มีอุดมคติเสรี ประชาธิปไตย ได้ขัดแย้งกับผกา คนรัก ลูกสาวเจ้าพระยา ผู้มีความคิดแบบยึดถือระเบียบ ประเพณีของชนชั้นสูงแบบเก่า จนไม่อาจยอมรับ รัญจวน เด็กหญิงกำพร้าจากสลัมที่รังสิตนำ

มาเลี้ยงดูเพราะแก่นุชยธรรม, ที่รั้งภา ครุ และน้องสาวของรังสิต ได้พบและรักกับสุริยะทหาร
ญี่ปุ่นลูกครึ่งไทย ผู้หันมาสำนึกถึงความเป็นไทย ส่วนที่เป็นเชื้อสายแม่มากเสียจน ยอมเสี่ยงชีวิต
มาทำงานช่วยองค์กรใต้ดินต่อต้านญี่ปุ่นของชาวไทย และยังมีตัวละครตัวอื่น ๆ อีก 3-4 คน ที่ผู้
เขียนผูกเรื่องให้เป็นนิยายรักชีวิตผจญภัย ที่มีความเพลิดเพลินน่าติดตาม ทั้งให้ข้อคิดแกชีวิต
และสะท้อนภาพยุคสมัยของสงครามอันโหดร้าย จากการถูกฝ่ายสัมพันธมิตรทิ้งระเบิด จนผู้คน
เสียชีวิต และได้รับความทุกข์ยากกันต่าง ๆ นานา ขณะที่ประชาชนบางส่วน ก็จัดตั้งขบวนการใต้
ดินต่อต้านญี่ปุ่น

สำหรับผู้อ่านที่เป็นเยาวชนรุ่นหลัง ถ้าได้อ่านหนังสือเกี่ยวข้องกับความเป็นมาของ
สงครามโลกครั้งที่ 2 ประกอบ จะช่วยให้อ่านนิยายเรื่องนี้ได้อย่างมีรสชาติมากขึ้น เช่น หนังสือ
ของดิเรก ชัยนาม **ไทยกับสงครามโลกครั้งที่สอง** เรื่องของXO กรุป โดย นายฉันทนา (นาม
แฝงของ มาลัย ชูพินิจ ผู้เขียนนิยายเรื่องนี้) เพราะผู้เขียนเรื่อง**เมืองนิมิต** จะเริ่มเรื่องสมัยกลาง
และปลายสงคราม โดยถือว่าผู้อ่านในยุคที่พิมพ์ครั้งแรก (พ.ศ. 2496-97) จะเข้าใจสถานการณ์
สงครามโลกครั้งที่ 2 อยู่แล้ว รวมทั้งเมื่อผู้เขียนกล่าวถึงการกระทำฮาราคีรี หรือการฆ่าตัวตาย
อย่างมีเกียรติของทหารญี่ปุ่นก็เขียนอย่างถือว่าผู้อ่านคงจะรู้อยู่แล้ว

สำหรับผู้อ่านรุ่นหลัง **เมืองนิมิต**อาจจะดูเป็นนิยายโรแมนติก ที่มีบรรยากาศในอดีตที่
ห่างจากโลกปัจจุบัน ผู้คนคิดกันแปลก ๆ พุดกันแปลก ๆ ออกไปจากยุคปัจจุบัน แต่ถ้าเขาได้อ่าน
อย่างพินิจพิจารณาถึงยุคสมัยของประวัติศาสตร์ช่วงเปลี่ยนผ่านที่สำคัญของสังคมไทย จะพบว่า
นี่คือนวนิยายที่เป็นหลักไมล์ทางความคิดของคนในสังคมไทยที่สำคัญเล่มหนึ่ง

“เราจะต้องเผชิญกับความจริง ผกา ว่าสงครามครั้งนี้จะทำให้ทุกสิ่งทุกอย่างไม่อยู่ในที่
ทางเดิมของมันอีกต่อไป... และถ้าเราหวังที่จะอยู่ร่วมกับใคร ๆ เขาด้วยความสุข เราก็จะต้อง
พยายามเข้าใจในความเปลี่ยนแปลงนั้น การปฏิวัติเมื่อ พ.ศ. 2475 อาจจะเป็นอวสานของ
ระบอบการปกครองสมบูรณาญาสิทธิราชย์ และรุ่งอรุณของประชาธิปไตยไทย แต่มันจะเป็นการ
ปฏิวัติที่สมบูรณ์ไปได้อย่างไร ถ้าความสำนึกในความแตกต่างระหว่างเจ้านายและราษฎรสามัญ
ยังมีอยู่ ไพร่และผู้ดียังเป็นเครื่องตะขิดตะขวงอยู่ในใจ ในการที่คนเราจะคบกัน”

(คำพูดของอธิบดีกรมตำรวจ ผู้มีแนวคิดเสรีประชาธิปไตยสมัยใหม่ และเข้าร่วมในขบวนการ
เสรีไทย เดือนผกาน้องสาว ผู้ยังติดกรอบความคิดเก่า หน้า 243)

วิทยากร เชียงกุล

ประวัติผู้เขียน

มาลัย ชูพินิจ เกิดเมื่อวันที่ 25 เมษายน พ.ศ. 2449 ที่ตำบลคลองสวนหมาก (ซึ่งต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็นนครชุม) อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร บิดา และมารดาประกอบอาชีพทางการค้าไม้สัก และไม้กระยาเลย เริ่มเรียนหนังสือชั้นต้นที่จังหวัดกำแพงเพชร เมื่ออายุ 10 ขวบได้เข้ามาเรียนต่อในกรุงเทพฯ ที่โรงเรียนเทพศิรินทร์วาส โรงเรียนบพิตรพิมุข โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย จนสำเร็จมัธยมศึกษาปีที่ 8 หลังจากนั้นได้เข้ารับราชการครูที่โรงเรียนวัดสระเกศเป็นเวลา 2 ปี จึงลาออกมาเขียนหนังสือและทำงานหนังสือพิมพ์ เริ่มต้นด้วยการล่องใต้ไปจังหวัดสงขลาทำหนังสือพิมพ์ไทยใต้ ในตำแหน่งบรรณาธิการช่วงระยะหนึ่งปี แล้วกลับกรุงเทพฯ เข้าทำงานหนังสือพิมพ์รายปักษ์ สุภาพบุรุษ ของกุหลาบ สายประดิษฐ์ เป็นเวลา 2 ปี ไปอยู่หนังสือพิมพ์ไทยใหม่ อีก 1 ปี นอกจากไทยใหม่ ได้รวบรวมเพื่อน ๆ ออกหนังสือพิมพ์ผู้นำ จนกระทั่งปีพ.ศ. 2475 กุหลาบ สายประดิษฐ์ ออกหนังสือพิมพ์ ประชาชาติ และประชาชาติรายสัปดาห์ ตามลำดับ ก็ได้ร่วมงานด้วยเช่นกัน

ปีพ.ศ. 2479 มาลัย ชูพินิจ หยุดงานหนังสือพิมพ์ระยะหนึ่ง แล้วหันไปทำสวนมะพร้าวที่ภาคใต้ และไร่ถั่วเหลืองที่อำเภอวังดัก จังหวัดชุมพร เป็นเวลา 1 ปีก็เลิก เดินทางกลับกรุงเทพฯ รวบรวมเพื่อนฝูงอีกครั้งเพื่อออกหนังสือพิมพ์ประชามิตรรายวัน จนพ.ศ. 2490 ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาหนังสือพิมพ์พิมพ์ไทย และเขียนหนังสือให้กับสำนักพิมพ์ด้วย ระหว่างที่ทำงานในหนังสือพิมพ์ต่าง ๆ เขามีผลงานเขียนหลายประเภท ทั้งเรื่องสั้น เรื่องยาว บทนำ บทความ สารคดี วิจารณ์และกีฬา มีผลงานเขียนเรื่องสั้นประมาณ 2500 เรื่อง นวนิยายและข้อเขียนอื่น ๆ พิมพ์เป็นเล่ม ประมาณ 50 เรื่อง ถึงแก่กรรมเมื่อปี 2506

(94)

ไม้ดัด

ผู้เขียน "โบตัน"

ผู้พิมพ์ สำนักพิมพ์สุวิริยาสาน

ไม้ดัดเดินเรื่องด้วยคำบอกเล่าของฉมา ซึ่งเป็นลูกชายคนกลางของครูเจเนียน ฉมาเป็นหนึ่งในจำนวนพี่น้องห้าคน ประกอบด้วย ฉายา แสงฉาน ฉมา ฉายเจ็ด และฉิมพลี ครูเจเนียนเป็นพ่อเผด็จการที่มุ่งมั่นเลี้ยงลูกให้เป็นคนเรียนเก่ง มีชีวิตอนาคตตามที่ตนต้องการ ปู่ของฉมาเป็นผู้เชี่ยวชาญไม้ดัด และนำความคิดเรื่องการดัดต้นไม้เป็นรูปทรงตามที่ต้องการมาใช้ในการเลี้ยงดูลูก แนวคิดนี้ใช้สืบทอดกันมาในครอบครัวนี้ ดังที่ปู่บอกว่า

"ดัดกันตั้งแต่ยังเป็นไม้อ่อน ดัดง่าย" ปู่ภาคภูมิใจ "เริ่มต้นที่พ่อของพวกเขาเจ้า แล้วก็ดัดน้อง ๆ ต่อ และเวลานี้ก็มาถึงพวกเราห้าคน"

ฉมาทำงานศิลปะมากกว่าเรียนวิชาสามัญ พ่อจึงจงดลี่ยดจางซึ่งที่ฉมาไม่ทำตนอยู่ในกรอบที่พ่อวางไว้ ความผูกพันทางใจระหว่างฉมากับพ่อถึงวันแตกหักเมื่อพ่อโยนอุปกรณ์วาดเขียน ฟู่กัน สี กระดาษที่วาดภาพไว้และยังไม่ได้วาดโยนลงท้องร่องหมุด จากวันนั้น ฉมาย้ายตัวเองไปอยู่บ้านหลังเก่า ไม่กินข้าวร่วมโต๊ะ และไม่พูดกับพ่ออีกเลย แต่ยังทำงานวาดงานปั้นที่โรงเรียนและที่บ้านครูผู้สอนศิลปะ พ่อก็ตัดขาดฉมา รวากับไม่ได้เป็นลูกเช่นกัน

ฉมาจบชั้นประถมสี่ด้วยคะแนนหวุดหวิดเจียนสอบตก จากนั้นเข้าเรียนจนจบชั้นมัธยมต้นจากโรงเรียนเปิดใหม่ใกล้บ้าน แล้วสอบเข้าเรียนโรงเรียนช่างศิลป์ ระหว่างเรียนก็ทำงานหาเลี้ยงตัวเองด้วยการวาดการ์ตูนเรื่องผีขาย แต่เมื่อนายทุนต้องการให้วาดการ์ตูนโป๊ ฉมาก็เลิกทำ ต่อมาฉมาได้งานจัดหน้าและทำภาพประกอบหนังสือสำหรับเด็ก อาจารย์วัฒนานายจ้างของฉมามองเห็นแว่นักศิลปะในตัวฉมา พร้อมทั้งมองเห็นความมีคุณธรรมจริยธรรมอันเหมาะสมแก่การทำหนังสือเด็ก จึงส่งเสริมสนับสนุนให้ฉมามีฝีมือทางศิลปะมากขึ้น โดยชี้ให้เห็นว่านอกจากรักศิลปะแล้วยังต้องรู้จักทำให้ศิลปะเป็นประโยชน์ต่อมวลชนอีกด้วย เมื่อฉมาสอบเข้าเรียนคณะจิตรกรรมไม่ได้ ครูวัฒนานหาโอกาสให้ฉมาได้ฝึกฝนฝีมือกับครูศิลปะและสร้างผลงานเขียนภาพประกอบหนังสือ ฉมายังปั้นรูปส่งเข้าประกวดงานศิลปกรรมเยาวชนได้รับรางวัลด้วย จากนั้นฉมาก็มีงานพิเศษเข้ามาให้เขาหาเงินไว้เรียนต่อ ฉมาเป็นลูกที่พ่อแม่รักน้อยที่สุด แต่ในภายหลังฉมาแทบจะเป็นคนเดียวที่แบกรับภาระและปัญหาครอบครัวที่อยู่ในสภาพบ้านแตกสาแหรกขาดไว้ ฉมาซึ่งไม่ได้เรียนหนังสือเก่งและสูงเท่าพี่ชายน้องชาย กลับเป็นผู้เข้าใจชีวิต มีเหตุผล และพร้อมจะให้อภัยแก้ไขความผิดพลาดให้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ ในขณะที่พี่น้องคนอื่น ๆ รวมทั้งพ่อแม่มีชะตากรรมต่าง ๆ กันตามพื้นฐานทางจิตใจของแต่ละบุคคล ดังนี้

นายา หรือ นาย เป็นลูกคนโต ต้องแบกรับความหวังความฝันของพ่อไว้ทั้งหมด นายจะต้องเรียนดี เรียนเก่งทุกวิชา เป็นที่หนึ่งของห้อง และต้องสอบชิงทุนไปเรียนต่อต่างประเทศให้ได้ เมื่อจบมัธยมปลาย เพราะสิ่งนี้เป็นความใฝ่ฝันที่พ่อทำไม่สำเร็จ นายจึงเป็นเด็กที่ได้รับความกดดันมากทั้งทางร่างกายและจิตใจ ชีวิตเคร่งเครียดอยู่กับการเรียนในชั้น การเรียนพิเศษ และการท่องหนังสือ พักผ่อนไม่เพียงพอ สุขภาพไม่แข็งแรง ในด้านจิตใจก็มุ่งอยู่กับการแข่งขันเพื่อรักษาตำแหน่งแชมป์ของตน ยามที่มีคู่แข่งช่วงชิงตำแหน่งที่หนึ่งไป นายจะอับอาย เจ็บแค้น และไม่มีน้ำใจเป็นนักกีฬา นายสอบชิงทุนไปเรียนต่อต่างประเทศได้ แต่เรียนไม่จบ เพราะฆ่าตัวตายเมื่อทำคะแนนสอบเข้ามหาวิทยาลัยชั้นนำของอังกฤษไม่ได้ ในขณะที่เพื่อนคู่แข่งทำได้

ฉาน ลูกชายคนที่สอง เรียนไม่เก่งเท่าพี่ชายคนโต จึงอยู่ในความดูแลอย่างเข้มงวดของพ่อ ซึ่งหวังจะให้ฉานเดินตามรอยเท้าของนายให้ได้ ฉานได้รับความกดดันที่ถูกบังคับเคี่ยวเข็ญ และถูกนำไปเปรียบเทียบกับพี่ชายคนโตอยู่เสมอ แต่ฉานมีทางออกมากกว่านาย เพราะฉานเล่นกีฬา และพูดคุยปรึกษาหารือกับฉม ซึ่งเป็นฝ่ายให้ข้อคิดชี้แนะทางออกให้พี่ชายได้หลายอย่าง ในที่สุดฉานไม่สอบเข้าคณะแพทยตามที่พ่อต้องการ เขาเลือกสอบเข้าเรียนนิเวศ และคอมพิวเตอร์ การเลือกเรียนวิชาที่ชอบทำให้เรียนได้ดี มีสิทธิ์ได้เหรียญทอง และสามารถเรียนต่อในระดับสูงได้ ฉานเริ่มเป็นตัวของตัวเอง เขาไม่ต้องการเป็นเด็กไม่รู้จักโตของพ่อแม่อีกต่อไป ฉานย้ายไปอยู่หอพัก และเมื่อทำงานเป็นอาจารย์ เขาก็ย้ายไปอยู่แฟลตของอาจารย์พร้อมครอบครัวไปศึกษาต่อต่างประเทศ

นายเจด หรือเจดลูกสาวคนเดียว ได้รับการทะนุถนอมจากแม่ พ่อก็ไม่เข้มงวดกับการศึกษาเพราะเห็นว่าเป็นผู้หญิง เจดลอบรักกับปริเยศ นักเรียนศิลปะรุ่นพี่ของฉมา ครูเจนีเยนต่อต้านอย่างรุนแรง ปริเยศหนีเตลิดไปต่างประเทศโดยไม่ติดต่อทางบ้าน เจดท้อง ฉมาจึงเจรจากับแม่ของปริเยศให้รับเจดไว้ในบ้าน เพราะต้องปิดบังพ่อ เมื่อได้ข่าวจากปริเยศ แม่ของปริเยศพาเจดไปหาเพื่อพากลับบ้าน แต่นับจากวันที่ถูกขัดขวางความรัก ปริเยศปล่อยชีวิตของตนให้พังพินาศ ด้วยการติดยาเสพติด พิษยาเสพติดทำให้ปริเยศคลุ้มคลั่งและขับรถพาเจดไปตกเขาตาย ทั้งลูกไว้อยู่ในอุปการะของลัดดาวัลย์ผู้เป็นน้องสาว

ฉิม ลูกชายคนเล็ก ไม่ถูกกดดันจากพ่อเท่าพี่ชาย แต่ฉิมก็ตั้งใจสอบเข้ามหาวิทยาลัยต่างจังหวัด เพื่อมีชีวิตอิสระของตนเอง ไม่ต้องการเป็น "ลูกแห่ง" ตลอดไป ระหว่างเรียน ฉิมอยู่กินฉันท์สามีภรรยา กับป้อมเพื่อนนักศึกษา พ่อแม่ฝ่ายหญิงเอาเรื่อง ทั้งสองจึงหนีไปอยู่ด้วยกัน แต่ก็ไม่สามารถครองชีวิตคู่อยู่ด้วยกันได้ ในที่สุดฉิมเลิกเรียน ทำงานเป็นนายแบบ คบผู้หญิงเปลี่ยนหน้าไปจนในที่สุดอยู่กินกับแม่มายใจถึง

ปัญหาเรื่องลูก ๆ ทำให้พ่อแม่ทะเลาะเบาะแว้งรุนแรงจนต้องแยกบ้านกันอยู่ ครูเจนีเยนไม่เลี้ยงดูภรรยาและไม่ส่งเสียลูก กลายเป็นคนที่เหล่าจนลาออกจากราชการ ฉมาเข้ามาแบกภาระ

การดูแลแม่และน้อง พร้อมคลี่คลายปัญหาต่าง ๆ ซึ่ง “บางอย่างมันก็ไม่ผ่านไปง่าย ๆ มันไม่คลี่คลายมีแต่ปมขมวดแน่นเข้าทุกที ๆ” (หน้า 203) ทำให้ครูวัฒนา นายจ้างได้เตือนสติตนมาว่า “โลกของคนอื่นอย่าเอามาแบกไว้ หนา เราไม่มีทางจะแบกรับเอาไว้ได้ตามลำพัง ชีวิตใคร คนนั้นต้องรับผิดชอบ” (หน้า 203) ครูวัฒนاسبสนุนให้ฉมาก้าวหน้าในหน้าที่การงาน หาทุนให้ไปอบรมการออกแบบจัดหน้าหนังสือเด็กที่ญี่ปุ่น เมื่อกลับมาได้ข่าวร้ายว่าเจ็ดและปรีเยศเสียชีวิตแล้ว ลัดดาวัลย์น้องสาวของปรีเยศรับจะดูแลหลานกำพร้า พ่อของลัดดาวัลย์ก็สนับสนุนให้ลัดดาวัลย์แต่งงานกับฉมา เพื่อทำหน้าที่เป็นพ่อและแม่ของเด็กให้สมบูรณ์ ไม่ต้องมีประสบการณ์ซึมซับอย่างที่พ่อแม่ผ่านพบมาแล้ว

นวนิยายเรื่องนี้จึงไม่ได้เหมาะสำหรับเยาวชนอ่านเท่านั้น ผู้ที่เป็นพ่อแม่และครูก็ควรอ่านด้วย เพราะผู้เขียนแสดงความคิดอย่างชัดเจนว่าการศึกษาและอบรมเลี้ยงดูมีส่วนส่งเสริมหรือทำลายอนาคตทั้งดงามของเด็ก ๆ อย่างยิ่ง ในด้านการศึกษา “โบทัน” แสดงทัศนนะว่าการสอนภาษาอังกฤษและภาษาไทยที่ให้จดจำคำศัพท์และไวยากรณ์ ทำให้เด็กเบื่อหน่ายและไม่เห็นประโยชน์ของการนำภาษาไปใช้ การสอนคณิตศาสตร์โดยครูให้เด็กตรวจคำตอบกันเอง การสอนศิลปะโดยให้เด็กเพียงจำลองภาพให้เหมือนต้นแบบโดยไม่ได้ชี้ให้เห็นคุณค่าสาระประโยชน์และไม่ส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การสอนแบบนี้ล้วนไม่ได้ส่งเสริมศักยภาพและพัฒนาจิตใจและสติปัญญาของผู้เรียน ส่วนในด้านครอบครัว ผู้เขียนก็ชี้ให้เห็นว่า การเลี้ยงลูกอย่างตั้งใจ “ดัด” ให้ลูกเป็นเช่นที่พ่อแม่ต้องการ โดยไม่สนใจความต้องการของลูก การปลูกฝังให้ลูกมุ่งมั่นคว้าชัยชนะจนแพ้ไม่เป็น การทะนุถนอมเลี้ยงดูแบบไขว่ในหิน ไม่ยอมให้ลูกเผชิญกับความลำบากจนทำให้เป็นเด็กไม่รู้จักโต ล้วนแต่เป็นวิธีการเลี้ยงดูลูกที่ผิด ๆ ทั้งสิ้น ชีวิตของฉายา จิมพลี ปรีเยศ ฉายาเจ็ด จึงพังพินาศไปเพราะเพราะบางจนไม่อาจสู้กับความผันผวนที่เกิดขึ้นในชีวิตได้

นอกจากนี้ ผู้เขียนยังแสดงทัศนนะเกี่ยวกับค่านิยมผิด ๆ ในสังคมอีกหลายประการ เช่น การทำธุรกิจเพื่อแสวงหากำไรจากการมอมเมาเยาวชนด้วยหนังสือโป๊ การเหยียดหยามและตัดสินคุณค่าของเพศหญิงว่าเป็นเพียงวัตถุทางเพศ และการที่วัยรุ่นใช้ชีวิตอยู่ด้วยกันโดยไม่แต่งงานเพราะไม่ต้องการผูกมัด เป็นต้น **ไม่ดัดจึงเป็นหนังสือที่**ให้กำลังใจเยาวชนผู้มีความฝันและมีพรสวรรค์ในตัวเองให้มุ่งมั่นดำเนินชีวิตตามแนวทางที่ตนเองต้องการ ขณะเดียวกัน ให้ข้อคิดแก่พ่อแม่ครูและผู้ใกล้ชิดว่า ควรส่งเสริมให้เด็กใช้ชีวิตตามธรรมชาติ ไม่ปล่อยจนขาดความใกล้ชิด และไม่เข้มงวดจนเหมือนขังไว้ในกรอบที่ผู้ใหญ่กำหนดให้

รีนฤทัย สัจจพันธุ์

ประวัติผู้เขียน

"โบตัน" เป็นนามปากกาของสุภา ลือศิริ จบการศึกษาระดับปริญญาตรีบัณฑิต จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย "โบตัน" เป็นนักเขียนนวนิยายที่มีผลงานเป็นที่นิยมมากคนหนึ่ง เขียนนวนิยายมาแล้วประมาณ 60 เรื่อง ผลงานที่มีชื่อเสียง ได้แก่ จดหมายจากเมืองไทย ซึ่งได้รับรางวัล ส.ป. อ. ผู้หญิงคนนั้นชื่อบุญรอด ตะวันชิงพลบ ด้วยสองมือแม่ที่สร้างโลก สุดแต่ใจจะไขว่คว้า กว่าจจะรู้เตียงสา บังแสงน้ำ ทิพย์ดุริยางค์ เป็นต้น นอกจากนี้ยังเป็นนักเขียนเรื่องสำหรับเด็ก และเป็นเจ้าของสำนักพิมพ์ชมรมเด็ก และสุวิริยาสาน "โบตัน" ได้รับยกย่องเป็นศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ พ.ศ. 2542

(95)

เรือกับร้ว

ผู้เขียน เทพศิริ สุขโสภา

ผู้วาดรูปประกอบ เทพศิริ สุขโสภา และวัลลภ แม่นยำ

ผู้แปลเป็นภาษาอังกฤษ นพพร สุวรรณพานิช

ผู้จัดพิมพ์ คณะกรรมการดำเนินงานฉลอง 100 ปี ชาตกาล นายปรีดี พนมยงค์ รัฐบุรุษ

อาวโส 2543

หนังสือเล่มนี้เป็นนิทานภาพ เล่าเรื่องราวชีวิตของนายปรีดี พนมยงค์ รัฐบุรุษอาวโส ในลักษณะอัตชีวประวัติ แต่เป็นอัตชีวประวัติที่แปรความในรูปหนังสืออ่านสำหรับเด็ก ขณะเดียวกันสำหรับผู้อ่านที่เป็นผู้ใหญ่ หนังสือเล่มนี้ก็จัดว่าเป็นนิทานเชิงสัญลักษณ์ เพราะผู้อ่านต้องตีความหมายจึงจะเข้าใจเรื่องได้

เรือกับร้วเริ่มเรื่องเช่นนิทานเด็กโดยทั่วไปด้วยประโยคที่จดจำกันได้ดีว่า “กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว.....” จากนั้นก็เล่าถึงความฝันของเด็ก ๆ ที่สมมติเรื่องราวต่าง ๆ ด้วยจินตนาการของตนเอง สร้างน้ำ ฟ้า แผ่นดิน ภูเขา แล้วขีดเส้นแบ่งเขตแดนกัน ในอาณาจักรนี้มีราชพฤกษ์เป็นร่มไม้ใหญ่ ผู้คนจำนวนหนึ่งเข้ามาพึ่งพิงได้ร่มไม้ แต่บนแผ่นดินเดียวกันยังอีกจำนวนมากอยู่นอกร่มเงา ทำไร่ทำนา ผจญทุกข์ภัยตามธรรมชาติ “ฝนแล้งนาไร้รวง ฝนล้นนาล่ม” แต่คนเหล่านี้ก็ปลูกข้าวเลี้ยงคนทั้งแผ่นดิน เด็กน้อยผู้หนึ่งสังเกตสิ่งเหล่านี้ด้วยความสนใจ และเห็นว่าไม่ว่าทุกข์สุข หนาวร้อน เช่นไร ดวงอาทิตย์เป็นสิ่งเดียวที่ช่วยขจัดความมืดมนอย่างเที่ยงตรงมั่นคง เด็กน้อยจึงตามดวงตะวันไปทางทิศตะวันตกและได้นำเมล็ดพันธุ์ศิริวิไลย์กลับมาปลูกลงบนแผ่นดิน และชี้แจงให้รู้ว่านับจากนี้ ทุกคนบนแผ่นดินไม่ว่าอยู่กลางแดดหรือในร่มไม้ล้วนมีสิทธิเสมอกัน จึงช่วยกันหว่านโปรยเมล็ดพันธุ์นี้ให้เป็นร้วแล้วดูแลรักษาไว้ หลังจากช่วยกันปลูกแล้ว คนในพวกร่มเงาเห็นว่าเมล็ดที่ปลูกไม่มีประโยชน์อันใด จึงขับไล่เด็กน้อยลอยเรือไปจากแผ่นดิน หลังเด็กน้อยจากไปพวกร่มเงาหาทางมาขูดเมล็ดพันธุ์ทิ้ง แต่เมล็ดก็ส่องแสงส่งประกาย เด็กน้อยกลับมาช่วยรดน้ำพรุนดิน หวังให้แตกใบขยายพันธุ์ แต่พวกร่มเงาก็กินทำลายจนต้องต่อสู้กัน เด็กน้อยถูกจับลงเรือลอยแพปล่อยเกาะ แต่ร้วที่ปลูกไว้ก็เจริญงอกงาม

วันหนึ่ง เกิดสงครามในทิศตะวันตก คนในแผ่นดินแตกความคิดเป็นสองฝ่าย ฝ่ายมีอำนาจตกลงใจร่วมสู้ สงครามเกิดขึ้นทั่วแผ่นดิน สงครามระหว่างคนนอกแผ่นดิน กลายเป็นสงครามของคนในแผ่นดินไปด้วย พวกเพื่อนของเด็กน้อยเข้าข้างฝ่ายหนึ่ง แอบซุ่มโจมตีต่อสู้ เด็กน้อยหาทางพิทักษ์ดินราชพฤกษ์และร้วไว้ แต่ในที่สุดเกิดแสงวาบเป็นดอกเห็ด ผู้คนนับแสน

ล้มตาย สันติภาพคืนกลับมา พวกชนะทางยึดเมือง ว่าเป็นฝ่ายแพ้ เด็กน้อยออกมาต่อสู้อีก หลังสงคราม ชั่ววาทกมากแพง เดือดร้อนไปทั่ว เคาระนี้ข้ากรรมชัตตันราชพฤกษ์โค่น เด็กน้อยรีบปลูกต้นไม้ แต่ก็ถูกรุม ถูกเรือ ถูกไล่ล่า จนต้องลี้ภัยออกทะเลเล็กไม่มีวันได้กลับคืนมาอีกเลย

หลังสงคราม ผู้คนยังเก็บเมล็ดพันธุ์รักษาไว้บนพานให้เห็นประจักษ์ บ้านเมืองเจริญขึ้น คนรุ่นหลังต่อมาบางทีก็ไม่เข้าใจความหมายของเมล็ดพันธุ์ในพาน ครั้งหนึ่งมีเด็กชนแอบไปเปิดพาน พบสมุดพับโบราณจดจารเรียงร้อยเรื่องราวของเมล็ดพันธุ์ จึงนำมาเผยแพร่ให้รับรู้กันแพร่หลายต่อ ๆ ไป โดยมีใครคนหนึ่งที่อยู่ไกลแสนไกล ฝ้ามองและยิ้มให้ตลอดไป

จะเห็นได้ว่าเนื้อเรื่องที่กล่าวข้างต้น สำหรับเด็กแล้วเป็นนิทานอ่านสนุกเรื่องหนึ่งเท่านั้น เพราะไม่มีชื่อนายปรีดี พนมยงค์ปรากฏอยู่ในเรื่องแม้แต่น้อย แต่วาระการตีพิมพ์ทำให้เข้าใจได้ว่านิทานเรื่องนี้มีเจตนานำเรื่องราวของนายปรีดี พนมยงค์ มาถ่ายทอดให้เยาวชนคนรุ่นใหม่รับรู้ นัยที่แฝงอยู่ในเรื่องอาจจะเข้าใจยาก แต่หากอ่านปฏิทินชีวิตนายปรีดี พนมยงค์ ที่พิมพ์อยู่ด้านหลังช่วย จะเข้าใจเหตุการณ์ ลำดับขั้นตอนของเหตุการณ์ และสัญลักษณ์ในเรื่อง เช่น เมล็ดพันธุ์วิไลย์ ร้ว ราชพฤกษ์ ดอกเห็ด เด็กชน ฯลฯ ได้ดีว่ามีความหมายอย่างไร การเล่าเรื่องเชิงสัญลักษณ์แบบนี้ต้องอ่านตีความ แต่ภาพประกอบจะช่วยให้เข้าใจเรื่องราวได้ดีขึ้น เพราะภาพสงคราม การโดดร่ม ระเบิดปรมาณูรูปดอกเห็ด อนุสาวรีย์ประชาธิปไตย พานรัฐธรรมนูญ สื่ออย่างกระจ่างชัดว่านิทานเรื่องนี้ไม่ใช่สำหรับเด็กเล็ก แต่เป็นนิทานการเมืองสำหรับเด็กวัยรุ่นไปจนถึงผู้ใหญ่ทีเดียว

การเขียนเรื่องเกี่ยวกับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์การเมืองมีจุดอ่อนพึงระวัง คือการแสดงทัศนคติของผู้แต่ง เห็นได้ว่าเทพศิริ สุขโสภา พยายามวางตัวเป็นกลางให้มากที่สุดในการถ่ายทอดความขัดแย้งทางอุดมการณ์ของคนไทยด้วยกัน ในช่วงเวลาหนึ่งในประวัติศาสตร์ สิ่งที่เทพศิริพยายามทำอย่างยั้งยวดคือให้นิทานบอกเล่าบทบาทของนายปรีดี พนมยงค์ที่มีคุณูปการต่อประเทศชาติอย่างยั้งยวด นั่นคือวางรากฐานประชาธิปไตยไว้ให้ชาติไทย แม้จะถูกบ่อนเซาะทำลายหลายครั้งหลายหน แต่คนรุ่นหลังก็ยังพยายามรักษาเอาไว้ด้วยชีวิต เพื่อให้เป็น "ร้ว" ปกป้องมิให้ใครล่วงละเมิดสิทธิ เสรีภาพ ของประชาชนคนไทย

การนำเรื่องราวของบุคคลผู้สร้างคุณประโยชน์อย่างยิ่งแก่ชาติบ้านเมืองมาถ่ายทอดให้คนรุ่นหลังได้รับรู้ในรูปของนิทานภาพเช่นนี้ นับว่าเป็นความคิดสร้างสรรค์ที่เลือกรูปแบบการเขียนที่เหมาะสมแก่ความสนใจของเด็ก พ่อแม่อาจให้เด็กเล็กดูรูปไปพร้อมกับเล่าเรื่องนิทานเรื่องเด็กที่พยายามนำของวิเศษมามอบให้แก่แผ่นดิน ส่วนเด็กโต พ่อแม่อาจจะอธิบายสัญลักษณ์ต่าง ๆ ให้เข้าใจว่าเป็นเรื่องราวอดีตชีวิตประวัติของบุคคลสำคัญของชาติ ส่วนเด็กวัยรุ่น พ่อแม่อาจจะปล่อยให้ตนเอง โดยชี้แนะว่าควรอ่านประกอบไปกับปฏิทินชีวิตท้ายเล่มจะเข้าใจได้ดียิ่งขึ้น

นอกจากนี้ความหมายลึกซึ้งที่แฝงอยู่ในเนื้อเรื่อง และภาพวาดที่มีเส้นสีหนักเบาอ่อนแก่ ที่ช่วยสร้างบรรยากาศและอารมณ์แล้ว ความสามารถด้านวรรณศิลป์ยังเป็นความโดดเด่นที่เห็นได้ชัดเจน การใช้ถ้อยคำที่สัมผัสคล้องจอง คำที่สร้างภาพ มองเห็นแสงสี ได้ยินเสียง และมีรสสัมผัสอารมณ์ปรากฏให้เห็นอยู่ตลอดทั้งเล่ม สมุดบันทึกนิทานเล่มนี้จึงยังประโยชน์หลายอย่างเป็นทั้งสมุดบันทึกประจำวันที่สวยงาม ยังมีนิทานภาพให้อ่านสนุกและมีสาระข้อคิด และเป็น การสร้างสำนึกทางประวัติศาสตร์อีกด้วย นอกจากนี้ยังอ่านได้ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เพราะพิมพ์ไว้ทั้งสองภาษา

รีนฤทัย สัจจพันธุ์

ประวัติผู้เขียน

เทพศิริ สุขโสภา เป็นจิตรกร นักเขียน นักเล่านิทาน มีผลงานวรรณกรรมสำหรับเด็กและเยาวชนหลายเล่ม ที่สำคัญได้แก่ บิงหญาป่าใหญ่ ซึ่งได้รับคัดเลือกเป็น 1 ใน 100 ของหนังสือที่เด็กและเยาวชนควรอ่าน

(96)

เรื่องเล่าจากดาวดวงหนึ่ง

ผู้เขียน พิชณ สุภ

ผู้วาดภาพประกอบ ด.ญ. พัดชา สุภนิมิตร

ผู้พิมพ์ สำนักพิมพ์เยาวชน พิมพ์ครั้งแรก พ.ศ. 2531

เรื่องเล่าบนดาวดวงหนึ่งนำเสนอความคิดเรื่องความขัดแย้ง ความไม่เข้าใจ ความละโมภโลภมาก และความโง่เขลาของผู้คน ซึ่งลงเอยด้วยการใช้ความรุนแรงในการแก้ไขปัญห ทำให้เกิดสงครามทำลายล้างกันอย่างรุนแรง เรื่องราวเหล่านี้ไม่ใช่สิ่งใหม่ หากแต่เกิดซ้ำแล้วซ้ำอีกไม่รู้สิ้นสุด ตราบใดที่มนุษย์ยังวนเวียนติดยึดอยู่ในตัวตนและอวิชชาของตนเอง

พิชณ สุภ และ ด.ญ. พัดชา สุภนิมิตร ศิลปินสองพ่อลูก ร่วมกันสร้างสรรค์วรรณกรรมเรื่อง เรื่องเล่าจากดาวดวงหนึ่ง โดยพ่อเป็นผู้เล่าเรื่อง ลูกสาวเป็นผู้เขียนภาพประกอบ เรื่องและภาพจึงสอดคล้องประสานเป็นหนึ่งเดียว เรื่องนี้เริ่มต้นแบบนิทาน เขียนด้วยลายมือไ้ของเด็กว่า "กาลครั้งหนึ่ง นานมาแล้ว มีดาวดวงน้อยๆ ดวงหนึ่ง โดดเดี่ยวอยู่ท่ามกลางดวงดาวนับล้านดวง..." ประโยคคั่นหน้เตรียมกายเตรียมใจผู้อ่านซึ่งเป็นเด็กให้เดินทางท่องสู่โลกจินตนาการ นับเป็นกลวิธีเปิดเรื่องที่นำขนบของนิทานมาใช้อย่างแยบยล

เรื่องราวนี้เกิดขึ้นบนโลกแห่งหนึ่ง เด็กน้อยถูกทอดทิ้งให้อยู่บนโลกตามลำพัง พร้อมกับคำสอนของพ่อก่อนตายจากไปว่า "เจ้าจงเพาะปลูกต้นข้าวให้งอกงาม รดน้ำพรวนดินอย่างสม่ำเสมอ และรู้จักแบ่งปันผลผลิตให้แก่เพื่อนของเจ้า" พ่อยังบอกอีกว่าจะมีเด็กชายอีกคนหนึ่ง จะมาอยู่ที่ซีกโลกอีกด้านหนึ่ง ทั้งสองจะพูดจาคนละภาษา จึงต้องพยายามเข้าใจกัน มีความรัก ความเมตตา เพื่อให้โลกมีสันติ พร้อมกับคำสอนอันเป็นพินัยกรรมล้ำค่า พ่อยื่นถุงผ้าให้ถุงหนึ่ง และบอกเป็นปริศนาว่า "ทรัพย์นั้นอยู่ใต้โลก" หลังฝังศพพ่อ เด็กชายครุ่นคิดถึงสิ่งที่ควรต้องทำ ดังนั้น แทนปล่อยเวลาให้สูญไปโดยไร้ประโยชน์ เขาเริ่มสำรวจโลกของเขาเองก่อน เด็กชายพบว่าซีกโลกด้านหนึ่งมีต้นไม้ ลำธาร เนินดิน เนินทราย ส่วนซีกโลกอีกด้านหนึ่งมีแต่ที่โล่ง พื้นดินแข็งกระด้าง ฝุ่นทราย และความอบอ้าว แต่บนเนินทรายแห่งหนึ่งมีโตะเก่าอืดหนึ่งวางไว้ บนโตะมีแฟ้มกระดาศ ขวดหมึก ปากกา เด็กน้อยจึงนั่งลงที่โตะ แต่ละคืนเด็กน้อยนั่งมองดวงดาวบนท้องฟ้า ดาวแต่ละดวงมีสิ่งต่าง ๆ กัน เด็กชายบันทึกเรื่องราวของแผ่นดิน ผืนฟ้า สายน้ำ และความทรงจำลงบนแผ่นกระดาศเป็นประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ และบทกวี

เมื่อเด็กชายนึกถึงถุงผ้าที่พ่อให้ก่อนตายขึ้นมาได้ เขารีบกลับไปหาถุงผ้า นั้น พบว่าในถุงมีเมล็ดข้าวเปลือกอยู่เต็ม เด็กชายตั้งใจที่พบจุดหมายที่จะสร้างโลกให้มีคุณค่า เขาแบ่งข้าวเปลือกเป็น 3 ส่วน ส่วนแรกไว้ปลูก ส่วนที่สองเก็บไว้กิน ส่วนที่สามเก็บไว้เผื่อฉุกเฉิน เด็กชายปลูก

ข้าวแล้วรอดูต้นข้าวงอกพ้นพื้นดิน หลายวันผ่านไปต้นข้าวก็ยังไม่งอก เด็กชายจึงกลับไปเปิดดู บันทึกลงและพบคำว่า "รดน้ำพรวนดิน" เด็กชายจึงนำข้าวส่วนที่เก็บไว้เผื่อฉุกเฉินมาปลูกใหม่ พร้อมทั้งรดน้ำดูแลอย่างเอาใจใส่ ในที่สุดต้นข้าวก็งอกงาม เติบโตจนออกรวง เด็กชายจึงขยาย การปลูกข้าวไปทั่วซีกโลกด้านอุดมสมบูรณ์

เด็กชายสำรวจซีกโลกด้านแห้งแล้งอีกครั้ง และตั้งใจว่าเขาจะทำให้ซีกโลกด้านนี้เขียวชอุ่มเช่นซีกโลกอีกด้าน เขาวางแผนขนดินจากซีกโลกด้านสมบูรณ์มาปนกับทรายในซีกโลกด้านแห้งแล้ง และขนทรายจากซีกโลกด้านหนึ่งกลับไปปนกับดินในซีกโลกอีกด้านหนึ่ง เพื่อให้ดินอุดมทั่วกันทั้งโลก สามารถปลูกข้าวได้

เด็กชายพบเด็กชายอีกคนหนึ่งที่ได้ะเก้ออับบนเนินทราย ทั้งสองตกลงเป็นพี่น้องกัน เด็กชายคนแรกเป็นพี่ เด็กชายผู้มาทีหลังเป็นน้อง เด็กชายคนน้องต้องการเดินทางไปยังดาวดวงอื่น เพราะเขาต้องการมีโลกของตัวเอง แต่เด็กชายผู้พี่ชักชวนให้น้องช่วยกันสร้างโลกให้อุดมสมบูรณ์ ให้เป็นโลกของทั้งสองคน ทั้งสองช่วยกันเก็บเกี่ยวข้าว แล้วช่วยกันขยายพื้นที่นาข้าว ไปยังซีกโลกทะเลทราย โดยขนดินอุดมไปปนกับทรายที่แห้งแล้ง จนในที่สุดแผ่นดินก็เขียวชอุ่มไปทั่วด้วยทุ่งข้าวที่งอกงามอย่างอุดมสมบูรณ์

เด็กน้อยสองคนเริ่มมีความคิดแตกแยกกันเรื่องการสร้างยังเก็บข้าว คนพี่ต้องการให้มียังแห่งเดียว คนน้องต้องการแบ่งข้าวคนละยัง เมื่อคนพี่ยืนยันสร้างยังข้าวแห่งเดียวเพื่อดูแลผลประโยชน์ร่วมกัน คนน้องขัดใจ หนีหายไปอยู่ซีกโลกด้านแห้งแล้ง เด็กชายคนพี่ไม่อยากให้คนน้องโกรธจึงตกลงยินยอมสร้างยัง 2 แห่ง แบ่งกันดูแลโดยเด็ดขาดตามความประสงค์ และยอมเขียนหนังสือสัญญาให้คนน้องถือไว้ หลังจากนั้น คนน้องก็ใช้จดหมายเขียนเรียกร้องผลประโยชน์ ตั้งข้อแม้หรือมีข้อเสนอเรื่องต่าง ๆ ตลอดเวลา ทั้งสองเริ่มสื่อสารกันคนละวิธี ฝ่ายพี่ใช้ภาษาพูด ฝ่ายน้องใช้ภาษาเขียน ความขัดแย้งเพิ่มพูนขึ้นเป็นลำดับ ส่งผลต่อผลผลิต การทำงาน และด้านจิตใจ ในที่สุดคนน้องก็รวบรวมคนแบ่งอาณาเขต พร้อมทั้งติดประกาศยื่นข้อเสนอสื่อ 4 ข้อ มีใจความว่า ต้องการเปลี่ยนแปลงขนบประเพณีดั้งเดิม (การเคารพศพพ่อกับและ ความสัมพันธ์แบบพี่น้อง) ไปสู่การมีอิสรภาพ เสรีภาพ และอำนาจในการตัดสินใจ รวมทั้งการแบ่งปันผลประโยชน์

เด็กชายผู้พี่ปวดร้าวด้วยความทุกข์ใจ ในที่สุดเขาเสนอว่ายินดีมอบผลผลิตและอำนาจในการดำเนินงานทุกสิ่งทุกอย่างแก่เด็กชายผู้น้อง เพื่อให้โลกเป็นหนึ่งเดียว เหมือนดังคำที่พ่อบอกไว้ว่า "เขาก็ต้องการให้โลกเป็นหนึ่งเหมือนที่เจ้าต้องการ เขาจะพูดสำเนียงที่เจ้าไม่เข้าใจ เจ้าต้องพยายามเข้าใจเขาเพื่อให้ดาวดวงนี้มีสันติ จงเพาะปลูกความรักให้เติบโตดังเช่นต้นข้าว จงสร้างเมตตาให้เหมือนเจ้ารดน้ำ และจงอุทิศทุกอย่างให้เขาด้วยใจเหมือนเจ้าพรวนดิน" แต่เด็กชายคนน้องซึ่งเต็มไปด้วยความหวาดระแวงกลับยื่นข้อเสนอสื่อให้เด็กชายผู้พี่อพยพออกจากโลก ไป

อยู่ที่ดาวดวงอื่น เด็กชายผู้รู้สึกสิ้นหวังที่จะสร้างโลกให้มีสันติสุข หลังจากนอนชมด้วยความระทมทุกข์อยู่หลายวัน เขาออกสำรวจซีกโลกของเขา และพบเหตุการณ์ที่ทำให้ตระหนกตกใจอย่างยิ่ง นั่นคือ ต้นลำธารถูกกันเส้นทางให้น้ำไหลไปสู่ด้านทะเลทราย ทำให้น้ำแห้ง ต้นข้าวตายหมด ผืนดินบนซีกโลกของเขากำลังกลายเป็นทะเลทราย เด็กชายจึงท้อแท้หมดหวัง ณ หลุมศพของพ่อ เขารำลึกได้ถึงคำพ่อว่า “ทรัพย์สินนั้นอยู่ได้โลก” เขาจึงตั้งหน้าตั้งตาพลิกฟื้นผืนดินอีกครั้ง เขาขุดพบทองแท่งสุกปลั่ง จึงคิดว่าทรัพย์สินล้ำค่านี้จะช่วยลบล้างความร้าวฉานและสมานไมตรีให้เขาและน้องชายได้อีกครั้ง เขานำทองไปให้เด็กชายผู้น้อง แต่ความหวังที่จะกลับมาเป็นพี่น้องรักใคร่ให้ความร่วมมือกันเหมือนเดิมไม่สำเร็จ เขากลับไปด้วยความโกรธและเสียใจ พร้อมรับคำท้าของน้องชายในการแข่งขันขุดทองจากซีกโลกของตน ทั้ง ๆ ที่ไม่เข้าใจว่าจะแข่งขันกันไปเพื่อประโยชน์อะไร เด็กชายทั้งสองคนต่างขุดทะเลาะลงผืนดินในซีกโลกของตน ลึกลงไป ลงไป ทุกที จนในที่สุดโลกปริแตกเป็นสองซีก ลอยแยกจากกันไปคนละสุดขอบฟ้า

เด็กชายรีบกระโดดคว้าดวงดาวที่ลอยมาใกล้ที่สุด แต่แล้วเขาต้องเข่าอ่อนจนต้องทรุดตัวลงนั่งเมื่อพบว่าดาวดวงใหม่ของเขาก็มีทุกสิ่งทุกอย่างคล้ายกับโลกที่เขาและเด็กชายผู้น้องเพิ่งทำลายแตกแยกไปไม่นานมานี้

เรื่องเล่าจากดาวดวงหนึ่ง เป็นนิทานอุปมาเปรียบเทียบกับความเป็นไปของโลกและชีวิตมนุษย์ ยามมีมนุษย์เพียงคนเดียว ความขัดแย้งยังไม่เกิดขึ้น การแย่งชิงผลประโยชน์ยังไม่มี เพราะมีความคิดเดียว แต่เมื่อมีมากกว่าหนึ่งคน ความแตกต่างทางความคิดก็เกิดขึ้น ความยึดมั่นในความคิดของตนเอง และความเห็นแก่ตัว ทำให้มนุษย์กอบโกย กีดกัน จับจอง แย่งชิง ทรัพยากรธรรมชาติ ผลผลิต และผลประโยชน์ให้ตกเป็นของตนเองเพียงผู้เดียว ดังนั้น เมื่อมีการจกฉวยแย่งชิงผลประโยชน์ ความขัดแย้งก็เกิดขึ้น และลุกลามจนก่อความพินาศแก่โลก ผู้เขียนชี้ให้เห็นว่าความเห็นแก่ตัว และไม่รู้จักแบ่งปัน เป็นอันตรายที่สุด และในขณะเดียวกันเป็นโทษสมบัติของมนุษย์อันแก้ไขได้ยาก ดังนั้น แทนที่มนุษย์จะร่วมมือกันดูแลรักษาโลกให้มีสันติภาพและสันติสุข มนุษย์กลับเป็นผู้ทำลายโลกของตนเองซ้ำแล้วซ้ำอีกอย่างไม่รู้คุณค่า

ผู้เขียนสร้างเด็กชาย 2 คน เป็นตัวละครที่มีอุปนิสัยใจคอและทัศนคติแตกต่างกัน คนที่เป็นคนดี มีคุณธรรม ยึดมั่นในคำสอนของบรรพบุรุษ และมีความละเอียดอ่อนทางจิตใจ ดังที่ผู้เขียนให้เขาใช้ภาษาเพื่อบันทึกความทรงจำและเขียนบทกวี เขาจึงเศร้าโศกและปวดร้าวทุกครั้ง que เด็กชายคนน้องไม่เข้าใจอุดมการณ์ความคิดและความปรารถนาดีของเขาที่ต้องการให้ทั้งสองร่วมกันดูแลโลกอย่างสันติ ส่วนเด็กชายผู้น้องมีจิตใจยาบกระด้าง เก็บกดจากความยากไร้ จึงปรารถนาจะกอบโกยทุกอย่างให้เป็นของตนแต่ผู้เดียว โลกของเด็กชายผู้น้องจึงต้องมีรั้วกัน มีกติกากันเป็นที่รับรู้ร่วมกัน และมีพันธะสัญญาที่เป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อเป็นเครื่องยืนยันแทนคำพูด และเป็นโลกที่เด็กชายกุมอำนาจแต่ผู้เดียว ความสัมพันธ์แบบเครือญาติ หรือชนบ

ประเพณีเดิมไม่ใช่สิ่งสำคัญแต่ประการใด ผู้อ่านจะเห็นชัดว่า ผู้เขียนใช้เรื่องราวและตัวละคร เหล่านี้เป็นสื่อสัญลักษณ์และอุปมาอุปไมยเปรียบเทียบความขัดแย้งแตกต่างทางความคิดของ มนุษย์ที่มีต่อโลก เราอาจตีความว่าความคิดของเด็กชายผู้ที่เป็นแบบจิตนิยม ขณะที่เด็กชายผู้น้องเป็นแบบวัตถุนิยม หรืออาจตีความว่าเด็กชายผู้ที่มีความคิดแบบประชาธิปไตย ขณะที่เด็กชายผู้น้องมีความคิดแบบเผด็จการ หรืออาจตีความว่าเด็กชายผู้พิจารณาสร้างโลกให้เป็น สังคมเกษตรกรรม ในขณะที่คนน้องมีความคิดแบบทุนนิยม หรือแค่จะตีความหมายว่าเด็กชาย คนพี่เป็นตัวแทนของฝ่ายธรรมะ ในขณะที่เด็กชายคนน้องเป็นตัวแทนของฝ่ายอธรรม ก็อาจเป็นไปได้ทั้งสิ้น เพราะเรื่องเล่าจากดาวดวงหนึ่งซ่อนเงื่อนนัยความหมายไว้มากมาย และไม่ว่าจะเป็นจะต้องมีความหมายอย่างใดอย่างหนึ่งเพียงอย่างเดียว

ผู้เขียนไม่ได้สรุปว่าฝ่ายธรรมย่อมชนะอธรรม หรือฝ่ายสังคมเกษตรชนะทุนนิยม แต่กลับชี้ให้เราเห็นว่าหากมีความขัดแย้งจนไม่อาจประนีประนอมกันได้ ทุกฝ่ายย่อมมีส่วนเป็นผู้ทำลายโลกให้พินาศได้ทั้งสิ้น นวนิยายสำหรับเยาวชนเรื่องนี้อาจจะไม่ได้สร้างสุนทรียรสแห่งความบันเทิงมากนัก อาจจะทำให้ผู้อ่านรู้สึกตระหนกตกใจ หดหู่ใจเสียด้วยซ้ำ แต่ภาพแห่งความพินาศของโลก และการชี้ให้เห็นว่าหายนะนี้อาจเกิดขึ้นซ้ำแล้วซ้ำอีก น่าจะเป็นการสะกิดให้คิดเตือนให้ระวัง และกระตุ้นให้กระตือรือร้นหาทางแก้ไข แม้ผู้เขียนจะบอกว่าเป็นเรื่องเล่าจากดาวดวงอื่น แต่เรื่องเล่านี้มิใช่เรื่องเพ้อพอกอย่างนิทาน หรือเรื่องไกลตัวเหมือนดวงดาวบนท้องฟ้าที่ห่างไกล แต่อาจจะเป็นเรื่องราวที่เกิดขึ้นแล้วบนดาวโลกของเราเอง

รีโนทัย สัจจพันธุ์

ประวัติผู้เขียน

พิษณุ สุข เป็นนามปากกาของ พิษณุ สุขนิมิตร รองศาสตราจารย์ประจำคณะ จิตกรรมและประติมากรรม มหาวิทยาลัยศิลปากร นอกจากเป็นอาจารย์สอนศิลปะ ยังเป็น นักเขียนนวนิยาย เรื่องสั้น สารคดี และได้รับรางวัลไม่น้อยจากผลงานเขียน งานเขียนเด่น ๆ ได้แก่ นิพพานศตวรรษที่ 20 กลิ่นสีและทิแประ วาดไว้ในเมียนมาร์ บ้านสีขาว เป็นต้น

ส่วน ด.ญ. พัดชา สุขนิมิตร ผู้เขียนภาพประกอบเป็นบุตรสาว รู้จักศิลปะตั้งแต่ยังไม่ เริ่มหัดพูด เคยรับรางวัลชนะเลิศการประกวดภาพเขียนเด็กวันคริสต์มาส และได้รับรางวัลที่ 1 จากการประกวดวาดภาพหนังสือเด็กของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวง ศึกษาธิการ มีผลงานเขียนภาพประกอบครั้งแรกที่นิตยสาร เทรนด์ เมิน มีผลงานร่วมกับคุณ พ่อใน นวนิยายหมา ๆ ในนิตยสาร แพรว และเรื่องบ้านสีขาว ก่อนจะสร้างผลงานร่วมกันกับ คุณพ่อในเรื่องเล่าจากดาวดวงหนึ่ง

(97)

ลำเนาป่า

ผู้เขียน ศิริมอร อุณหภูป

ผู้พิมพ์ เจริญวิทย์การพิมพ์, 2527

ชดกับลำเนา สองหนุ่มสาว พบกันด้วยชะตาชีวิตชักนำที่ดอยสามหมื่น จังหวัดเชียงใหม่ ในวันคืนอันหนาวเหน็บ ซึ่งเชื้อที่ความรักใคร่จะบังเกิดขึ้นในใจของเขาทั้งสอง ลำเนาเป็นหญิงสาวสวย อารมณ์ละเมียดละไม ผู้ซึ่งเบื่อหน่ายและสิ้นศรัทธาต่อสังคมเมืองกรุง จึงบ้ายหน้าสู่ป่าเขา ทำงานอยู่กับโครงการเกษตรบนดอยสูง ส่วนชด เป็นชายหนุ่มจากเมืองกรุง ใช้เวลาว่างหลบความวุ่นวายของเมืองหลวง มายังดอยสูงแห่งนี้ พร้อมกับผองเพื่อนของเขา

ความใกล้ชิด ความต้องใจลงในความรู้สึก ทำให้ความรักก่อขึ้นในใจของเขาทั้งสอง เมื่อชดกลับไปแล้ว และลำเนายังคงอยู่บนดอยสูง เขาทั้งสองก่อสานสิ่งที่เขาเรียกว่าความรักขึ้น และในที่สุด ก็นำสองหนุ่มสาวมาสู่คำถามที่สำคัญ คือ ความรักของเขาจะดำเนินไปในรูปแบบใด

ชดเรียกหาความมั่นคงและความอบอุ่นของชีวิตคู่ ขณะที่ลำเนาสาวน้อยผูกพันกับงานและผืนป่า หลอนไม่สนใจที่จะใช้ชีวิตคู่ในเมืองกรุง แม้หลอนจะรักเขาเปี่ยมล้นใจก็ตาม

บทสนทนาระหว่างชดกับลำเนา ไม่ว่าจะบนท้องถนนจอแจกลางกรุง บนชายหาดสวยสะอาด ในห้องนอนที่มีเพียงเขาสองคน ล้วนแต่สะท้อนถึงจิตวิญญาณของลำเนา ที่แสวงหาเหตุผลและวิถีทางที่มนุษย์จะมีชีวิตอยู่อย่างเหมาะสม หรืออย่างดี มากกว่าที่จะทำไปเพียงเพราะทุกสิ่งในสังคมได้เป็นมาแล้วในแบบนี้

ลำเนาเป็นฝ่ายสะท้อนสำนึกของผู้คนที่ไม่มีศรัทธาต่อรูปแบบ ระเบียบกฎเกณฑ์ของสังคมที่ไร้พื้นฐานของเนื้อหาที่ควรจะยึดไว้ เธอแสดงความผูกพันอย่างเต็มที่และลึกซึ้ง กับดอยสามหมื่นที่เธอใช้ชีวิตอยู่ ฝ่ายชด แม้เขาจะไม่ได้แย้งอะไรต่อเธออย่างจริงจัง แต่เขาไม่ได้รู้สึกที่ต้องดิ้นรนต่อรูปแบบ กฎเกณฑ์ ที่ลำเนาว่าอยู่ยากนั้น แม้ชดจะเป็นคนดี แต่เขาเป็นคนดีในแบบที่ไม่รู้สึกรว่าต้องดิ้นรนแสวงหาความหมายหรือเสรีภาพ อย่างที่ลำเนาเป็น เขาเพียงแต่ต้องการคนที่เขารัก ต้องการมีครอบครัว ซึ่งเขาก็กังมองไม่เห็นว่ สัมพันธรักระหว่างเขากับลำเนาจะดำเนินไปได้อย่างไร บนความรักที่เพียงแต่สองสามเดือนก็มาพบกันครั้งหนึ่งอย่างที่ลำเนาทำอยู่

ลำเนา กับชดกำลังเผชิญหน้ากับรอยต่อของสังคม ที่เปลี่ยนแปลงสถาบันสังคม ประเพณี และพิธีกรรม อย่างเช่นการแต่งงานไม่ใช่หลักประกันเสมอไป ว่าชีวิตจะดำเนินไปในทางที่ดี มีความแตกแยก ความสูญเสียมากมายเป็นกรณีตัวอย่างชัดเจน ที่ทำให้หนุ่มสาวสิ้นศรัทธาต่อชีวิตในเมืองใหญ่ ประเพณี และต่อสถาบันอันศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย ลำเนาแสดงทัศนะของเธอโดยชัดเจนว่า ขอเพียงแต่รักและผูกพันกัน รูปแบบอะไรอื่นก็ไม่จำเป็นเลย

แต่ข้อเสนอลำเนาถูกต้องชัดเจนหรือเปล่า ผู้แต่งคู่มือเจตนาจะชี้ให้เห็นว่า ลำเนาเป็นตัวเอกของเรื่องที่วิเคราะห์ชีวิตและสังคม รวมทั้งตัดสินใจชีวิตของเธอได้ดี โดยไม่ต้องอาศัยรูปแบบความเชื่อโบราณที่สืบทอดกันมา ในขณะที่ชัดเจนเรื่องสิ่งเก่าๆ ตามแบบแผนเดิม แต่แท้ที่จริงกล่าวอย่างยุติธรรม ลำเนาเองก็หาได้ชัดเจนต่อความหมายของรูปแบบความสัมพันธ์อย่างใหม่ที่เรียกว่าความรักระหว่างเธอกับชดไม่ ถ้าไม่พูดเรื่องแบบแผน รูปแบบ ประเพณี หรือพิธีกรรม ลำเนา กับชดก็ต้องเผชิญคำถามอยู่ดี เช่นว่า ความรักหรือชีวิตคู่ เป็นชีวิตใหม่ของคนสองคนที่จะมาเย็นเคียงคู่กัน หรือว่า ความรักจะหมายถึงเพียงความผูกพันทางจิตใจ และมีสัมพันธ์ทางเพศกันเป็นครั้งคราวเท่านั้น ลำเนาต้องการอะไรจากชดหรือ ชีวิตของเธอลงตัวดีแล้วที่ดอยสามหมื่น เธอพบกับความหมายของชีวิตที่นั่น ชดดูเหมือนเป็นเพียงช่วยตกแต่งความเหงาทางอารมณ์ตามธรรมชาติของเธอให้สมบูรณ์ขึ้น ที่จริงแล้ว ชีวิตทั้งชีวิตของเธอไม่ได้ผูกพันอะไรกับชดเลย ส่วนชดเล่าชดมีภาระงานของเขาแล้ว มีชีวิตด้านอื่นที่ดูเหมือนเขาก็ไม่มีคำถามเหมือนกัน แต่ชดต้องการชีวิตคู่ในความหมายของชีวิตใหม่ที่คนสองคนมาร่วมชีวิตกัน มาเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ลำเนา กับชดมักพูดถึงระยะทางที่ห่างไกลระหว่างเชียงใหม่กับกรุงเทพ และมักพูดถึงการแต่งงานในความหมายของพิธีกรรม แต่แท้จริงแล้ว เขาทั้งคู่มีคำถามสำคัญกว่านั้น นั่นก็คือ สิ่งที่เขาทั้งสองต้องการหรือการมาอยู่ร่วมกัน ก็ตอบคำถามไม่ได้ นั่นคือ ทั้งคู่มองชีวิตคู่หรือความหมายของการใช้ชีวิตใหม่ภายใต้เนื้อหาของสิ่งที่เรียกว่า "ความรัก" อย่างไร

บางทีลำเนาอาจไม่ได้ต้องการชีวิตคู่ หรือชีวิตใหม่ในความหมายใดเลย นอกจากสัมพันธ์ทางใจอันอบอุ่น และสัมพันธ์ทางเพศอันเหมาะสม ในขณะที่ชดต้องการชีวิตใหม่ที่คนสองคนมาร่วมหัวจมท้ายกัน ถูกแล้ว-ที่แท้ทั้งคู่ ชด-ลำเนา ไม่ได้ถามเรื่องพิธีแต่งงาน หรือเรื่องที่ใครจะยอมทำงานของใครไปอยู่กับอีกคนหนึ่งได้ แต่เขากำลังถามคำถามสำคัญว่า เขาทั้งคู่ต้องการความหมายอะไรจากการรักกันต่างหาก

หนังสือเล่มนี้จะสอดคล้องไปกันได้ดีกับค่านิยมของหนุ่มสาวสมัยใหม่ ที่ไม่สนใจรูปแบบ ประเพณี หรือวัฒนธรรม แต่มองให้ลึกลงไป หนุ่มสาวที่อ่านลำเนาป่าจะต้องคิดให้ดีๆ ลำเนา ปฏิเสธสังคมเมืองหลวง กฎเกณฑ์ และรูปแบบภายนอก เพราะเธอเห็นว่าจิตใจของคนเสื่อมลง และเธอเรียกร้องให้ยึดโยงอยู่กับจิตใจมากกว่ารูปแบบประเพณี ตรงกันข้ามกับคนหนุ่มสาวในปัจจุบัน ความอิสระเสรี ไม่ยึดโยงของพวกเขาไม่ใช่เพียงการปฏิเสธกฎเกณฑ์ ประเพณี วัฒนธรรม แต่พวกเขาปฏิเสธคุณค่าทางจิตใจทั้งหมดด้วย ดังนั้น แม้ลำเนาจะลุกขึ้นปฏิเสธระเบียบและกฎเกณฑ์ แต่หล่อนก็ไม่ใช่นางเอกของเด็กวัยรุ่นยุคดิจิทัลเป็นแน่

ศิโรตธ อุนทรูป ผู้แต่งลำเนาป่า เป็นลูกสาวของประมุข อุนทรูป นักเขียนชื่อดัง ภาษาเขียนของเธอสวยงามและประณีตเสมอต้นเสมอปลาย

พรพิไล เลิศวิชา

(98)

เวลาในขวดแก้ว

ผู้เขียน ประภัสสร เสวิกุล

พิมพ์ครั้งแรก (หนังสือฉบับกระเป๋) พ.ศ. 2528 พิมพ์ครั้งที่ 33 สำนักพิมพ์นิลุบล 2543

เวลาในขวดแก้ว เป็นนวนิยายเกี่ยวกับความรักความผูกพันระหว่างเพื่อนของนักเรียนมัธยมกลุ่มหนึ่ง และปัญหาครอบครัวในสังคมเมือง รวมทั้งสภาพสังคมที่ส่งผลกระทบต่อเส้นทางชีวิตวัยรุ่น ผู้เขียนสะท้อนให้เห็นอารมณ์ความรู้สึก ความคิดความฝัน และบุคลิกภาพ ของคนวัยนี้ได้อย่างมีอารมณ์ความรู้สึกร่วม เห็นภาพตัวละครมีชีวิตสมจริง และมีสาระที่สะท้อนทางอ้อมจากตัวละครเอง มากกว่าที่ผู้เขียนจะมุ่งสอน เหมือนนวนิยายที่ผู้ใหญ่หลายคนเขียนถึงวัยรุ่น

ผู้เขียนเล่าเรื่องโดยผ่านตัวละครเอกของเรื่อง คือ **นัต** หรือที่เพื่อนเรียกเขาว่าอ้วน เขาหววนคิดถึงอดีตที่ยังเป็นนักเรียนชั้นมัธยมที่เคยมีเพื่อน ๆ อย่าง **จ่อม ป้อม ชัย เอก** และหนึ่ง ซึ่งเป็นน้องสาวของเขา **นัต** มีพ่อที่ใช้ชีวิตไปในทางเร้นรมย์ และแม่ที่ยึดความคิดของตนเองเป็นใหญ่ จึงมักทะเลาะวิวาทกันอยู่เสมอ ในที่สุดพ่อกับแม่ต้องหย่าร้างกัน และทั้งสองต่างก็ไปมีคนรักใหม่ ซึ่งเขาก็เข้าใจและเห็นถึงความรักที่พ่อและแม่มียังมีให้เขาอยู่ แต่แล้วก็รู้สึกได้ถึงความอบอุ่นที่ครอบครัวเคยมีได้ขาดหายไป จนเขาสับสนและหาทางออกด้วยการหนีเรียน และแอบไปสูบกัญชากับเพื่อนในสวนยางฝั่งธนฯ ซึ่งปัญหาครอบครัวและการหาทางออกด้วยวิธีของเขาส่งผลให้การเรียนของเขาต่ำลง

นัต รักดนตรีและเสียงเพลง และใฝ่ฝันอยากเป็นจิตรกร แต่สอบเอ็นทรานซ์เข้ามหาวิทยาลัยศิลปากรไม่ได้ จึงต้องไปเรียนนิติศาสตร์ของมหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่ง ตามความต้องการของแม่เขา ที่คาดหวังให้เขามีเพื่อนที่มีฐานะทางสังคมดี เพื่อจะได้เป็นบันไดไปสู่หน้าที่การงานและความสำเร็จของชีวิต แต่เขากลับรักศิลปะและไม่ได้ภูมิใจกับปริญญาที่เขาได้มาเท่าไรนัก และเห็นว่านักศึกษาที่มหาวิทยาลัยของเขามีแต่ความฟุ้งเฟ้อในวัตถุ และสนใจแต่ตัวเอง ส่วนเพื่อนคนอื่น ๆ ต่างก็แยกย้ายกันไปตามวิถีทางของแต่ละคน บางคนก็ต้องพบกับความผิดหวัง เพราะการกระทำที่ขาดการยั้งคิดอย่างรอบครอบเพียงครั้งเดียวเท่านั้น จนทำให้ชีวิตต้องหักเหไปตลอด เช่น **ชัย** ต้องเป็นคนพิการขาเป๋ เพราะเข้าไปช่วยเอกซกกับทีมคู่แข่งฟุตบอล จนขาดคุณสมบัติผู้จะสอบนักเรียนนายร้อยทหาร ซึ่งแม่ชัยต้องการให้ชัยเป็นทหารเหมือนพ่อของเขา หรือ **หนึ่ง** ที่ท้องกับ **สมพงษ์** จนต้องไปทำแท้ง เหตุการณ์ครั้งนี้ทำให้นัตต้องเศร้าใจเพราะหมอยืนยันกับเขาว่า *"เธอไม่มีโอกาสที่จะมีลูกได้อีกแล้ว"*

ตัวละครที่น่าสนใจอีกตัวหนึ่ง คือ **ป้อม** ผู้เข้าร่วมกับกรรมกรเรียกร้องความยุติธรรม จนถูกฆ่าตายในเหตุการณ์ล้อมปราบนักศึกษาที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ซึ่งผู้เขียนสะท้อนให้เห็นคน

วัยนี้มีความรักในความยุติธรรมที่ใสซื่อ และเห็นสภาพสังคมยุคหนึ่งที่ขัดแย้งทางการเมืองที่รุนแรง ถึงแม้เรื่องราวที่ผู้เขียนสร้างขึ้นนั้นจะไม่ได้บ่งชี้ว่าเป็นเหตุการณ์ในยุคสมัยใด แต่ถ้าผู้อ่านได้ติดตามศึกษาประวัติศาสตร์ไทยสมัยใหม่อยู่บ้าง ก็จะเข้าใจได้ว่าเป็นเหตุการณ์ที่อยู่ในยุคสมัยหลังเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 ที่นิสิตนักศึกษา ร่วมกับกรรมกร ชวนนาต่อสู้เรียกร้องความเป็นธรรมในสังคม จนภายหลังนักศึกษาถูกกลุ่มหัวเก่าที่กลัวการเปลี่ยนแปลง เพราะกลัวว่าตนจะเสียผลประโยชน์ ล้อมปราบเสียชีวิตและบาดเจ็บจำนวนมากในเหตุการณ์ 6 ตุลาคม 2519

กล่าวโดยรวมแล้วหนังสือเล่มนี้ผู้เขียนสะท้อนให้เห็นความงดงามของมิตรภาพ ทั้งความรักความห่วงใย การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ที่ให้ต่อกันด้วยความจริงใจ ขณะเดียวกันสะท้อนว่าวัยรุ่นบางครั้งอาจจะขาดการคิดสร้างสรรค์ที่มองไกลไปกว่าตัวเอง และผู้ใหญ่ก็ยังไม่เข้าใจบุคคลิกภาพเฉพาะของวัยรุ่นเท่าที่ควร ขณะเดียวกันวัยรุ่นก็ควรจะเรียนรู้ตัวเองและสภาพสังคมด้วยเช่นกัน

หนังสือเล่มนี้ถ้าเยาวชนได้อ่านอย่างวิพากษ์วิจารณ์ ก็น่าจะช่วยให้เยาวชนเข้าใจตัวเอง และผู้อื่นดียิ่งขึ้น นอกจากนั้นแล้วก็เป็นหนังสือที่ผู้ปกครองควรได้อ่านด้วยเช่นกัน เพื่อจะได้ลดปัญหาช่องว่างระหว่างวัยทางหนึ่งด้วยกันได้.

สุคนธ์ ศรีสำราญ

ประวัติผู้เขียน

ประภัสสร เสวิกุล เกิดวันที่ 22 เมษายน 2491 เป็นชาวกรุงเทพฯ จบชั้นมัธยม 6 ร.ร.สาริตวิทยาลัย์ครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ไปศึกษาต่อที่อำนวยศิลป์และพาณิชยการราชวิถีศึกษานิตศาสตร์มหาวิทยาลัยรามคำแหงอยู่ 3 ปี ก่อนจะออกไปรับราชการที่กระทรวงการต่างประเทศ

ปัจจุบันรับราชการเป็นเจ้าหน้าที่การทูต กองวิทยุกระจายเสียง กรมสารนิเทศ กระทรวงการต่างประเทศ เขียนหนังสือ และกิจการสำนักพิมพ์นิลุบล ซึ่งเป็นสำนักพิมพ์ของตัวเอง มีผลงานทั้งนวนิยาย เรื่องสั้น และสารคดี ที่น่าสนใจ เช่น ลอดลายมังกร อำนาจลับสุดยอด ฯลฯ.

(99)

องคุลิมาล

ผู้เขียน สมัคร บุราวาส

ผู้พิมพ์ สำนักพิมพ์เคล็ดไทย, 2537

องคุลิมาล ถ้าเป็นตัวละครในพุทธศาสนา ก็ถือว่าเป็นตัวละครที่คนไทยรู้จักดีที่สุดตัวหนึ่ง หนังสือเรื่ององคุลิมาล ทั้งในรูปนิทานหรือเรื่องเล่านั้น คงจะไม่มีใครได้อ่านสักเท่าไร แต่ที่เล่าสืบมาปากต่อปากนั่นแหละ ที่ทำให้องคุลิมาลโด่งดังในฐานะมหาโจร ผู้ฆ่าคนแล้วเอานิ้วมาแขวนคอถึง 999 นิ้ว

เรื่ององคุลิมาลเป็นเรื่องที่คนชอบเล่าและนำเล่าให้เด็กฟัง ก็เพราะว่าโครงเรื่องสนุก องคุลิมาลเป็นจอมโจรที่โหดร้ายที่สุด ขณะที่อีกด้านหนึ่ง พระพุทธเจ้าก็เป็นตัวแทนของความดีที่สุด ภาพที่องคุลิมาลเที่ยวไล่ฆ่าคน แล้วเอานิ้วร้อยห้อยคอไว้ เป็นภาพที่ขู่มั้ให้เด็กๆเกรงกลัวจิตวิญญาณอันโหดร้าย สามารถนึกจินตนาการเหมือนกับผีร้าย หรือยักษ์กินคนอะไรสักอย่างหนึ่ง ส่วนภาพที่พระพุทธเจ้าสยบองคุลิมาลได้สำเร็จนั้น ก็เป็นเสมือนข้อความบรรทัดเดียวที่บอกให้เด็กเข้าใจว่า ธรรมะย่อมชนะอธรรม และในที่สุดเมื่อสำนึกตน คนชั่วก็สามารถกลับใจเป็นคนดีได้ กล่าวในแง่ของนิทานหรือละคร องคุลิมาลถือเป็นนิทานสำหรับเด็กที่มีโครงเรื่องที่ดีที่สุดเล่มหนึ่ง

น่าเสียดายที่การเล่าสืบต่อมานั้น มักจะเล่ายาวละเอียดต่างๆ ที่สำคัญหลายอย่างไป เช่นว่า สาละสำคัญเรื่องความคิดขององคุลิมาล เช่น องคุลิมาลเที่ยวไล่ฆ่าคนเพราะอะไร และด้วยเหตุใดเขาจึงสามารถบรรลุธรรมวิเศษของพระพุทธเจ้าได้เพียงด้วยคำสอนของพระองค์เพียงไม่กี่ประโยคเท่านั้น

องคุลิมาล ของสมัคร บุราวาส เกิดจากเจตนาของท่านผู้แต่ง ซึ่งเห็นว่า "การสอนศีลธรรมย่อมต้องพึ่งศิลปะเป็นอย่างมาก เพราะว่าศิลปะคือมรรควิธีสำหรับจูงใจประชาชน ด้วยความยินยอมพร้อมใจไปสู่ความเข้าใจใหม่อย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งศิลปินมุ่งหมายเอาไว้" ด้วยเหตุนี้ ท่านจึงแต่งเรื่อง องคุลิมาล ให้แก่สภาพระธรรมกถึก ซึ่งมีจุดมุ่งหมายชวนเด็กให้อ่านหนังสืออันเป็นสาระ พบหลักธรรมที่ควรประพฤติอย่างง่าย ๆ จูงใจให้เข้าถึงพระพุทธศาสนา และได้มีหนังสือใช้สำนวนง่ายๆ เข้าใจง่ายไว้อ่าน

เนื้อเรื่ององคุลิมาล นั้นเห็นจะไม่ต้องเล่า เพราะจดจำกันได้โดยทั่วไป สาละสำคัญขององคุลิมาล ฉบับสมัคร บุราวาส อยู่ที่การวาดภาพให้เห็นบรรยากาศ สภาพแวดล้อมทางวิชาการและทางสังคม ที่องคุลิมาลเติบโตขึ้นและแสวงหาความรู้ สมัคร บุราวาส ชี้ให้เห็นประเด็นที่ว่า อหิงสกมานพ ได้เรียนอยู่ที่สำนักศึกษาปาโมกข์ ที่เรื่องปัญญาที่สุดแห่งนครดักศิลา ซึ่งนับว่าเขาเป็นคนหนุ่มสติปัญญาสูง ผู้ค้นหา "ความสว่าง" ในท่ามกลางมุมมืดทางปัญญาของประชาชาติต่างๆ

ทั่วพื้นพิภพในยุคนั้น การตีความของสมัครที่น่าสนใจอยู่ที่ว่า สำนักดักคิลานี้ได้เน้นเรื่อง อารยธรรม และอาศรมแห่งอาจารย์ขององคุลิมาลนี้แหละ ที่เป็นเอกในวิชาอารยธรรมนี้

ความขัดแย้งระหว่างอาจารย์กับองคุลิมาล มิใช่มาจากแรงยั่วยุของศิษย์อื่นๆ เท่านั้น แต่สมัคร บุราวาส ตีความว่า มาจากความนิยม หรือหน่ออ่อนแห่งความผิดใฝ่ ที่องคุลิมาลมีต่อพุทธศาสนา ซึ่งเวลานั้นก้าวหน้ากว่า อารยธรรม แห่งศาสนาพราหมณ์อีกด้วยเป็นเบื้องต้น และสิ่งนี้ยังความไม่พอใจให้แก่ท่านทศปาโมกข์ แห่งสำนักอารยธรรมเป็นอย่างยิ่ง ส่วนแรงยั่วยุจากศิษย์ร่วมสำนักก็เพียงกระตุ้นให้ท่านทศปาโมกข์ผลักดันศิษย์ของตนให้ออกไปเป็นมหาโจรได้ง่ายขึ้นเท่านั้น

ท้ายที่สุดองคุลิมาลก็ยอม “หยุด” และบวชเป็นภิกษุในพุทธศาสนาดังที่ทราบกันแล้ว สมัคร บุราวาส ตีความผ่านความรำลึกขององคุลิมาล ความว่า “อาตมาระลึกได้ถึงความมืดมัวแห่งความคิด เป็นอวิชชาอันอาดมาแสวงหาเอาจากสำนักทศปาโมกข์ ขณะนั้นอาตมาได้เผลียวคิดถึงคำสอนของพระบรมศาสดาพระองค์ใหม่ เป็นคำสอนซึ่งอาดมาเคยพอใจและเห็นชอบอยู่ แต่หากได้ถูกเพื่อนพราหมณ์ค้านเอาไว้ บัดนี้ หลังจากได้เดินทางผิดๆ มาแล้วเป็นปีๆ เล่า คำสอนอันน่าชื่นใจอย่างนั้นได้ปรากฏขึ้นอีก จากปากของภิกษุรูปนั้น อาตมารู้สึกมีความชุ่มชื่นใจ เหมือนคนเดินทางไกลที่เหนื่อยอ่อน...”

ด้วยเหตุนี้ เรื่องขององคุลิมาล ก็สะท้อนความมีชัยของศาสนาพุทธเหนือศาสนาพราหมณ์นั่นเอง ดังที่สมัคร บุราวาส ได้กล่าวไว้ในคำนำของเขาว่า “องคุลิมาลเป็นเรื่องของการต่อกรอย่างสันติ ระหว่างปรัชญาใหม่และปรัชญาเก่า ซึ่งอาศัยองคุลิมาลกับพระพุทธเจ้า เป็นตัวแสดงบทบาท เป็นประวัติศาสตร์ชั้นหนึ่ง อันแสดงว่าปรัชญาเก่าได้เสื่อมความนิยมลงไปเพราะปรัชญาใหม่”

องคุลิมาล ฉบับของสมัคร บุราวาส มีการตีความที่ช่วยให้ผู้อ่านวัยเยาว์ เกิดความเข้าใจอันแจ่มแจ้งอย่างลึกซึ้ง ถึงเบื้องต้น เบื้องหลัง และบริบทของการเป็นโจรและการกลับใจ ไปจนถึงเป็นพระอรหันต์องค์หนึ่งในบวรพุทธศาสนา ต่อเนื่องจากความประทับใจแต่วัยเด็กๆ ที่อาจเคยรู้มาแต่เพียงว่า จอมโจรองคุลิมาลกลับใจเพราะพระพุทธเจ้าตรัสว่า “ดูก่อน องคุลิมาล เมาหยุดแล้ว แต่ท่านยังไม่หยุด” เพียงประโยคเดียวเท่านั้น

พรพิไล เลิศวิชา

ประวัติผู้เขียน

สมัคร บุราวาส (2459-2518) สำเร็จการศึกษาจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สอบชิงทุนการศึกษาต่างประเทศได้เป็นที่ 1 ได้รับปริญญา B.SC (First Class Hon.) เป็นอันดับ 1 จาก

ราชวิทยาลัยการเมืองจากประเทศอังกฤษ สมัคร บุราวาส เขียนหนังสือ 2 เล่มแรกในชีวิตเมื่อเขาอายุได้เพียง 17-18 ปี ได้แก่หนังสือชื่อ พุทธปรัชญาอธิบายด้วยวิทยาศาสตร์ และ วิทยาศาสตร์ของภาษาไทย เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี ผู้เขียนคำนำของหนังสือเล่มหลังนี้ กล่าวยกย่อง สมัคร บุราวาส ไว้ว่า "บุคคลผู้นี้ในอนาคตจะเป็นปราชญ์" หนังสือเล่มล่ำคัญของเขาที่มีผู้อ่านมากได้แก่ เรื่อง ปัญญา และ ปัญญาวิวัฒน์ ซึ่งวางรากฐานความคิดด้านปรัชญาให้แก่ประชาชน

(100)

อมตะ

ผู้เขียน วิมล ไทรนิมิต

ผู้พิมพ์ สยามประเทศสำนักพิมพ์ พิมพ์ครั้งแรก 2543

คนที่ผู้อ่านของ วิมล ไทรนิมิต รู้จักฝีมือเขียนของเขาดีอยู่แล้วว่าเขาเป็นคนตั้งอกตั้งใจเขียน เขาเขียนหนังสือดี อ่านสนุก น่าติดตาม และให้แนวคิดต่างๆ ทางสังคมแก่ผู้อ่านอย่างสม่ำเสมอ

เมื่อเข้าสู่ปี ค.ศ. 2000 แม้ว่าจะไม่มีความหมายอะไรต่อสังคมชาวพุทธ เพราะชาวไทยเราไม่ได้เน้นการเปลี่ยนแปลงของเวลาโดยใช้คริสต์ศักราช แต่ใน ค.ศ. 2000 นี้ มีความหมายต่อคนทั่วโลกในแง่ที่ว่า มนุษยชาติได้เผชิญหน้ากับศตวรรษใหม่แห่งความก้าวหน้าอย่างยิ่งยวดของวิทยาศาสตร์ บนอำนาจของดิจิทัลเทคโนโลยี ในสภาพเช่นนี้สังคมให้ความสำคัญกับมนุษย์น้อยลงเรื่อยๆ เครื่องคอมพิวเตอร์ หุ่นยนต์กลไก เกม และของเล่นดิจิทัล ได้เข้ามาแทนที่อย่างยั่งยืน

ในที่สุดมนุษย์ผู้นำทางวิทยาศาสตร์ก็ประกาศว่า เขาทำการโคลนนิ่งได้สำเร็จแล้ว ผลการทดลองถูกทยอยบอกเล่าผ่านสื่อมวลชนและสารคดี ท่ามกลางเสียงคัดค้านของกลุ่มเสียงข้างน้อย ความเห็นคัดค้านที่น่าสนใจก็คือ การโคลนนิ่งเป็นการละเมิดกฎของธรรมชาติมากเกินไป เพราะอาจนำมาซึ่งผลร้ายในที่สุด

วิมล ไทรนิมิต เป็นอีกคนหนึ่งที่แสดงความคิดเห็นของเขาอย่างมั่นใจและองอาจ คัดค้านการโคลนนิ่งนี้ และประเด็นของเขามาจากมุมมองที่แหลมคมที่สุด ปรากฏเป็นวิวาทะระหว่างปรัชญาศานากับวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และระหว่างศีลธรรมกับสัญญาติญาณเตือนของมนุษย์เอง

“อมตะ” ของวิมล วางอยู่บนโครงเรื่องทันสมัยล้ำยุค พรหมมินทร์ ธนบดีรินทร์ เป็นประธานบริษัทในเครือบำเรอบริภัณฑ์ จำกัด อีกทั้งยังเป็นประธานคณะกรรมการบริษัทโรงพยาบาลสยาม ศัลยเวช ซึ่งทำการค้าสุขภาพของอีก 44 บริษัทในเครือ เขาจับมือกับดร. เดวิด สเปนเซอร์ เพื่อทำการค้าสุขภาพขึ้นในเมืองไทย ดร.สเปนเซอร์เป็นศัลยแพทย์นักวิทยาศาสตร์อัจฉริยะ ผู้เชี่ยวชาญด้านโคลนนิ่ง รวมทั้งความรู้ทั้งปวงเกี่ยวกับร่างกายมนุษย์และสัตว์ ชนิดหาตัวจับยาก

การจับมือของคนทั้งสองเป็นไปโดยที่พรหมมินทร์คาดหมายว่า ไม่ช้าในที่สุด ประเทศทั่วโลกจะต้องยอมรับเรื่องการโคลนและการเปลี่ยนถ่ายอวัยวะเพื่อการค้า และมันจะกลายเป็นเรื่องถูกกฎหมาย ซึ่งทำให้ธุรกิจของเขาประสบความสำเร็จอันยิ่งใหญ่

พรหมมินทร์กับ ดร.สเปนเซอร์ ยืนอยู่บนบทบาทของมนุษย์แฉกหน้า ผู้ซึ่งเห็นว่าผลประโยชน์ของตนเหนือกว่าสิ่งอื่น และทุกสิ่งเป็นไปได้ภายใต้กฎของผู้ชนะ

อีกฟากหนึ่ง ตรงกันข้ามกับพรหมินทร์และ ดร.สเปนเซอร์ ก็คือ ศศิประภา ภรรยาของพรหมินทร์ ซีวัน และอรชุน “ลูก” ที่พรหมินทร์ได้ทำการโคลนขึ้นมาจากร่างกายของเขาเอง ทั้งสาม คือ ศศิประภา ซีวัน และอรชุน ยืนอยู่ปากตรงข้ามกับพรหมินทร์ ศศิประภาไม่เห็นด้วยกับแนวคิดของสามีอย่างสิ้นเชิง ซีวันเจ็บปวดอย่างลึกซึ้งเมื่อทราบว่า พรหมินทร์ “พ่อ” ของเขา “สร้าง” และ “เลี้ยง” เขาขึ้นมาเพื่อเป็นตัวโคลนรองรับสุขภาพที่ร่วงโรยของ “พ่อ” ยามชรา ส่วนอรชุน เขาเต็มไปด้วยความคับแค้น และคิดแก้แค้นพรหมินทร์ตลอดเวลา ศศิประภา ซีวัน และอรชุน ยืนอยู่บนบทบาทของบุคคลผู้ซึ่งเจ็บปวดและสูญเสีย ผู้ซึ่งตกเป็นเหยื่อของธุรกิจอาชญากรรมสุขภาพ และสำหรับอรชุนนั้น พิเศษกว่าคนอื่น นั่นคือ เขาคิดแก้แค้น เขาต้องการหยุดการทำโคลนนิ่ง รวมทั้งให้ยอมรับว่าคนโคลนนิ่งที่เกิดขึ้นแล้ว เป็นคนจริงๆ ไม่ใช่เพียงแค่มนุษย์เทียม

ความจริงการคัดค้านเรื่องโคลนนิ่งนี้ เป็นข่าวคราวตามหน้าหนังสือพิมพ์อยู่เป็นครั้งคราว รวมทั้งแม้ผู้คนธรรมดาที่ปราศจากความรู้ทางวิทยาศาสตร์ ก็ยังพอจะคิดได้เองว่า นี่จะถึงขั้นผลิตชีวิตเทียมกันแล้วหรือ แต่วิมล ไทรนิมวอล ก้าวไปไกลกว่านี้ แหลมคมกว่านี้อีก วิมลได้แสดงให้เห็นความเชื่อมโยงกันระหว่างสัญญาติญาณเตือนและดิบของมนุษย์กับธุรกิจและการค้ากำไร นอกจากนี้ เขายังนำเสนอคำถามที่สำคัญว่า สมองกับจิตนั้น อะไรกันแน่ที่เป็น “ตัวคิด” คำตอบต่อคำถามนี้มีความสำคัญ เพราะถ้าจิตเป็น “ตัวคิด” ไม่ใช่สมองแล้ว ก็หมายความว่ามนุษย์จะเอาชนะธรรมชาติวิบัติทั้งหมดไม่ได้ นี่จึงเป็นวิวาทะระหว่างศาสนากับวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี

อรชุนมาพบกับพรหมินทร์ด้วยความแค้น และเพื่อแก้แค้นให้แก่ตนเองและมนุษย์โคลนนิ่งทั้งหลาย รวมทั้งแผ้วทางให้แก่ศีลธรรมของโลกอนาคตด้วย เขาเสนอตัวมาให้พรหมินทร์ผ่าตัดกระโหลกเอาสมองของเขาออกไป แล้วเอาสมองของพรหมินทร์ ซึ่งบัดนี้อายุถึง 55 ปีมาใส่แทน ด้วยเหตุผลที่ว่า การผ่าตัดเอาอวัยวะของคนโคลนมาซ่อมร่างกายของพรหมินทร์ที่ละส่วนๆ นั้น เป็นการเสียเวลา ที่เร็วและดีกว่าก็คือ ถ้าพรหมินทร์อยากจะเป็น “อมตะ” ก็นำสมองของพรหมินทร์มาใส่ไว้ในร่างกายของคนหนุ่มอย่างอรชุน เท่านั้น พรหมินทร์-สมองของเขา ซึ่งนักวิทยาศาสตร์เชื่อว่า เป็นตัวเขา-จะได้มีชีวิตอมตะสืบไป

พรหมินทร์ตกลง และอรชุนคิดว่าเขาจะเป็นฝ่ายชนะ เพราะว่าจิตของเขาควบคุมตัวเขา ไม่ใช่สมอง-ของพรหมินทร์-ที่ผ่าตัดมาใส่ที่หลัง-เท่านั้นอรชุนก็จะล้างทุกข์ ความแค้นของเขาได้ เพราะภายใต้สมองของพรหมินทร์ เขา-อรชุน-จะก้าวเดินไปเพื่อล้มล้างวิทยาการอภัยคน

“อมตะ” เดินเรื่องด้วยการสร้างโครงเรื่องได้ลงตัวหมดจด เหตุการณ์ต่างๆ ถูกตระเตรียมลำดับไว้อย่างดี ชนิดที่คนอ่านวางไม่ลง นอกจากเนื้อหาหลักของเรื่องแล้ว อมตะยังนำเสนอเนื้อหารองที่รองรับโครงเรื่อง ได้แก่ประเด็น “ความรักกับความแค้น การต่อสู้กับการยอมจำนน อีสรภาพกับการจองจำ ทั้งในระดับกายภาพและจิตวิญญาณ และอีกหลายประเด็นที่ล้วนแต่ท้าทายการตรวจสอบอย่างยิ่ง” (คำนำ)

มีสาระเกี่ยวกับหลักการของศาสนาพุทธที่ซึมซาบอยู่ในหนังสือเล่มนี้จำนวนมาก บางครั้งเป็นประโยคยาวๆ ชนิดไม่น่าเชื่อว่าจะนำมาใส่ไว้ในนวนิยายได้ แต่วิมลกลับไม่ได้ทำให้ผู้อ่านของเขาเบื่อหน่ายเลย เพราะคำสอนเหล่านั้นมาวางอยู่ ณ จุดที่ลงตัวที่สุดของความเป็นนวนิยาย ผู้อ่านต้องการคลี่คลายข้อสงสัยและความคิดของตน เพื่อก้าวไปสู่คำถามและการวิวาทะของผู้เขียน เพราะแรงจูงใจของนวนิยายเอง

นวนิยายเรื่องนี้อาจจัดเป็นนิยายวิทยาศาสตร์ ที่วาดเหตุการณ์ของชีวิตสังคมในอนาคต คาดการณ์ เชื่อมโยงกับความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์แบบกลไก ในขณะเดียวกันก็ดำเนินเรื่องโดยนำผู้อ่านไปสู่คำถามของ "ชีวิตและจิตใจ" เมื่ออ่านเรื่องจบอาจมีความคิดคำนึงบางอย่างเกิดขึ้น ซึ่งนำผู้อ่านไปสู่การแสวงหาคำตอบเกี่ยวกับ "ชีวิต" ลึกลงไปทั้งในทางวิทยาศาสตร์ ศาสนา และปรัชญา

สังคมไทยต้องการนักเขียนอย่างเช่นวิมล ไทรนิมณฑล ผู้ซึ่งสนใจเหตุการณ์และความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่ ศึกษาค้นคว้าในเรื่องนั้นๆ ก่อนที่จะเสนอแนวคิดของตน ไม่ใช่เพียง "ตะะ" ปัญหานั้นอย่างผิวเผินหรือคิดเอาเอง

จุดเด่นที่ทำให้ "อมตะ" สนองความสนใจของผู้อ่านก็คือ บุคลิกภาพอันรุนแรงและเย้ายวนของพรหมินทร์เอง ถ้อยคำของพรหมินทร์กลายเป็นสิ่งโดดเด่นและซุรซาดิของ "อมตะ" ได้ดียิ่ง-ทุกคำพูดของเขาเสียดสีสภาพสังคมและผู้คน เขาแสดงความเย้ายวนสังคมคนกินคน สังคมหน้าไหว้หลังหลอก หน้าเนื้อใจเสือ ฯลฯ และความเสื่อมถอยทุกประการของสังคมนั้นแหละ ที่สร้างคน (ร้ายกาจ) อย่างพรหมินทร์ขึ้นมา เพราะมันทำให้เขาไม่มีความเชื่อมั่นในความดี-ชั่ว และคุณค่าของจิตใจอีกต่อไป ถ้าวิมลชี้ให้เห็นชัดอีกสักหน่อย ถึงพื้นเพลิงแวดล้อมของสังคมนุปรกรรมที่พรหมินทร์เกี่ยวข้องและเติบโตขึ้น ก็จะช่วยให้อ่านรู้จักถึงที่มาแห่งการคิดของพรหมินทร์อย่างเป็นจริงเป็นจังยิ่งกว่านี้

จุดอ่อนของ "อมตะ" ที่ควรกล่าวถึงก็คือ วิมลอาจจะวาดภาพสังคมในยุคที่พรหมินทร์รุ่งโรจน์ขึ้นมา ยังไม่ชัดเจนนัก จึงทำให้อ่านนึกไม่ออกว่า ยุคที่วุ่นนี้สภาพสังคมเป็นแบบไหน เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างไร ถ้าการผ่าตัด การโคลนนิ่งก้าวหน้าถึงขนาดที่ทำได้ง่ายตายถึงขนาดนั้น ก็แสดงว่าเทคโนโลยีก้าวไปไกลมากแล้วใช่ไหม อีกทั้งสภาพสังคมไทยที่ใช้สวมเข้าไป เป็นบริบทที่ออกกฎหมายให้พรหมินทร์ทำสิ่งอัน "ล้ำยุค" เช่นนั้น ก็ยังดูไม่สมจริง ภาพของบรรดาผู้บริหาร ข้าราชการชั้นสูงในเรื่องนี้ดูจืดชืดและที่อจณไม่น่าเชื่อว่าจะบริหารประเทศที่มีเทคโนโลยีก้าวหน้าล้ำยุคอย่างที่บรรยายไว้ได้

นอกจากนี้ผู้อ่านยังอาจนึกขัดแย้งกับวิมลในหลายประเด็นด้านหลักการทางศาสนา หรือวิทยาศาสตร์ ซึ่งยังอยากให้ความเห็นใจต่อวิมล ในข้อที่ว่าทั้งศาสนา และวิทยาศาสตร์ต่างก็เป็นสุดยอดของความรู้ที่ "หีน" ด้วยกันทั้งคู่

พรพิไล เลิศวิชา

ประวัติผู้เขียน

วิมล ไทรนิมิต्तกุล เกิดพ.ศ. 2498 ชาวอำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม จบการศึกษาศาสตรบัณฑิต จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เคยรับราชการครู 10 ปี เป็นบรรณาธิการสำนักพิมพ์ทานตะวัน นิตยสารเพื่อนักอ่าน บรรณาธิการสมทบสำนักพิมพ์ต้นอ้อ จำกัด มีผลงานรวมเล่มทั้งเรื่องสั้นและนวนิยายทั้งหมด 12 เล่ม เรื่องที่น่าสนใจ เช่น ผู้ไขว่คว้า, คนทรงเจ้า, กระแสดมที่พัดกลับ ฯลฯ

บรรณานุกรม 100 เล่ม

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. บทดอกสร้อยสุภาณิตประกอบภาพ. โรงพิมพ์จิตรศิลป์.

พิมพ์ครั้งแรก, 2506

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. ปลาบู่ทอง. 2524

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. หนังสือชุด เล่าเรื่องวรรณคดีไทย. กรุงเทพฯ. 2510

กระทรวงศึกษาธิการ. นิทานร้อยบรรทัด. กรุงเทพฯ, พิมพ์ครั้งแรก, 2501

กฤษณา อโศกสิน. ปูนปิดทอง. รวมสาส์น. พิมพ์ครั้งแรก, 2525

กาญจนา นาคนันท. เขาชื่อเดช. แพร์พิทยา. พิมพ์ครั้งที่สอง. 2513

กาญจนาคนันท. ภาพประวัติศาสตร์ กรุงรัตนโกสินทร์. ไทยวัฒนาพานิช. พิมพ์ครั้งที่สอง, 2511

กานติ ณ ศรัทธา. เด็กชายผู้ไม่ยอมเปิดหน้าต่าง. ไทยวัฒนาพานิช. พิมพ์ครั้งแรก, 2537

ก๊ กิรติ วิทโยฬาร. ชุด เรณู-ปัญญา บันไดก้าวหน้า. กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2497

กัฬา พรธนะแพทย ปม., อุดมเด็กดี. กระทรวงศึกษาธิการ. พิมพ์ครั้งที่สี่, 2490

คัถฤทธิ์ ปราโมช, มรว., รวมเรื่องสั้น คัถฤทธิ์ ปราโมช. สยามรัฐ. พิมพ์ครั้งแรก, 2520

คำหมาน คนโค. เชียงเหมียง. ไทยวัฒนาพานิช. 2539

จารุพงษ์ จันทรเพชร. ต้นไม้. ต้นอ้อ. พิมพ์ครั้งแรก, 2533

จิระนันท์ พิตรปรีชา. ใบไม้ที่หายไป. อ่านไทย. พิมพ์ครั้งแรก, 2532

จาร์ส ดวธิสาร. หนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดพระพุทธศาสนาและจริยธรรม ชุดนิทาน

ชาดก ระดับประถมศึกษา. กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2530

ชีวัน วิสาสะ. ต้นไม้ในสวน. แพรวเพื่อนเด็ก. พิมพ์ครั้งแรก, 2541

ฐะปะนีย์ นาครทรรพ. นิทานภาพ พุทธรักษา. สุวีริยาสาส์น. พิมพ์ครั้งแรก, 2524

ดุขฎี บริพัตร ณ อยุธยา, หม่อม. เสือโค. มูลนิธิสมประสงค์. พิมพ์ครั้งแรก, 2518

ดำรงศักดิ์ บุญสุ. อำเภอกักทัก. สุวีริยาสาส์น. พิมพ์ครั้งแรก, 2537

เต็มสิริ บุญยสิงห์. นิทานพื้นบ้าน. ไทยวัฒนาพานิช. พิมพ์ครั้งแรก, 2542

เตรียม ชาชุมพร. นิยายภาพ 4 เรื่อง 4 รส ของ เตรียม ชาชุมพร. มปป., มปท. มปป.

ถนัดกิจ ปิณนทริย์. อาณาจักรปลาทอง. กรุงเทพฯ. พิมพ์ครั้งที่สอง. 2520

ถวัลย์ มาศจรัส. สิงโตเจ้าปัญญา. ต้นอ้อแกรมมี. พิมพ์ครั้งแรก, 2539

ท. เลียงพิบูลย์. ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว. สภาอุฬพุทธิสมาคมแห่งชาติ. 2505

เทพสิริ สุขโสภา. เรือกับวัว. คณะกรรมการดำเนินงานฉลอง 100 ปีชาติกาล

นายปรีดี พนมยงค์ รัฐบุรุษอาวุโส. 2543

เทพสิริ สุขโสภา. บึงหญ้าป่าใหญ่. ห้องสมุดเด็ก ศูนย์ศิลปเชียงใหม่. พิมพ์ครั้งแรก, 2522

บรรณานุกรม 100 เล่ม

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. **บทดอกสร้อยสุภาสิตประกอบภาพ**. โรงพิมพ์จิตรศิลป์.
พิมพ์ครั้งแรก, 2506
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. **ปลาบู่ทอง**. 2524
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. **หนังสือชุด เล่าเรื่องวรรณคดีไทย**. กรุงเทพฯ. 2510
- กระทรวงศึกษาธิการ. **นิทานร้อยบรรทัด**. กรุงเทพฯ, พิมพ์ครั้งแรก, 2501
- กฤษณา อโศกสิน. **ปูนปิดทอง**. รวมสาส์น. พิมพ์ครั้งแรก, 2525
- กาญจนา นาครัตน์. **เขาชื่อเดช**. แพรวพิทยา. พิมพ์ครั้งที่สอง. 2513
- กาญจนา คณพันธ์. **ภาพประวัติศาสตร์ กรุงรัตนโกสินทร์**. ไทยวัฒนาพานิช. พิมพ์ครั้งที่สอง, 2511
- กานติ ณ ศรัทธา. **เด็กชายผู้ไม่ยอมเปิดหน้าต่าง**. ไทยวัฒนาพานิช. พิมพ์ครั้งแรก, 2537
- กี กิรติ วิทโยฬาร. **ชุด เรณู-ปัญญา บ้านไผ่ก้าวหน้า**. กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2497
- กัฬ้า พรหมนะแพทย์ ปม., **อุดมเด็กดี**. กระทรวงศึกษาธิการ. พิมพ์ครั้งที่สี่, 2490
- คึกฤทธิ์ ปราโมช, มรว., **รวมเรื่องสั้น คึกฤทธิ์ ปราโมช**. สยามรัฐ. พิมพ์ครั้งแรก, 2520
- คำมาน คนโค. **เขียงเหมียง**. ไทยวัฒนาพานิช. 2539
- จารุพงษ์ จันทรเพชร. **ต้นไม้ ต้นอ้อ**. พิมพ์ครั้งแรก, 2533
- จิระนันท์ พิตรปรีชา. **ใบไม้ที่หายไป**. อ่านไทย. พิมพ์ครั้งแรก, 2532
- จรัส ดวงธิดาร. **หนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดพระพุทธศาสนาและจริยธรรม ชุดนิทาน**
ชาดก ระดับประถมศึกษา. กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2530
- ชีวัน วิสาสะ. **ต้นไม้ในสวน**. แพรวเพื่อนเด็ก. พิมพ์ครั้งแรก, 2541
- ฐะปะนีย์ นาครทรรพ. **นิทานภาพ พุทธรักษา**. สุวีริยาสาส์น. พิมพ์ครั้งแรก, 2524
- ดุฎฎิ บริพัตร ณ อยุธยา, หม่อม. **เสือโค**. มูลนิธิสมประสงค์. พิมพ์ครั้งแรก, 2518
- ดำรงศักดิ์ บุญสุ. **อำเภอกอทีก**. สุวีริยาสาส์น. พิมพ์ครั้งแรก, 2537
- เต็มสิริ บุญยสิงห์. **นิทานพื้นบ้าน**. ไทยวัฒนาพานิช. พิมพ์ครั้งแรก, 2542
- เตรียม ชาชุมพร. **นิยายภาพ 4 เรื่อง 4 รส ของ เตรียม ชาชุมพร**. มปป., มปป. มปป.
- ถนัดกิจ ปิณินทรีย์. **อาณาจักรปลาทอง**. กรุงเทพฯ. พิมพ์ครั้งที่สอง. 2520
- ถวัลย์ มาศจรัส. **สิงโตเจ้าปัญญา**. ต้นอ้อแกรมมี. พิมพ์ครั้งแรก, 2539
- ท. เลียงพิบูลย์. **ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว**. สภาอุรวุทธิสมาคมแห่งชาติ. 2505
- เทพสิริ สุขโสภา. **เรือกับรั้ว**. คณะกรรมการดำเนินงานฉลอง 100 ปีชาติกาล
นายปรีดี พนมยงค์ รัฐบุรุษอาวุโส. 2543
- เทพสิริ สุขโสภา. **บึงหญ้าป่าใหญ่**. ห้องสมุดเด็ก ศูนย์ศิลปเชียงใหม่. พิมพ์ครั้งแรก, 2522

- นายกี้ กิรติ วิทโยฬาร. นกทางเซน. ประชาช่าง. 2491
- นายตำรา ณ เมืองใต้. หนังสือภาพชุดภาพวิจิตรวรรณคดี. ไทยวัฒนาพานิช. 2510
- นิคม ร่ายยาว. หนังสือผจญภัย ชุดค้นพบตนเอง. มปป.,มปป.
- นิพนพาน. ผีเสื้อและดอกไม้. ดอกไม้. พิมพ์ครั้งแรก, 2521
- เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์. คำหยาด. เรือนแก้วการพิมพ์. พิมพ์ครั้งแรก, 2502
- เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์. ดาอิน-ตานา. สุวีริยาสาส์น. 2528
- บุญส่ง เลขะกุล. ชีวิตของฉัน...ลูกกระทิง. โอเดียนสโตร์. พิมพ์ครั้งแรก, 2504
- บุญสม เอรวารพ. ขอแม่ให้ลูกนก. กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2539
- บุญสม เอรวารพ. ยายกะตาดปลุกถั่วปลุกงา. ประชุมช่าง, 2503
- โบตัน. ไม้ตัด. สุวีริยาสาส์น.
- ปยุต เงากระจ่าง. สดสาคร. ครุสภา. พิมพ์ครั้งแรก, 2529
- ปัญญา ไชยะคำ. พระเวสสันดร. ไทยวัฒนาพานิช. พิมพ์ครั้งแรก, 2528
- ประชาคม ลุนาชัย. คนข้ามฝัน. สหการคนวรรณกรรม. 2543
- ประภัสสร เสวิกุล. เวลาในขวดแก้ว. ดอกหญ้า. พิมพ์ครั้งที่สี่สิบสาม, 2539
- ปรีดา ปัญญาจันทร์. เล่นกลางแจ้ง. ปลาตะเพียน. พิมพ์ครั้งแรก, 2536
- แปลก สนิธิรักษ์. นิทานคติธรรม. ครุสภา. พิมพ์ครั้งแรก, 2504
- ผกาดี อุตตโมทย์. ครูหัวใจร้าย. คลังวิทยา. พิมพ์ครั้งแรก, 2509
- พรจันทร์ จันทวิล. ลูกหงส์กตัญญู. ต้นอ้อ. 2529
- พิชณุ ศุภ. เรื่องเล่าจากดาวดวงหนึ่ง. แพรวสำนักพิมพ์. พิมพ์ครั้งแรก, 2539
- ไพโรจน์ ฆางาม. ม้าก้านกล้วย. แพรวสำนักพิมพ์.
- ภาคภูมิ ศิริอาชาวัฒนา. บุญ คนกลิ่นหญ้า. ประพันธ์สาส์น. พิมพ์ครั้งแรก, 2537
- มณีรัตน์ บุณนาค, มล. โสนน้อยเรือนงาม. รวมสาส์น. 2506
- มานิต ประภาษานนท์. เปลือกหอยกับความสุข. การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย และ
ธนาคารกสิกรไทย. 2524
- มาลา คำจันทร์. เขี้ยวเสือไฟ. กำแพง. พิมพ์ครั้งแรก, 2531
- มาลัย. นางในวรรณคดี. บรรณาธิการพิมพ์. ม.ป.ป.
- เมธาธิปติ, พระยา. นิทานอีสป. กรมราชบัณฑิต, โรงพิมพ์อักษรนิติ. พิมพ์ครั้งแรก, ร.ศ. 131
- ยงค์ ยโสธร. คำอ้าย. มิ่งมิตร. พิมพ์ครั้งแรก, 2539
- เรียนเอง. เมืองนิมิต. ถนนหนังสือ. พิมพ์ครั้งแรก, 2529
- ว. วินิจชัยกุล. คุณชาย. ดอกหญ้า. พิมพ์ครั้งแรก, 2537
- วชิรญาณวโรรส, สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยา และคณะ. นิทานสุภาษิต. ครุสภา,

- พิมพ์ครั้งแรก, ร.ศ. 128
- วัฒน์ วรรณยางกูร. คือรักและหวัง. ดวงตา. พิมพ์ครั้งแรก, 2525
- วารี วายุ. นักฝันข้างถนน. ปุณชน. พิมพ์ครั้งแรก, 2526
- วาวแพร. เด็กชายจากดาวอื่น. เยาวชน. พิมพ์ครั้งแรก, 2531
- วิชา พรหมจันทร์. นิยายการ์ตูนชาวเขา เอื่องแซะสีทอง. ศุภสภา. พิมพ์ครั้งที่สอง, 2526
- วิมล ไทรนันทวล. อมตะ. สยามประเทศ. พิมพ์ครั้งแรก, 2543
- วิริยะ สิริสิงห. ข้าวเขียวผู้เสียสละ. สุวีริยาสาส์น. 2534
- วิรุณ ตั้งเจริญ. สำนักของปลาทอง. ต้นอ้อ. พิมพ์ครั้งที่สอง, 2542
- วิน เลี้ยววาริณ. สิ่งมีชีวิตที่เรียกว่าคน. ดอกหญ้า. พิมพ์ครั้งแรก, 2542
- ศราวก. โลกของหนูแหวน. ชัยพฤกษ์. พิมพ์ครั้งแรก, 2512
- ศักดิ์ศิริ มีสมสืบ. ก็พอใจอยากจะรักให้นักหนา. แพรวล้านกพิมพ์. 2541
- ศิริมอร อุณหภู. ลำเนาป่า. เจริญวิทย์การพิมพ์, 2527
- ศุ บุญเลี้ยง. มิ่งไว้รักอุ่น. ปัจจุบัน. พิมพ์ครั้งแรก, 2537
- ส. พลายน้อย. นิทาน ของส. พลายน้อย. รวมสาส์น. มปป.
- ส. พุ่มสุวรรณ. ฟ้าจ้อยาร้อง. ต้นอ้อ. พิมพ์ครั้งที่สอง, 2541
- สมควร สกุลทอง และประเทือง มุทิตาเจริญ. หนังสือชุดภาพและการ์ตูน
ของสมควร สกุลทอง - ประเทือง มุทิตาเจริญ. ศุภสภา. มปป.
- สมใจ ทิพย์ชัยเมธา. หนูมากับหนูมี. สุวีริยาสาส์น. ม.ป.ป.
- สมบุญ คิงหมานันท์. กระต่ายน้อยกับหินวิเศษ. สุวีริยาสาส์น, พิมพ์ครั้งแรก 2520
- สมศักดิ์ ศรีมานิชน์ และสุนทร สุนันท์ชัย. นิทานชาวเขา. มปท., มปป., มปป.
- สรรพเวทย์, ขุน, นายก็ กิรติ วิทโยฬาร, ศึกษากิจพิสัย, ขุน. ลูกสัตว์ต่าง ๆ. ศุภสภา.
พิมพ์ครั้งที่สิบ, 2492
- สันติสุข โสภณศิริ. พระพุทธเจ้าของฉัน. ศยาม. พิมพ์ครั้งแรก 2522
- สมักร บุรวาศ. องค์คุลิมาล. เคล็ดไทย. 2537
- สมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทย. คือหญิงอย่างยี่งนี้. พิมพ์ครั้งแรก, 2537
- สมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทย. นักเขียนเรื่องสั้นดีเด่น วาระครบ 100 เรื่องสั้นไทย.
เคล็ดไทย. พิมพ์ครั้งแรก, 2541
- สมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทย. เสาหินแห่งกาลเวลา. 2536
- สองขา. ดอกไม้บนภูเขา. ชมรมเด็ก. พิมพ์ครั้งแรก, 2541
- สายสุรี จุติกุล. ไม่อยากเป็นควาย. สุวีริยาสาส์น. พิมพ์ครั้งแรก, 2532
- สุชีพ ปุณณานุภาพ. เชิงผาหิมพานต์. ศยาม. 2536

- สุวรรณี สุนธธา. พระจันทร์สีน้ำเงิน. ศิลปาบรรณาการ. พิมพ์ครั้งที่สอง, 2540
- สิงโต ปุกกุด. นิยายดาว. สุวีริยาสาส์น. 2530
- สิรินทร์ ชวงโชติ. ผีน้อยในสวน. ต้นอ่อน. 2529
- สีฟ้า. ชานอกนา. บำรุงสาส์น. 2539
- สุมาลี. เรื่องของมาเหมียว. กัญญา. พิมพ์ครั้งที่สาม, 2533
- เสกสรรค์ ประเสริฐกุล. เรื่องสั้นคัดสรร พ.ศ. 2522-2539. สามัญชน. พิมพ์ครั้งแรก, 2542
- เหม เวชกร. หนังสือภาพประกอบคำบรรยาย และหนังสือชุดภาพการ์ตูน ของเหม เวชกร.
คุรุสภา. มปป.
- อัศศิริ ธรรมโชติ. มหกรรมในท้องทุ่ง. ปุยฝ้าย. พิมพ์ครั้งแรก, 2530
- อิทธิพล วาตะวัฒน์. รถไม้...ของขวัญ. ต้นอ่อนแกรมี. พิมพ์ครั้งที่สอง, 2542
- อรุณ วัชรสวัสดิ์. นโมแห่งบ้านไม้. ดวงกมล. 2524
- อาจินต์ ปัญจพรรค. เจ้าพ่อ-เจ้าเมือง. หมึกจีน. พิมพ์ครั้งแรก, 2533
- อุปกิตศิลปสาร, พระยา. พ่อแม่รังแกฉัน. ธารปัญญา, 2543
- อุปกิตศิลปสาร, พระยา และศรีอมรญาณ, หลวง. นิทานไทย. คุรุสภา. พิมพ์ครั้งแรก. 2540
- อุไร ฟ้าคุ้ม. หนูออกวาดบ้าน. ไทยวัฒนาพานิช. พิมพ์ครั้งแรก, 2526
- อำนาจ เย็นสบาย. ผีเสื้อกับผีน้อย. ต้นอ่อน, 2530

บรรณานุกรม

- กฤษณา สิ้นไชย และรัตนา ฤชาฤทธิ. **ความเป็นมาของแบบเรียนในประเทศไทย.**
 กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ, 2520
- กรมราชบัณฑิต, กระทรวงธรรมการ. **ดอกสร้อยสุภาวดี แบบสอนอ่านจินตกระวีนิพนธ์.**
 พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อักษรนิติ, ร.ศ. 130
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. **บรรณนิทัศน์หนังสืออ่านนอกเวลาวิชาภาษาไทย**
ระดับมัธยมศึกษา. 2535
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. **รวมบทอ่านร้อยกรองเล่ม 2, 2538**
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. **หนังสือดีสำหรับเยาวชน, 2538**
- กรมศิลปากร. **นามประพันธ์นักเขียนไทยที่ใช้ในบัตรรายการของหอสมุดแห่งชาติ.**
 กรุงเทพฯ : หอสมุดแห่งชาติ, 2529
- กรมศิลปากร. **ประวัตินักเขียนไทย เล่ม 1-3. กรุงเทพฯ : หอสมุดแห่งชาติ, 2524**
- กรมศิลปากร. **ประวัติผู้ทรงคุณวุฒิทางศิลปะ เล่ม 1-5 กรุงเทพฯ : หอสมุดแห่งชาติ,**
 2521-2539
- กรมศิลปากร. **ศิลปวัฒนธรรมไทยเล่มที่ 2 ภาษาและวรรณคดี : กรุงรัตนโกสินทร์.**
 กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร, 2525
- กรรณิการ์ นาคอยู่. **การวิเคราะห์หนังสือสำหรับเด็กวัย 6-9 ปี ที่พิมพ์ในประเทศไทยตั้งแต่**
ปี พ.ศ. 2520-2522. ปรินูญานพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร 2523
- กรรณิการ์ สัจกุล. **ไข่มุกมา. กรุงเทพฯ : บรรณกิจ, 2523**
- กลุ่มจิตต์ พลายเวช. **"บทกลอนกล่อมเด็กของไทย" วารสารห้องสมุด. มีนาคม-เมษายน**
2512
- กลุ่มจิตต์ พลายเวช. **หนังสือสำหรับเด็ก. กรุงเทพฯ : บรรณกิจ, 2534**
- กุสุมา รัชมนัน. **สี่สนวรรณคดี ชุดนิทานวานบอ. กรุงเทพฯ : ต้นอ้อ, ม.ป.ป.**
- กุสุมา รัชมนัน และคนอื่นๆ. **ปากกาชนน. กรุงเทพฯ:ต้นอ้อ, 2534**
- กุสุมา รัชมนัน, ปรีชา ช่างขวัญยืน, ว. วินิจฉัยกุล, ยุรัตน์ บุญสนิท. **ปากกาชนน รวมบท**
ความและบทวิจารณ์ภาษาและวรรณกรรมในสยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. วัดสารดี, 2534
- กุหลาบ มัลลิกะมาส. **วรรณกรรมไทย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย**
- กุหลาบ มัลลิกะมาส. **วรรณคดีไทย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2517**

- กุลวรา ชูพงศ์ไพโรจน์. เล่านิทานอ่านสนุก. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : แพลนพับลิชชิง, 2539
- กุลวรา ชูพงศ์ไพโรจน์. สิ่งประดิษฐ์คิดนิทาน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : แพรวเพื่อนเด็ก, 2542
- เกริก ยุ้นพันธ์. การเล่านิทาน. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2538
- เกริก ยุ้นพันธ์. บทเพลงกล่อมเด็ก. กรุงเทพฯ : ดันอ้อแกรมมี, 2540
- ชัตลัน สันธะสิทธิ์ บรรณาธิการ. วรรณคดีทัศนศึกษา. กรุงเทพฯ : โครงการตำรา คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532
- จินตนา ไบกาซูยี. "การเล่านิทานเพื่อทักษะทางภาษาของเด็ก" พัฒนานนังสือ. 7:1-6 ธันวาคม 2534.
- จินตนา ไบกาซูยี. เทคนิคการเขียนหนังสือสำหรับเด็ก. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2542
- เจตนา นาควัชระ. ทางไปสู่วัฒนธรรมแห่งการวิจารณ์. พิมพ์ครั้งที่สอง. กรุงเทพฯ : ผู้จัดการ, 2530
- เจตนา นาควัชระ. เพื่อความอยู่รอดของมนุษยศาสตร์ : รวมบทความทางวิชาการ (2525-2532). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532
- เจตนา นาควัชระ. วรรณคดีวิจารณ์และการศึกษาวรรณคดี : วรรณไวทยากร (วรรณคดี). โครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2541
- เจือ สตะเวทิน, ศาสตราจารย์. ประวัติวันวิสาขบูชาไทย. กรุงเทพฯ : บรรณกิจ, 2521
- ฉวีวรรณ คูหาภินันท์. ชีวประวัตินักเขียนและนักวาดภาพประกอบหนังสือสำหรับเด็ก. ศิลปบรรณาการ, 2527
- ฉวีวรรณ คูหาภินันท์. สารสังเขปบทความการทำหนังสือสำหรับเด็ก. ศิลปบรรณาการ, 2527
- ชลธิรา กลัดอยู่ บรรณาธิการ. วรรณคดีปวงชน. กรุงเทพฯ : เคล็ดไทย, 2517
- ชลลดา เรื่องรักขลิขิต, รื่นฤทัย สัจจพันธุ์, ดวงมณ จิตรจำนงค์. ประวัติวรรณคดีวิจารณ์ไทย พ.ศ. 2325-2525. พิมพ์ครั้งที่สอง. ประพันธ์สาส์น, 2541
- ชีวัน วิสาสะ. สร้างสรรค์สื่อและหนังสือสนุก. ม.ป.ป. เอกสารถ่ายสำเนา
- ด้อย ชุมสาย, ม.ล., วรรณกรรมพินิจเชิงจิตวิทยา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2516
- ไทยวัฒนาพานิช, บริษัท. นิทรรศการ 150 ปี ของหนังสือสำหรับเด็ก : ประวัติและ พัฒนาการ. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2515
- นวลจันทร์ รัตนกร ชุตินา สัจจพันธุ์ และมารศรี ศิวรักษ์. รางวัลวรรณกรรมในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : รุ่งเรืองสาส์น, 2522

นิตยา ชูโต, กล่อมจิตต์ พลายเวช และกานต์มณี ศักดิ์เจริญ. การวิเคราะห์เนื้อหาหนังสือ

อ่านสำหรับเด็ก. กรุงเทพฯ : คณะอนุกรรมการอุดมการณ์ของชาติ, 2524

นิตยา ประพฤติกิจ. การพัฒนาการอ่านของลูก. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ข้าวฟ่าง, 2538

เนตร เขมะโยธิน. งานใต้ดินของพันเอกโยธิต. ม.ป.ท. : ม.ป.พ. : ม.ป.ป. :

บันลือ พฤษะวัน. วรรณกรรมกับเด็ก. พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2536

บุญยงค์ เกศเทศ. แลลลวดวรรณกรรมไทย. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2536

บุญสม เอรวารพ. ยายกะตาปลูกถั่วปลูกงา. ภาพประกอบโดย มงคล วงศ์อุดม. พระนคร :

ประชุมช่าง, 2504

บุญเหลือ เทพยสุวรรณ และเจตนา นาควัชร. วรรณคดี. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2520

บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, ม.ล. : "ห้วเลี้ยววรรณคดีไทย" วรรณไวทยาการ (วรรณคดี) โครงการ

ตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย กรุงเทพฯ :

ไทยวัฒนาพานิช, 2514

บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, ม.ล., แว่นวรรณกรรม. กรุงเทพฯ : อัมรินทร์พรินติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง,

2539

บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, ม.ล., วิเคราะห์สวรรณคดีไทย. พิมพ์ครั้งที่ 3. ศยาม, 2543

เบญจวรรณ สุนทรากุล. การวิเคราะห์แบบเรียนไทย เรื่องวิวัฒนาการของแบบเรียนไทย.

พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2523

ประกาศ วัชรภรณ์. ชมรมนักเขียน. กรุงเทพฯ : ดอกหญ้า, 2538

ประกาศ วัชรภรณ์. นักเขียน...นักหนังสือพิมพ์. กรุงเทพฯ : ดอกหญ้า, 2538

ประกาศ วัชรภรณ์. สุภาพบุรุษนักประพันธ์. กรุงเทพฯ : ดอกหญ้า, 2531

ประทีป เหมือนนิล. วรรณกรรมไทยปัจจุบัน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : เจริญวิทย์การพิมพ์,

2523

ประยุทธ สิทธิพันธ์. ฐานันดรที่สี่ ชีวิตนักหนังสือพิมพ์. พิมพ์ครั้งที่สอง. ม.ป.ท. : ม.ป.พ. :

2527

ปราณี เชียงทอง. วรรณกรรมสำหรับเด็ก. บรรณกิจ, 2534

ปรีดา ปัญญาจันทร์ และชีวัน วิสาสะ. นิทานเล่าไปวาดไป. กรุงเทพฯ : ปลาตะเพียน, 2535

ปรีดา ปัญญาจันทร์. นิทานวาดรูป. กรุงเทพฯ : แพรวเพื่อนเด็ก, 2541

ปรีดา ปัญญาจันทร์. เล่านิทานอย่างไรให้สนุก เล่ม 1. กรุงเทพฯ : แพรวเพื่อนเด็ก, 2541

เปลื้อง ณ นคร. ประวัติวรรณคดีไทยสำหรับนักศึกษา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2513

แผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์. นักเขียนชาวอักษรศาสตร์. กรุงเทพฯ : พิมพ์, 2515

พรพิไล เลิศวิชา, บรรณาธิการ. ไม้อ่อนคุดได้ตั้งใจ. กรุงเทพฯ : ธารปัญญา, 2541

- พื๊ดเตอร์. ปัทริกซ์. กระต่ายน้อย เบนจามิน บันนี่. สุภาวดี โกมารทัต ผู้แปล, กรุงเทพฯ :
แพรวเพื่อนเด็ก, 2541
- พ่ายัพ โรจนวิภาต. ยุคทมิฬ. พิมพ์ครั้งที่สอง 2515
- พิทยา ว่องกุล. ธรรมนูญแห่งวรรณกรรมไทย. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดอกมะลิ, 2533
- ไพบุลย์ แพงเงิน. สายธารวรรณกรรม. ดับเบิลนายพริ้นติ้ง, 2542
- ไพลิน รุ่งรัตน์. บ้านหนังสือในหัวใจ. กรุงเทพฯ : คมบาง, 2533
- ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. หนังสือสำหรับเด็ก.
2524
- ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. เอกสารประกอบการประชุม
ทางวิชาการ เรื่อง "100 ปีวนิยายไทย" 2529
- มณีนรุตม์ สุขโชติรัตน์. ไขปัญหาการ์ตูนพีเวอร์ : แนวทางการปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน.
กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537
- มานิต ประภาษานนท์ และสุธีรา สาธิตภัทร. เปลือกหอยกับความสุข. กรุงเทพฯ :
ธนาคารกสิกรไทย, 2524
- ยศ วัชรเสถียร. ความเป็นมาของการประพันธ์และนักประพันธ์ของไทย.
พระนคร : แพรวพิทยา, 2506
- รัญจวน อินทรกำแหง. วรรณกรรมสำหรับเด็กและวัยรุ่น. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพฯ : ดวงกมล, 2520
- ล้อม เพ็งแก้ว. วายเวียงวรรณคดี. กรุงเทพฯ : ต้นอ่อนแถมมี, 2540
- วรญาณ, หอสมุด. บทกล่อมเด็ก. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทย, 2464
- วรเวทย์พิสิษฐ์, พระ. แนวทางการอ่านวรรณคดี. พระนคร : ประชาช่าง, 2491
- วรเวทย์พิสิษฐ์, พระ. วรรณคดีไทย. กรุงเทพฯ : คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2534
- วรรณิ์ สิริสุนทร. ประวัตินักเขียนและนักวาดภาพหนังสือสำหรับเด็ก เล่ม 1.
แพรวพิทยา, 2526
- วรางคณา ศิริปโชติ. การศึกษาวิเคราะห์ภาพประกอบหนังสือประเภทบันเทิงคดีสำหรับเด็ก
อายุระหว่าง 6-11 ปี ที่ชนะประกวดตั้งแต่ พ.ศ. 2515-2541. ปริญญาโท
มหาบัณฑิต วิชาเอกศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. 2542
- วัฒน์ บุญจับ. ศาสตร์แห่งการใช้ภาษา. กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร, 2541
- วิภา กงกะนันท. กำเนิดนวนิยายในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : ดอกหญ้า, 2540
- วิภา กงกะนันท. วรรณคดีศึกษา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2531

วิทย์ ศิวะศรียานนท์. **วรรณคดีและวรรณคดีวิจารณ์**. กรุงเทพฯ : สมาคมภาษาและหนังสือ,
2514

ศรณรงค์ ปิยะกาญจน์. **ประวัติยอดกวีสี่แผ่นดิน**. กรุงเทพฯ : รวมสาส์น, 2533

คันสนีย์ จัตรคุปต์. **สิ่งแวดล้อมและการเรียนรู้ สร้างสมองเด็กให้ฉลาดได้อย่างไร**.

กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542

ศิลปากรด, กรม. **บทกลอนกล่อมเด็ก บทปลอบเด็ก และบทเด็กเล่น**.

พิมพ์ในงานศพนางจันทนุมาศ (ชื่น ขวัญชื่น), 2511

ศรีดาวเรือง. **ละครแห่งโลก**. กรุงเทพฯ : ไรเตอร์, 2537

ศึกษาธิการ, กระทรวง. **คู่มือการเขียนเรื่องบันเทิงคดีและสารคดีสำหรับเด็ก**. กรุงเทพฯ :
กรมวิชาการ, 2541

ศึกษาธิการ, กระทรวง. **คู่มือการใช้ภาพประกอบการสอนวรรณกรรมสำหรับเด็กประถม
ศึกษา**. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ, 2540

ศึกษาธิการ, กระทรวง. **คู่มือหลักสูตรก่อนประถมศึกษาพุทธศักราช 2540**. กรุงเทพฯ :
กรมวิชาการ, 2540

ศึกษาธิการ, กระทรวง. **รายงานการสัมมนาเรื่องหนังสืออ่านสำหรับเด็กกลุ่ม
อายุ 11-16 ปี**. กรมวิชาการ, 2510

ส. พลายน้อย. **กวีสยาม**. กรุงเทพฯ : บำรุงสาส์น, 2533

ส. พลายน้อย. **นักเขียนสยาม**. กรุงเทพฯ : ดันอ้อแกรมมี, 2540

ส. ศิวรักษ์. **ขอสิ่งใดเจ้าว่างามไม่ตามเจ้า คำพูดและข้อเขียนเรื่องศิลปวรรณกรรม**.
กรุงเทพฯ : ส่องสยาม, 2538

ส. ศิวรักษ์. **คันฉ่องส่องวรรณกรรม**. กรุงเทพฯ : เคล็ดไทย, 2536

ส. ศิวรักษ์. **ปีแห่งการอ่านหนังสือ**. กรุงเทพฯ : คลังวิทยา, 2515

ส. ศิวรักษ์. **สุจิตติ ศิลปะแห่งการคิด**. กรุงเทพฯ : พิราบ, 2537

สมบุรณ์ สิงฆมานันท์. **ห้องสมุดฉบับกระเป๋**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2536

สมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทย. **นักเขียนเรื่องสั้นดีเด่นวาระครบรอบ 100 ปีเรื่องสั้นไทย**.
กรุงเทพฯ : รวมสาส์น, 2532

สิทธา พินิจภูวดล และนิตยา กาญจนะวรรณ. **ความรู้ทั่วไปทางวรรณกรรมไทย**.
กรุงเทพฯ : กรุงสยาม 2520

สิทธา พินิจภูวดล และวีนฤทัย สัจจพันธุ์. **วรรณคดีเปรียบเทียบ**. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2517

- สุจิต เพียรชอบ. ศิลปะการใช้ภาษา. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2539
- สุโขทัยธรรมมาธิราช, มหาวิทยาลัย. พัฒนาการวรรณคดีไทย (2 เล่ม). นนทบุรี :
โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2535
- สุโขทัยธรรมมาธิราช, มหาวิทยาลัย. วรรณกรรมลิลาดิระดับประถมศึกษา. (ฉบับปรับปรุง)
กรุงเทพฯ : สาขาวิชาศึกษาศาสตร์, 2537
- สมน อมรวิวัฒน์ และคณะ. ความคิดและภูมิปัญญาไทยด้านการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่สาม.
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538
- เสถียร จันทิมาธร. สายธารวรรณกรรมเพื่อชีวิตของไทย. กรุงเทพฯ : เจ้าพระยา, 2525
- สุนทรี มีพร้อม. วิเคราะห์หนังสือสำหรับเด็กฉบับขณะการประกวด. ปรินิพนธ์ กศ.ม.
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2522
- สุพรรณี วราทร. ประวัติการประพันธ์นวนิยายไทย. กรุงเทพฯ : มูลนิธิโครงการตำรา
สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 2519
- สภา ศิริमानนท์. วรรณสาส์นสำนึก. กรุงเทพฯ : กองทุนสุภา, 2529
- หนังสืออ่านชุดภาษาไทย อันดับ 1 เล่ม 4 เรื่อง ดอกสร้อยสุภาสิตประกอบภาพ
สำหรับชั้นประถมศึกษาตอนต้น. กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2514
- องค์การเพื่อพัฒนาหนังสือและการอ่าน, สมาพันธ์. 500 หนังสือดีสำหรับเด็กและเยาวชน.
กรุงเทพฯ : แพลน บุ๊คเน็ต, 2542
- อนุমানราชธน, พระยา. การศึกษาวรรณคดีในแง่วรรณศิลป์. โดย เสฐียรโกเศศ (นามแฝง)
ราชบัณฑิตยสถาน, 2507
- อาจิณ จันทรมพร. นักเขียนไทยใน "วรรณกรรม". กรุงเทพฯ : ดอกหญ้า, 2540
- อาจิณ จันทรมพร. นักเขียนไทยใน "สวนหนังสือ". ดอกหญ้า, 2537
- เอมอร ชิตตะโสภณ. จารัตนิยมทางวรรณกรรมไทย. กรุงเทพฯ : ดันอ้อแกรมมี, 2539
- Barang, Marcel. The 20 best Novels of thailand an anthology. Thaimodernclassics
1994
- Bettelheim, Bruno and Zelan, Karen. On Learning to Read the Child's
Fascination with meaning. Penguinbooks 1981
- Wood' Devid. How Children Think and Learn. Blackwell 1998
- Keiko honda and Yumiko Fukumoto "A Message from Cloth Picture Books in
Japan" Tokyo : The Coordinating Committee for Cloth Picture Books in Tokyo. 1966
- Kriengkraipetch, Suvanna. Value Conflicts in Thai society. Bangkok : Chulalongkorn
University 1992

- Macdonald, Margaret Read. *The parent's guide to storytelling : how to make up new stories and retell old favorites*. New York : Harper Collins, 1995
- Phillips, Herbert P. *Modern Thai Literature* U. of Hawaii Press 1987.

หนังสือดีที่เด็กวัยรุ่นและเยาวชนควรอ่าน
 คัดเลือกจากหนังสือดี ๑๐๐ ชื่อเรื่องที่คนไทยควรอ่าน
 สำนักกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ประกาศเมื่อ มิถุนายน ๒๕๕๑

โดยคณะผู้วิจัย ซึ่งประกอบไปด้วย วิทยากร เชียงกุล, ทวีป วรดิถก, ดร.ชลธิรา สัตยา
 วัฒนา, ดร.ไชยันต์ รัชชกุล, รศ.พรภิรมณ์ เชียงกุล, ธรรมเกียรติ กันอริ, ธัญญา ผลอนันต์,
 พิทยา ว่องกุล, กมล กมลตระกูล, พรพิไล เลิศวิชา, พิมล เมฆสวัสดิ์

หนังสือประเภทบันเทิงคดี (FICTION) ๕๐ ชื่อเรื่อง

ก. กวีนิพนธ์ และบทละคร

๑. ประชุมโคลงโลกนิติ - สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาเดชาดิศร
๒. โคลงกลอนของครูเทพ - เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี
๓. ขอบฟ้าชลิตทอง - อุชเชณี
๔. เราชนะแล้ว, แม่จ๋า - นายผี
๕. บทกวีของเปลื้อง วรรณศรี
๖. บทกวีของจิตร ภูมิศักดิ์ - จิตร ภูมิศักดิ์
๗. จงเป็นอาทิตย์เมื่ออุทัย - ทวีปวร
๘. กวีนิพนธ์ - อังคาร กัลยาณพงศ์
๙. ขอบกรุง - ราช รักรอง
๑๐. เพียงความเคลื่อนไหว - เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์

ข. นิยาย

๑๑. ละครแห่งชีวิต - ม.จ. อากาศดำเกิง รพีพัฒน์
๑๒. กามนิต - เสฐียรโกเศศ, นาคะประทีป
๑๓. ดำรงประเทศ - เวทวงศ์
๑๔. ผู้ชนะสิบทิศ - ยาขอบ
๑๕. หนึ่งในร้อย - ดอกไม้สด
๑๖. บางระจัน - ไม้ เมืองเดิม
๑๗. หญิงคนชั่ว - ก. สุรางคนางค์
๑๘. พล นิกร กิมหงวน - ป. อินทรปาลิต
๑๙. ปักกิ่ง-นครแห่งความหลัง - สด ภูมมะโรหิต
๒๐. เราลิจิต-บทหลุมศพวาสิฏฐี - ร.จันทพิมพะ

๒๑. เมืองนิมิตร - ม.ร.ว.นิมิตรมงคล นวรัตน์
๒๒. แม่สายสะอื่น - อ. ไชยวรศิลป์
๒๓. พัทยา - ดาวหาง
๒๔. แผ่นดินนี้ของใคร - ศิริรัตน์ สถาปนวัฒน์
๒๕. มหาบัตตแห่งมิลานคร - แย้ม ประพัฒน์ทอง
๒๖. ปิตาจ - เสนีย์ เสาวพงศ์
๒๗. สีแผ่นดิน - ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช
๒๘. พุ่มมหาราช - มาลัย ชูพินิจ
๒๙. แลไปข้างหน้า - ศรีบูรพา

๓๐. เสเพลบอยชาวไร่ - รงค์ วงษ์สวรรค์
๓๑. จดหมายจากเมืองไทย - โบตัน
๓๒. เขาชื่อกานต์ - สุวรรณิ์ สุคนธา
๓๓. สร้างชีวิต - หลวงวิจิตรวาทการ
๓๔. ตะวันตกดิน - กฤษณา อโศกสิน
๓๕. สร้อยทอง - นิมิตร ภูมิถาวร
๓๖. พิราบแดง - สุวัฒน์ วรดิลก
๓๗. ลูกอีสาน - คำพูน บุญทวี

ค. เรื่องสั้น

๓๘. นิทานเวตาล - น.ม.ส.
๓๙. จัปตาย : รวมเรื่องเอก - มนต์ จรียงค์
๔๐. เรื่องสั้นของป. บุรณปกรณ์ (ชีวิตจากมุมมืด, ดาวเงิน) - ป. บุรณปกรณ์
๔๑. เสาชิงช้า, เอลเลนบารอง และเรื่องสั้นอื่นๆ ของ ส. ธรรมยศ
๔๒. พลายนลิวัลลี และเรื่องสั้นบางเรื่อง ของถนอม มหาเปารยะ
๔๓. ผู้ดับดวงอาทิตย์ และเรื่องสั้นอื่นๆ - จันตรี ศิริบุญรอด
๔๔. ยุคหิมิพี และเรื่องสั้นอื่นๆ ของ อิศรา อมันตกุล
๔๕. เรื่องสั้นชุดเหมืองแร่ - อาจันต์ ปัญจพรรค์
๔๖. ฟ้าปากัน - ลาว คำหอม
๔๗. ชุดเพื่อนนักเรียนเก่า "เพื่อนเก่า" - เสนอ อินทรสุขศรี
๔๘. รวมเรื่องสั้นบางเรื่องของฮิวเมอริสต์ - ฮิวเมอริสต์
๔๙. ฉันจึงมาหาความหมาย - วิทยากร เชียงกุล
๕๐. คนบนต้นไม้ - นิคม รายวา

หนังสือประเภทสารคดี/บทความ (NON FICTION) ๓๐ ชื่อเรื่อง

ก. ประวัติศาสตร์

๑. ประวัติกฎหมายไทย - ร. แลงการ์ด
๒. นิทานโบราณคดี - สมเด็จพระยาตำราจาราชานุภาพ
๓. โฉมหน้าศักดินาไทย - จิตร ภูมิศักดิ์
๔. กบฏ ร.ศ. ๑๓๐ - เจริญ ศรีจันทร์, ร.ต.เนตร พูนวิวัฒน์
๕. เจ้าชีวิต - พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าจุลจักรพงษ์
๖. ศาลไทยในอดีต - ประยูร สิริพิพันธ์
๗. ประวัติศาสตร์ไทยสมัย ๒๓๕๒-๒๔๕๓ ด้านสังคม - ชัย เรื่องศิลป์
๘. สังคมไทยในสมัยต้นรัตนโกสินทร์ ๒๓๒๕ - ๒๔๑๖ - ม.ร.ว. อิศรา รพีพัฒน์

ข. การเมือง, ประวัติศาสตร์ร่วมสมัย, เศรษฐศาสตร์

๙. เบื้องหลังการปฏิวัติ ๒๔๗๕ - กุหลาบ สายประดิษฐ์
๑๐. ความเป็นอนิจจังของสังคม - ปรีดี พนมยงค์
๑๑. ท่านปรีดี รัฐบุรุษอาวุโส ผู้วางแผนเศรษฐกิจไทยคนแรก - เดือน บุนนาค
๑๒. ใ้วาอาณาจักรประชาธิปไตย - สนิท เจริญรัฐ
๑๓. ไทยกับสงครามโลกครั้งที่สอง - ดิเรก ชัยนาม
๑๔. สันติประชาธรรม - ป๋วย อึ๊งภากรณ์
๑๕. ห้าปีปฏิวัติ - ส. ศิวรักษ์
๑๖. "วันมหาปิติ" วารสาร อมร.ฉบับพิเศษ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖
- องค์การบริหารกิจการมหุคศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ค. ศิลปะ ภาษาและวรรณกรรม วรรณกรรมวิจารณ์

๑๗. วรรณคดี และวรรณคดีวิจารณ์ - วิทย์ ศิวะศิริยานนท์
๑๘. วรรณสาส์นสำนึก - สุภา ศิริมานนท์
๑๙. วิทยาวรรณกรรม - พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์
๒๐. ความงามของศิลปะไทย - น. ณ ปากน้ำ
๒๑. วรรณไวทยาการ ชุมชนบทความทางวิชาการ ฉบับวรรณคดี
- เจตนา นาควัชระ และมล.บุญเหลือ เทพยสุวรรณ
๒๒. แสงอรุณ ๒ - แสงอรุณ รัตกสิกร

ง. สังคมวิทยา, มานุษยวิทยา, ประวัติศาสตร์สังคม

๒๓. ๓๐ ชาติในเชียงราย - บุญช่วย ศรีสวัสดิ์
๒๔. เทียนวรรณ - สงบ สุริยรินทร์

- ๒๕. ฟ้นความหลัง - พระยาอนูมานราชธน
- ๒๖. อัดซิวประวัติ หม่อมศรีพรหมา กฤดากร - หม่อมศรีพรหมา กฤดากร
- ๒๗. ๘๐ ปีในชีวิตข้าพเจ้า - กาญจนาคพันธ์
- จ. ปรัชญา, ธรรมชาติ, ความรู้ทั่วไป
- ๒๘. ปัญญาวิวัฒน์ - สมัคร บุรวาศ
- ๒๙. ธรรมชาตินานาสัตว์ - บุญส่ง เลขะกุล
- ๓๐. ขบวนการแก้จน - ประยูร จรรย์วงษ์

(หมายเหตุ คัดเลือกมาให้เยาวชนอ่านเพียง ๘๐ ชื่อเรื่อง จาก ๑๐๐ ชื่อเรื่อง ผู้สนใจจะหารายชื่อทั้งหมด ดูได้จาก www.rsu.ac.th/soc วิทยากร เชียงกุล และคณะ สารานุกรมแนะนำหนังสือดี 100 เล่มที่คนไทยควรอ่าน สกว. 2542, วิทยากร เชียงกุล หนังสือดีที่ 100 ชื่อเรื่องที่คนไทยควรอ่าน (ฉบับสังเขป) สำนักพิมพ์วิญญูชน 2543

ภูมิหลังนักวิจัย

นายวิทยากร เชียงกุล

ตำแหน่งปัจจุบัน ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยทางด้านสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

การศึกษา

เรียนชั้นมัธยมที่ ร.ร.สวนกุหลาบวิทยาลัย (2503-2508)

เรียนชั้นปริญญาตรีที่ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จบการศึกษาปี พ.ศ. 2512 โดยได้เกียรตินิยม

เรียนชั้นปริญญาโทด้านพัฒนาสังคมที่ INSTITUTE OF SOCIAL STUDIES, THE STUDIES HAGUES, ประเทศเนเธอร์แลนด์ (2523-2524)

ฝึกอบรมเรื่อง วิธีการฝึกอบรมผู้สอนในสหภาพแรงงาน ที่สถาบันขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) ที่เมืองตูริน ประเทศอิตาลี (2519)

การทำงาน	หน่วยงาน	ตำแหน่ง/หน้าที่
2512-2515	บริษัทไทยวัฒนาพานิช	นักวิชาการ/นักเขียน
2515-2525	ฝ่ายวิจัยและวางแผน ธนาคารกรุงเทพฯ	เศรษฐกร/นักเขียน
2525-2531	คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	อาจารย์
2531	หนังสือพิมพ์วัฏจักร	บรรณาธิการบริหาร
2531-2534	ธนาคารกรุงเทพพาณิชย์การ	ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายสำนักกรรมการผู้จัดการ (ดูแลงานด้านการวิจัยและวางแผน)
2534-ปัจจุบัน	มหาวิทยาลัยรังสิต	รองอธิการบดี และผู้อำนวยการสำนักวางแผนและพัฒนา คณบดีคณะนิเทศศาสตร์ คณบดีคณะศิลปศาสตร์ ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยทางด้านสังคมศาสตร์

งานอื่น ๆ

- ผู้อำนวยการ คณะกรรมการ การคลัง การธนาคาร และสถาบันการเงิน สภาผู้แทนราษฎร (2532-2534)
- กรรมการสมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย 2525-2527, 2532-2534
- บรรณาธิการวารสารเศรษฐศาสตร์การเมือง สถาบันวิจัยสังคมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2524-2525)
- นักเขียนคอลัมน์ประจำหนังสือพิมพ์มติชน ผู้จัดการ ฐานสัปดาห์วิจารณ์ วัฏจักร ฯลฯ (2517-2540)

เกียรติคุณ

- รางวัลภูมิพล สำหรับนักศึกษาที่สอบเข้ามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ได้คะแนนสูงสุดของทุกคนละ 3 คนแรก (ปี 2508-2511)
- รางวัลนักเขียนบทความดีเด่น กองทุนอายุมงคลโสณกุล ปี 2536
- รางวัลศรีบูรพา ประจำปี 2541

ผลงานเขียนและแปลเรียบเรียงที่พิมพ์เป็นเล่มแล้วในรอบ 30 ปี จนถึงเดือนกันยายน 2543 มีรวมทั้งหมด 70 เล่ม เล่มที่เป็นที่รู้จักดีและยังพิมพ์เผยแพร่อยู่ มีอาทิเช่น เรื่องแต่ง

ฉันจึงมาหาความหมาย (พิมพ์ครั้งแรก 2514 ครั้งที่ 13 สนพ.สามัญชน พฤษภาคม 2541)
งานวิชาการและกึ่งวิชาการด้านเศรษฐศาสตร์การเมือง

1. เพื่อศตวรรษที่ 21 วิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงสังคมไทย สำนักพิมพ์มิ่งมิตร 2538
2. การกอบกู้และฟื้นฟูชาติจากพันธุการของ IMF มิ่งมิตร 2541
3. ปฏิวัติภูมิปัญญาใหม่ ด้านภัย IMF มิ่งมิตร 2541
4. ถาม-ตอบ ปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจไทย มิ่งมิตร 2541
5. เศรษฐศาสตร์ที่ทุกคนควรรู้ สำนักพิมพ์สายธาร 2531 พิมพ์ครั้งที่ 4 2541
6. วิกฤติระบบทุนนิยมโลก ในทัศนะ จอร์จ โซรอส สรุปและวิจารณ์ โดย วิทยากร เชียงกูล มิ่งมิตร 2542
7. เศรษฐศาสตร์มิติใหม่ วิถีทรรศน์ 2542
8. สังคมประชาธิปไตยใหม่ - ทางออกประชาชน มิ่งมิตร 2542
9. ธรรมชาติปัญหาเศรษฐกิจของประชาชนได้อย่างไร บุญญปัญญา 2543

งานวิชาการและกึ่งวิชาการด้านสังคม การศึกษา ภูมิปัญญา จิตวิทยา มานุษยวิทยา ฯลฯ

1. วิเคราะห์ 4 ปัญญาชนสยาม สำนักพิมพ์ 222 2538
2. ปัญญาชน ชนชั้นนำในโลกยุคข้อมูลข่าวสาร สำนักพิมพ์มิ่งมิตร 2538
3. Vision 2020 จินตภาพสำหรับผู้บริหารและสังคมไทย สำนักพิมพ์มิ่งมิตร 2539
4. ทำอย่างไรจึงจะเรียนเก่ง (แปล) สำนักพิมพ์ปรัชญา 2537
5. ความรักในทัศนะใหม่ (แปล) สำนักพิมพ์ปรัชญา 2538
6. แต่โลกและชีวิต ปรัชญาความคิดบุคคลสำคัญของโลก (แปลและเรียบเรียง) สำนักพิมพ์มิ่งมิตร 2539
7. คุณฉลาดกว่าที่คุณคิดไว้ (แปล) สำนักพิมพ์คบไฟ 2540

8. ศึกษาบทบาทและความคิดอาจารย์ป๋วย อึ๊งภากรณ์ (พิมพ์ครั้งที่ 3) มิ่งมิตร 2542

9. ยุทธศาสตร์ในการปฏิรูปการศึกษาเพื่อแก้ไขวิกฤติของชาติ สุขภาพใจ 2542

พจนานุกรมและสารานุกรมทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม วรรณกรรม

1. ศัพท์เศรษฐกิจ ธุรกิจ การเงินการธนาคาร ฉบับปรับปรุงใหม่ สำนักพิมพ์มติชน

2540

2. ศัพท์อธิบายโลกยุคใหม่ มติชน 2539

3. สารานุกรมแนะนำหนังสือดี 100 เล่มที่คนไทยควรอ่าน สำนักกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) 2542

4. หนังสือดีในรอบศตวรรษ มิ่งมิตร 2542

5. อธิบายศัพท์การบริหารจัดการสมัยใหม่ สายธาร 2543

นางสาวกุลวรา ชูพงศ์ไพโรจน์

การศึกษา

- ศิลปศาสตรบัณฑิต (บรรณารักษศาสตร์) มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- ครุศาสตรบัณฑิต (มัธยมศึกษา เอกการสอนภาษาไทย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)
- การศึกษามหาบัณฑิต (บรรณารักษศาสตร์) มศว.ประสานมิตร
- นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต (การสื่อสารมวลชน) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประสบการณ์

- บรรณารักษ์ชำนาญการระดับ 8 สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- จัดรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก รายการเด็กดีทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 11 กรมประชาสัมพันธ์
- เขียนหนังสือสำหรับเด็ก และคู่มือเล่นนิทาน รวม 12 เล่ม
- กรรมการเขียนแบบเรียนภาษาไทยระดับประถมศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ
- กรรมการร่างหลักสูตรก่อนวัยเรียน กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ
- อาจารย์พิเศษภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ระหว่างปี 2540-2541

เกียรติคุณ

- ชำราชการดีเด่นของมหาวิทยาลัยรามคำแหง ปี 2530
- เกียรติบัตรในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิที่มีผลงานดีเด่นในวิชาภาษาไทย จากกรมสามัญศึกษา ปี 2535
- เกียรติบัตรในฐานะผู้ทำคุณประโยชน์เป็นอย่างมากแก่กระทรวงศึกษาธิการ ด้านการส่งเสริมการอ่าน ปี 2535
- ได้รับรางวัลการเขียนหนังสือสำหรับเด็กจากคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ ปี 2537 และ 2538

ปัจจุบัน

- อาจารย์ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จ.มหาสารคาม

นางสาวรีนฤทัย สัจจพันธุ์

ตำแหน่งทางวิชาการ รองศาสตราจารย์ ระดับ 9

การศึกษา

- อักษรศาสตรบัณฑิต (อ.บ) สาขาภาษาไทย, ภาษาอังกฤษ, ภาษาฝรั่งเศส
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- อักษรศาสตรมหาบัณฑิต (อ.ม.) (ภาษาไทย) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- อักษรศาสตรดุษฎีบัณฑิต (อ.ด.) (ภาษาไทย) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การทำงาน

- อาจารย์ประจำ ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์

มหาวิทยาลัยรามคำแหง พ.ศ.2517-ปัจจุบัน

งานสอน

ปริญญาตรี

- ความรู้ทั่วไปทางภาษาและวรรณคดีไทย (เฉพาะวรรณคดี), วรรณคดีวิจักขณ์, สารคดี, วรรณกรรมปัจจุบัน, วรรณคดีเปรียบเทียบ, อิทธิพลวรรณกรรมต่างประเทศที่มีต่อวรรณคดีไทย

ปริญญาโท สาขาไทยศึกษา (สอนบางส่วน)

- การศึกษาวรรณคดีเชิงเปรียบเทียบ, สัมมนาภาษาไทย, พัฒนาการวรรณคดีไทย, ภูมิ

ปริญญาโทในวรรณคดี

งานวิจัยอื่น

ผู้วิจัยในโครงการวิจัยเรื่อง การวิจารณ์ในฐานะพลังทางปัญญาของสังคมร่วมสมัย หัวหน้าโครงการวิจัย คือ ศ.ดร.เจตนา นาควัชระ ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจาก สกว. ระยะเวลา 3 ปี พ.ศ. 2542-2544

ประสบการณ์การทำงานอื่น

- กรรมการบัญญัติศัพท์วรรณกรรม ราชบัณฑิตยสถาน
- กรรมการคัดเลือกและตัดสินวรรณกรรมยอดเยี่ยมของอาเซียน (ซีไรท์)
- อนุกรรมการพิจารณาตัดสินการประกวดหนังสือดีเด่น ประเภทนวนิยาย
ของสภารัฐศาสตร์ และได้ศึกษาต่อจนจบปริญญาโท ขณะนี้เป็นนักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเดียวกัน

คณะกรรมการพัฒนานหนังสือแห่งชาติ

- กรรมการจัดทำหลักเกณฑ์การคัดเลือกหนังสืออ่านนอกเวลาภาษาไทย กรมวิชาการ
กระทรวงศึกษาธิการ
- อดีตเลขาธิการสมาคมภาษาและหนังสือแห่งประเทศไทยฯ

- วิทยากรในรายการโทรทัศน์ ชุด “พูดจาประสานคนไทย” ชุด “เสนาะกรรมวรรณศิลป์” ชุด “สู่โลกกว้างทางปัญญา” กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ
- ผู้ดำเนินรายการโทรทัศน์ “แฉดวงวรรณกรรม” ผลิตโดยสำนักเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ผลงานเขียน

1. ตำรามหาวิทยาลัยรามคำแหง 6 วิชา วิชา คือ ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับวรรณคดีไทย, วรรณกรรมปัจจุบัน, วรรณคดีเปรียบเทียบ, อิทธิพลวรรณกรรมต่างประเทศที่มีต่อวรรณกรรมไทย, วรรณคดีวิจักษ์ณ์ และสารคดี
2. ตำรามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช 4 วิชา (บางหน่วย) คือ ภาษาไทย 2 (การประพันธ์) ภาษาไทย 4 (วรรณคดี) พัฒนาการวรรณคดีไทย และแนวคิดไทย
3. แลลวดลายวรรณกรรม หนังสือรวมบทวิจารณ์วรรณกรรม
4. สีสรรพวรรณศิลป์ หนังสือรวมบทความทางวรรณคดี
5. อ่านอย่างมีเชิงชั้น วิจารย์อย่างมีศิลป์ หนังสือรวมบทวิจารณ์วรรณกรรม ละคร ภาพยนตร์
6. ทอไหมในสายน้ำ หนังสือประวัติ 200 ปี วรรณคดีวิจารณ์ไทย เขียนร่วมกับ ดร.ดวงมน จิตร์จำนงค์ และ ดร.ชลดา เรืองรักษ์ลิขิต (พิมพ์ 2 ครั้ง)
7. ซากุระร่วงในฤดูใบไม้ผลิ และ รักหลังเลือด – หนังสือแปลรวมเรื่องสั้นและบทละครของนักเขียนญี่ปุ่น
8. คู่คุย คู่คิด หนังสือแปลรวมบทความของอารียา สิริโสภา (บางส่วน)
9. 25 ปี 14 ตุลา มองผ่านวรรณกรรมเพื่อชีวิต บทความวิเคราะห์วรรณกรรมเพื่อชีวิต ร่วมเล่มร่วมกับบทความชื่อ ภาพโดยรวมของกวีนิพนธ์เพื่อชีวิต (ยุคที่ 2) 14 ตุลา 2516-6 ตุลา 2519 โดย ไพสิน รุ่งรัตน์
10. บทความวิชาการ ในวารสารวิชาการต่าง ๆ เช่น วารสารรามคำแหง, วารสารมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, วารสารภาษาและหนังสือ, วารสารสถาบันภาษาไทย ฯลฯ
11. บทความวิจารณ์วรรณกรรม วิจารย์รายการโทรทัศน์ สารคดีท่องเที่ยว บทสัมภาษณ์นักเขียนร่วมสมัย และบทแปลเรื่องสั้นภาษาอังกฤษ ในนิตยสารเนชั่นสุดสัปดาห์ ฐานสัปดาห์วิจารณ์ กรุงเทพธุรกิจ (จุดประกายวรรณกรรม) ททบ. 5 ทวีปบันเทิง โลกนวนิยาย กุลสตรี และสกุลไทย
12. ผู้อ่านทวนสำนวนแปล และเขียนคำนิยามนวนิยายแปลจากต้นฉบับภาษาอังกฤษ เขียนโดย Paul Adirex (ปองพล อติเรกสาร) เรื่อง ไจรลัดแห่งตะรุเตา (The

Pirates of Tarutao) แม่น้ำโขง (Mekong) ตราบสิ้นกรรม (Until the Karma Ends) และพิษหอยมรณะ (The King Kong Effect) (สำนักพิมพ์ประพันธ์สาส์น)

13. ผู้อ่านท่านสามารถแลกเปลี่ยนหนังสือคู่มือท่องเที่ยว เช่น บาห์ลี ลอนดอน สวิตเซอร์แลนด์ และอียิปต์ (บริษัท อาปา้า พับลิชชิ่ง (ไทยแลนด์) จำกัด)

เกียรติยศที่ได้รับ

1. ครูภาษาไทยดีเด่น ระดับอุดมศึกษา ประจำปี พ.ศ. 2541 จากกระทรวงศึกษาธิการ
2. ครูภาษาไทยดีเด่น ระดับอุดมศึกษา ประจำปี พ.ศ. 2541 จากชมรมพิทักษ์ส่งเสริม

นางพรทิไล เลิศวิชา

การศึกษา

- ศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ประสบการณ์

- ฝ่ายวิชาการสำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช
- บริษัทมัลติมีเดีย
- นักวิจัย และสถาบันอื่น ๆ หลายโครงการ
- ผลิตหนังสือ และสื่อเพื่อการพัฒนาการศึกษา ของบริษัท ธารปัญญา จำกัด

นายเกริก ยุ้นพันธ์

ตำแหน่งทางวิชาการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ (สาขาวรรณกรรมสำหรับเด็ก)

การศึกษา

- ปริญญาโทสาขาศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ผลงาน

- ได้รับรางวัลนอมา จากยูเนสโก แห่งประเทศญี่ปุ่น เกี่ยวกับหนังสือสำหรับเด็ก 2 ครั้ง
- ได้รับรางวัลจากการตัดสินหนังสือแห่งชาติของประเทศไทย ทั้งรางวัลดีเด่น และรางวัลชมเชยหลายครั้ง
- แสดงต้นฉบับหนังสือสำหรับเด็กในประเทศไทย และต่างประเทศหลายครั้ง
- ได้รับรางวัลพิเศษ Most Unique ของยูเนสโกจากประเทศญี่ปุ่น
- ได้รับรางวัลจากสำนักนายกรัฐมนตรีในฐานะทำงาน เกี่ยวกับเด็กต่อเนื่อง
- ได้รับทุนจากยูเนสโกแห่งประเทศญี่ปุ่น ศึกษาดูงานการทำภาพประกอบหนังสือสำหรับเด็ก ณ ประเทศญี่ปุ่น
- ได้รับทุนจากมูลนิธิวัฒนธรรมไทย-เยอรมัน ไปศึกษาดูงานหนังสือเด็ก และห้องสมุดเด็ก ประเทศในภาคพื้นยุโรป ได้แก่ เยอรมันนี ออสเตรีย อิตาลี สวิตเซอร์แลนด์ เนเธอร์แลนด์ และฝรั่งเศส
- ได้รับรางวัลดีเด่นจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ
- ทำงานหนังสือสำหรับเด็กต่อเนื่องมาโดยตลอดตั้งแต่ปีพ.ศ. 2525

ปัจจุบัน

- อาจารย์สอนวิชาเอกวรรณกรรมสำหรับเด็ก ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- เขียนบทความในนิตยสารหมอชาวบ้าน และนิตยสาร SMART